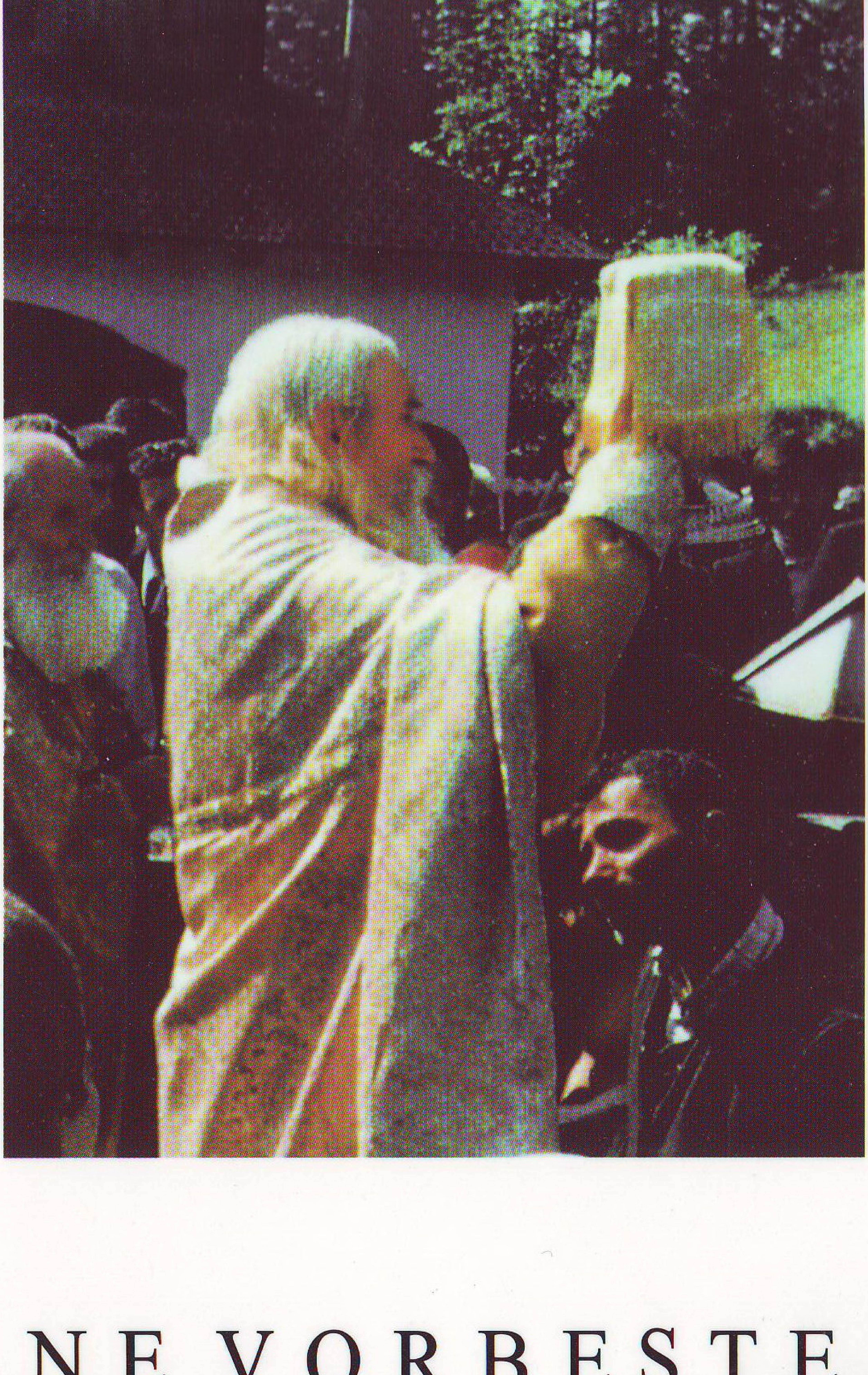

NE VORBEȘTE PĂRINTELE CLEOPA 9

NE VORBEŞTE

PĂRINTELE CLEOPA

9

Cu binecuvântarea P.S.

EFTIMIE

Episcopul Romanului

Ediţie îngrijită de

Arhimandrit Ioanichie Bălan

Ediţia a II-a

MĂNĂSTIREA SIHĂSTRIA

2001

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
CLEOPA ILIE, arhimandrit
Ne vorbeşte Părintele Cleopa / Arhim. Cleopa Ilie. - Ed. a 2-a. - Vânători-Neamţ : Mănăstirea Sihăstria, 2001 -
13 vol.
ISBN 973-86836-2-9
Vol. 9. - 2004. - ISBN 973-86836-3-7

281.95(047.53)

CUVÂNT ÎNAINTE

După aproape un an de zile de la mutarea Părintelui Cleopa la cele cereşti, apare volumul nouă din seria **Ne vorbeşte Părintele Cleopa**. Mulţumim lui Dumnezeu că ne-a descoperit şi alte cuvinte duhovniceşti ale Prea Cuvioşiei sale, înregistrate pe casete, pe care le-am adunat cu multă bucurie de la unii credincioşi şi de la ucenicii săi apropiaţi, spre folosul de obşte al tuturor.

Sunt cuvinte sfinte, pline de duh şi înţelepciune, care hrănesc sufletele şi mângâie inimile tuturor iubitorilor de Hristos, călugări şi mireni.

De aceea ne străduim să le dăm la tipar, acum la sfârşit de mileniu, când lumea creştină se confruntă cu multe greutăţi materiale şi sufleteşti şi aşteaptă, mai ales de la mănăstiri şi de la duhovnici, sfaturi de suflet pentru începutul noului mileniu.

Iată câteva dintre capitolele principale cuprinse în volumul de faţă al acestei lucrări:

„Cuvânt la Naşterea Domnului", „Cuvânt la Soborul Maicii Domnului", ambele înregistrate în anul 1970; „Despre Anul Nou şi calendar", „O minune cu Sfânta Cruce", „Cuvânt despre Rai", „Cuvânt la Cina cea mare", „Despre rugăciune" şi

Domnului, Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Ea pe toate le-a bucurat, cum a zis Arhanghelul Gavriil către păstori: *Iată, vă binevestesc vouă bucurie mare* (Luca 2,10). S-au bucurat cerul şi pământul de această primăvară şi înnoire a neamului omenesc.

Dar oare de când a venit la noi această primăvară? Încă de când a zis Dumnezeu către şarpe despre Eva: *Aceasta îţi va zdrobi capul* (Facere 3, 15). Era o proorocie a lui Dumnezeu Tatăl, că prin femeie a căzut neamul omenesc, şi tot prin femeie, la plinirea vremii, se va zdrobi capul şarpelui, adică al satanei.

Dar de ce se cheamă Hristos sămânţa femeii? Apostolii spun că Hristos din sămânţa femeii S-a născut. Pentru ce? Pentru că El nu este sămânţă de bărbat după trup. Căci zice dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul în «Cuvânt teologic» la întruparea lui Dumnezeu sau în capetele cunoştinţei: „Sufletul Mântuitorului în persoana ipostasului s-a luat de la Duhul Sfânt, iar trupul din sângele Preasfintei şi Preacuratei Fecioare Maria" (*Filocalia* 2, p. 215, într. 15, Sibiu, 1947, trad. de Pr. dr. D. Stăniloae).

Cam cu o mie cinci sute de ani înainte de venirea Domnului în trup, trăia în Mesopotamia, în ţara cea dintre două râuri, Tigru şi Eufrat, care se mai chema pe atunci "Poarta lui Dumnezeu", un mare vrăjitor pe care-l chema Valaam. El era dintr-o regiune numită Petor (Numerii 22, 5).

Tot în vremea aceea, poporul lui Israel era în nemernicia lui cea de patruzeci de ani, în pustie, şi

ajunsese în pământul amoreilor. După ce l-a bătut pe Sihon, împăratul amoreilor, trecuse în pământul Vasanului. Acolo l-a bătut pe Og, împăratul lor, şi mare groază a băgat în popoarele de dincolo de Iordan şi din pământul lui Moab, care era dincoace de Iordan, deşi poporul încă nu trecuse Iordanul. Împărăţia lui Moab, care era lângă poalele Muntelui Carmel şi lângă Ierihon, avea pe atunci un împărat cu numele Balac.

Şi acesta, când a văzut că poporul lui Israel – căruia îi ajuta Dumnezeu în vremea aceea, că era singurul popor ce se închina adevăratului Dumnezeu – ia ţară după ţară şi popor după popor, şi a ajuns lângă hotarele lui, a fost cuprins de mare spaimă şi grijă. De aceea împăratul Balac a strâns boierii curţii sale din Madiam şi a zis: *Poporul acesta mănâncă acum totul împrejurul nostru, cum mănâncă boul iarba câmpului* (Numerii 22, 4).

Deci, sfătuindu-se ei şi socotind că nu vor putea ţine piept unui popor care se arată aşa de puternic, au hotărât că nu este altceva mai bun de făcut decât să cheme în ajutor pe Valaam din Petor. Că la popoarele păgâne era mare credinţă în acest vrăjitor pe vremea aceea. Atâta credinţă aveau în acel mare vrăjitor, încât îl socoteau ca pe un dumnezeu.

Şi a trimis Balac împăratul o delegaţie peste Eufrat în Mesopotamia, cu mari daruri şi cu mare cinste la Valaam din Petor, să vină să-i ajute cu farmecele sale, mai bine-zis cu puterea drăcească, să bată pe poporul lui Israel, că dacă nu, ţara lor va fi pierdută.

Şi l-a dus pe vârful Muntelui Peor şi acolo i-a făcut jertfelnice. Dar Valaam, după ce i-a vorbit Dumnezeu prin gura asinei, în loc să blesteme poporul lui Israel a început să prorocească cele despre naşterea lui Iisus, zicând: *Cât sunt de frumoase sălaşurile tale, Iacove, corturile tale, Israele!... o stea răsare din Iacov; un toiag se ridică din Israel şi va lovi pe căpeteniile Moabului şi pe toţi fiii lui Set îi va zdrobi. Din Iacov se va scula Cel ce va stăpâni cu putere...* (Numerii 24, 5, 17-19).

Şi astfel Valaam a proorocit de trei ori bine pentru Israel, despre steaua care trebuia să se arate în vremea naşterii Mântuitorului, şi că Acesta va da lovitura de moarte lumii păgâne şi idolatre şi va împărăţi peste toate popoarele lumii, până în veac. Apoi, sculându-se, s-a înapoiat în ţara sa.

Acestea a proorocit pentru că Duhul lui Dumnezeu a umbrit pe Valaam vrăjitorul.

Băgaţi de seamă că acestea s-au întâmplat cu 1500 de ani înainte de venirea Mântuitorului, pe vremea lui Moise, când trăia Balac, împăratul Moabului. De atunci tradiţia aceasta era în tot pământul Persiei şi în pământul unde se află astăzi Irakul şi Iranul.

Şi aşa, din tradiţie în tradiţie, a ajuns proorocia aceasta, pe care o istoriseşte dumnezeiasca Scriptură, până în vremea naşterii lui Iisus Hristos. Şi s-a arătat steaua în Egipt, în Persia şi în alte părţi cu doi ani mai înainte.

Când au văzut magii o stea atât de mare, care nu-şi mai făcea drumul ca şi celelalte, de la răsărit la

apus, ci venea de la miazăzi la miazănoapte, ştiind şi proorocia lui Valaam, au putut cunoaşte despre *steaua care va răsări din Iacov, din Israel*, din protopărintele neamului evreiesc, Împăratul care va zdrobi toate împărăţiile lumii şi va împărăţi în veac în împărăţia cea duhovnicească şi fără de sfârşit (conf. Luca 1, 33).

Dar cine erau magii care au pornit să se închine Mântuitorului? Să nu credeţi că erau vrăjitori ca Valaam din Petor. Nu. În Persia, magi se numeau cei mai mari filozofi şi astronomi, ghicitori în stele sau astrologi. Ei aveau cărţi vechi rămase de la Valaam şi de la alţi înaintaşi şi ştiau, din tradiţia de un mileniu şi jumătate, că se va arăta o stea neobişnuită, o stea făcându-şi drumul altfel, nu aşa cum i-a zis Ziditorul de la început, şi atunci Se va naşte un Împărat care va împărăţi toată lumea. Şi pândeau, că erau astronomi, să vadă când va apărea steaua care să-şi facă drumul ei, nu aşa ca toate celelalte.

Oare nu te-ai speria să vezi acum o stea că vine de la miazăzi spre miazănoapte? Acum ai zice că e satelit, că seamănă cu stelele, dar atunci nu erau sateliţi. Deci se ştia că acesta este un semn minunat nemaiîntâlnit. „Oare ce-i cu steaua aceasta? O fi steaua despre care a spus Valaam din Petor!"

Şi de ce a apărut steaua cu doi ani mai înainte de naştere? A fost o rânduială dumnezeiască să se arate cu doi ani mai înainte, ca să aibă ei când se pregăti pentru o călătorie lungă, din Persia până în Ierusalim, căci trebuiau să meargă peste 1000 de km, şi pe atunci nu era atât de uşor ca acum.

Şi cei trei mari filosofi şi magi au pornit cu cămilele încărcate cu hrană şi cu daruri, să-L găsească pe Împăratul lumii.

Patru au pornit, dar numai trei au ajuns. Unul din ei cu numele Artavan, fiind împiedicat de diavolul, n-a putut să vină să se închine Mântuitorului în Betleem, ci a ajuns mai târziu, când Hristos era răstignit pe Cruce.

Iubiţi credincioşi,

Dar cum s-a săvârşit această taină duhovnicească? Nouă ne istoriseşte Evanghelistul Matei aşa: *Iar naşterea lui Iisus Hristos aşa a fost: că logodită fiind Maria, mama Lui, cu Iosif, mai înainte de a fi ei împreună, s-a aflat având în pântece de la Duhul Sfânt* (Matei 1, 18).

Dar de ce a trebuit să se logodească cu bărbat cea Preasfântă şi Preacurată Fecioară, dacă a născut de la Duhul Sfânt şi a fost cămara plină de toate darurile Sfântului Duh?

După cum arată dumnezeieştii Părinţi, Maica Domnului a fost logodită pentru două pricini. Prima, pentru că trebuia să fie minţit satana. Cu 700 de ani înainte de venirea Domnului, Proorocul Isaia, evanghelistul Vechiului Testament, a spus la capitolul 7, versetul 14: *Iată, fecioara în pântece va lua şi va naşte fiu şi vor chema numele lui Emanuel*, ce se tâlcuieşte, cu noi este Dumnezeu.

Satana a înţeles, prin gura acestui prooroc, că o fecioară va zămisli în chip negrăit la plinirea vremii, prin lucrarea lui Dumnezeu, şi din ceasul acela a

început să pândească pe toate fecioarele câte erau pe faţa pământului, să afle care din ele va naşte fără bărbat, ca să pună piedici planului mântuirii neamului omenesc. Căci, dacă o afla poporul având în pântece nefiind logodită, o ucidea cu pietre, după legea lui Moise.

Dar satana s-a înşelat, că nu poate el niciodată să împiedice lucrarea lui Dumnezeu şi să întârzie taina mântuirii. Că zice dreptul Iov: *El* (Dumnezeu) *destramă planurile celor vicleni... El prinde pe înţelepţi în isteţimea lor şi sfatul celor înşelători ies prost* (Iov 5, 12-13).

De aceea Dumnezeu Şi-a arătat înţelepciunea şi prudenţa, când a dat logodnic Fecioarei, ca să creadă toată lumea şi însuşi satana că este femeie ca toate femeile, şi el (satana) să nu bănuiască că ea este fecioara cea din veci aşteptată şi aleasă să nască pe Mesia.

Iar a doua pricină a fost şi mai tainică. Sfântul Grigorie Teologul şi Marele Vasile spun că s-a dat logodnic fecioarei, ca nu cumva satana, cunoscând de la început taina mântuirii, să nu intre în luptă cu Hristos. (Marele Vasile, Tâlcuire la psalmul 44, şi Sfântul Grigorie Teologul, Cuvânt la Naşterea Domnului).

Căci Hristos trebuia să pătimească, să fie batjocorit, ocărât, schingiuit, răstignit şi la urmă să fie omorât, şi satana ştia că noi prin rănile Lui ne vom vindeca. Toate acestea erau prezise de Isaia, care a zis: *Dar El a luat asupră-Şi durerile noastre şi*

cu suferinţele noastre S-a împovărat... şi prin rănile Lui noi toţi ne-am vindecat (53, 4-5).

Iată ce trebuia să pătimească El, conducătorul lumii, de la om! Şi dacă ar fi ştiut satana că această fecioară are să nască pe Hristos, nu avea oare să fugă departe de El? Ar fi luat lui Hristos orice prilej de a fi ocărât şi batjocorit şi omorât, ca să nu se plinească în felul acesta mântuirea lumii, care trebuia să vină prin Cruce.

Atunci satana n-avea să mai întărâte pe evrei, pe farisei, pe cărturari. N-avea să-l mai facă vânzător pe Iuda; nu apela la Pilat, nici la Irod, să-L prigonească. Dar de ce? Ca nu cumva să biruie Hristos şi să ne mântuim noi! Dar aşa, necunoscând taina, a început să-L prigonească chiar după botez, socotind că-i un drept sau un prooroc.

Că auzi ce-I spune satana în Muntele Carantaniei, căci nu ştia sigur cine este: *De eşti Tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini* (Matei 4, 1). Iar altădată, duhul necurat a strigat din îndrăcitul din ţinutul gherghesenilor: *Ce ai cu mine, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu Celui Preaînalt?* (Luca 8, 28).

A spus acestea pentru că diavolul ştia scriptura care zice: *Eu am zis: Dumnezei sunteţi şi toţi fii ai Celui Preaînalt* (Psalm 81, 6). Deci satana îl socotea pe Mântuitorul ca pe un fiu al lui Dumnezeu după dar, asemeni proorocilor şi drepţilor către care a fost cuvântul lui Dumnezeu (Ioan 10, 35), neştiind că este Fiul lui Dumnezeu după fiinţă, Cel care va prăda iadul şi va omorî moartea.

Dar cu câţi oameni nu se luptase el de atâtea mii de ani! Cu câţi patriarhi, cu câţi drepţi, cu câţi făcători de minuni, care au înviat şi morţii? El ştia că trebuia să vină proorocul prezis de Moise, dar nu ştia că va veni în persoana lui Hristos. Iată, deci, cele două pricini pentru care a pus Dumnezeu logodnic lângă Preacurata Fecioară Maria.

Iubiţi credincioşi,

Dar să mergem cu Evanghelia mai departe. Şi Iosif, când a văzut că Maica Domnului are în pântece, s-a întristat. El ştia că a luat pe această fecioară din mâna proorocului Zaharia, să-i păzească fecioria nestricată şi s-o păzească cu totul în învăţătura Sfintelor Scripturi. Şi când a văzut-o grea, a început a se spăimânta, a se mâhni cu gândul, cum cântă Biserica: "Spăimântatu-s-a Iosif..." şi "Nu te mâhni, Iosife...".

S-a mâhnit Iosif, gândind cum se poate ca o fecioară de 15 ani, curată şi preasfântă, pe care a luat-o din Sfânta Sfintelor, pe care a hrănit-o Arhanghelul Gavriil 12 ani, încredinţată lui ca unui om bătrân şi văduv, cum se poate deci ca această cămară a tainelor, această floare a raiului şi a cerului, să fie acum grea? Cine a înşelat-o pe Maria? Cine a greşit cu dânsa? Cum de s-a încumetat cineva să se apropie de un vas al Duhului Sfânt?

Acestea erau întrebările pe care bietul şi dreptul Iosif şi le punea, mâhnindu-se după dreptate. Avea dreptul să se mâhnească, fiindcă toată grija de a o păzi era asupra sa. „Mă tem – gândea el – că de voi

spune lui Zaharia aceasta, o să mă mustre, că de ce n-am păzit-o; iar dacă va afla poporul, pe dânsa o va ucide cu pietre. Da – îşi zicea el –, mai bine am s-o las în taină şi mă duc".

Şi cugetând el acestea, iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis, grăind: *Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, logodnica ta, că ceea ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfânt*. Iar Iosif a primit aceste cuvinte ca şi cum Însuşi Dumnezeu i-ar fi spus: „Nu te teme că a înşelat-o cineva! Nu te teme că de comoara aceasta a Duhului Sfânt s-a atins cineva să ţi-o fure! Nu. Este preasfântă, preacurată! Pentru dânsa am făcut cerul şi pământul şi am zidit toată făptura! Ia-o, şi nu te teme!"

Şi aşa, întărit de înger, Iosif a luat-o! Şi zice mai încolo Scriptura: *Şi n-a cunoscut-o pe ea până când a născut pe Fiul Său Cel Unul-Născut, Căruia I-a pus numele Iisus* (Matei 1, 25). De la acest cuvânt până când, pornesc neoprotestanţii de tot felul şi nu voiesc s-o laude şi s-o cinstească pe Maica Domnului. Ci zic: Auzi ce spune Scriptura: *Şi n-a cunoscut-o pe ea până când...*, ca şi cum ar da a înţelege că după aceea, după ce a născut pe Cel Unul-Născut, s-o fi cunoscut Iosif!

Dar nebuni sunt şi slabi la minte toţi cei care cugetă asemenea cu dânşii. Să cerceteze Scriptura mai întâi şi să vadă ce înseamnă cuvântul până când. Şi atunci să vadă adevărul, care străluceşte mai mult decât soarele în Evanghelie şi în toate dumnezeieştile Scripturi.

Cuvântul "până când" înseamnă veşnicie, se spune în *Dogmatica* Sfântului Ioan Damaschin. Şi citind în scrierile dumnezeieştilor Părinţi, vedem tâlcuit că, atunci când auzim zicându-se în psalmul 109: *Şezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale*, să nu înţelegi că de la judecată înainte, de când va zdrobi Hristos toată vrăjmăşia şi pe diavolul şi pe cei potrivnici, nu va mai şedea de-a dreapta Tatălui, spre a împărăţi cu El peste toate veacurile, deoarece ştim bine şi este scris *că împărăţia Lui nu va avea sfârşit* (Luca 1, 33).

Sau când auzim de soţia lui David, Micol, fata lui Saul cea mai mică, se zice că *n-a avut copii până în ziua morţii ei* (II Regi 6, 23). Înseamnă că a născut după ce a murit? Câtă nebunie ar fi să crezi că a născut după ce a îngropat-o?! Deci a arătat veşnicia, că niciodată nu a mai născut.

Sau despre corbul lui Noe ce zice? Şi nu s-a mai întors corbul în corabia lui Noe *până ce a secat apa de pe pământ* (Facerea 8, 7). Dar s-a întors vreodată, sau o să se mai întoarcă? Nu! Porumbelul s-a întors a doua oară, dar corbul nu s-a mai întors!

Deci cuvântul până când înseamnă veşnicie! Aşa şi despre Maica Domnului. Când auzi că *n-a cunoscut-o pe ea până când* înseamnă că în vecii vecilor n-a cunoscut bărbat şi n-a cunoscut-o nimeni.

Ce spune dumnezeiasca Evanghelie mai departe? Şi a luat pe Maria, logodnica sa, că a venit poruncă de la cezarul August, când domnea în Siria

Quirinius, să meargă fiecare să se înscrie. Unde? În cetatea sa.

Şi a venit Iosif cu Maria în cetatea Betleem. De ce au venit în Betleem? Betleemul era cetatea lui David, căci aţi auzit mai sus ce i-a spus îngerul lui Iosif, logodnicul Fecioarei: *Iosife, fiul lui David...* Şi fiindcă şi Iosif şi Maica Domnului se trăgeau din neamul şi din casa lui David, după dreptate au venit în Betleem să se înscrie, cu toate că acum locuiau în altă parte.

Betleemul, numit în vechime şi Efrata, se mai chema şi cetatea lui David, căci într-însa s-a născut şi s-a uns ca împărat marele strămoş al Mântuitorului, după trup. Dar s-a mai numit şi «Casa Pâinii», de către fericitul patriarh Iacov, care, păscându-şi turmele oilor sale pe acele locuri, mai înainte a văzut şi a proorocit că acolo avea să se pogoare şi să Se nască Pâinea cea vie care S-a pogorât din cer, Domnul nostru Iisus Hristos.

Dar unde se află Betleemul? În Palestina. Este o cetate mică, la jumătatea căii între Ierusalim şi Hebron, unde s-a născut Sfântul Ioan Botezătorul şi unde Avraam a vorbit la stejarul Mamvri cu cei trei îngeri, mai bine-zis cu Sfânta Treime. Acolo era Betleemul!

Dar de ce S-a născut Mântuitorul în Betleem? Era vreo proorocie că Betleemul va fi locul de naştere al lui Iisus Hristos? Era. Proorocul Miheia a spus mai înainte cu vreo 4-500 de ani de venirea lui Hristos în lume: *Şi tu, Betleeme, pământul lui Iuda,*

nicidecum nu eşti mai mic între miile lui Iuda, căci din tine va ieşi Povăţuitorul, Care va paşte pe poporul Meu Israel (Miheia 5, 1; Matei 2, 6).

Această proorocie au cunoscut-o şi arhiereii şi cărturarii, căci atunci când i-a întrebat Irod: „Unde va să se nască Hristosul", ei au răspuns: „În Betleemul Iudeii". Şi i-au spus proorocia aceasta.

Deci când a venit Iosif în Betleemul Iudeii cu Maica Domnului, împlinindu-se nouă luni, tocmai atunci a sosit vremea de naştere. Şi atunci, aflându-se în Betleem, căutau un loc unde să poată naşte.

Iubiţi fraţi, poate şi dumneavoastră şi noi am stat în una din nopţi afară, când cerul era înstelat şi stelele aşa de frumoase şi de strălucitoare, ca în timpul de iarnă de acum. Ce aţi face dacă aţi vedea deodată că stelele şi cerul tot vin şi vin şi vin spre pământ şi se apropie? Şi din ce se apropie mai tare, mai tare luminează; şi de atâta orbire şi de frică, negreşit, mai că v-ar ieşi sufletul! Ce s-ar întâmpla? Câtă spaimă ar fi!

Sau dacă am vedea deodată în timpul zilei că soarele începe să vină către noi şi tot vine şi orbeşte lumea şi arde lumea cu razele sale şi miliarde de raze străpung văzduhul, arzând toate şi luminând toate! Câtă frică ar fi atunci şi cât cutremur să vezi stelele şi soarele venind spre pământ.

Ei, dar nimic n-ar fi aceasta faţă de ce s-a întâmplat la naşterea lui Hristos. Că nu cerul, nu soarele s-a coborât atunci la noi, ci Ziditorul cerului şi al pământului. Cel ce a zidit soarele şi a pus

lumina, razele şi căldura în el, şi a pus luminători pe tăria cerului. Acela a venit!

Câtă spaimă, cât cutremur n-ar trebui să ne cuprindă pe noi gândind că Cel Care a făcut toate din nimic, a venit până la firea noastră. Şi n-a voit să vină să se nască în palatele cezarilor Romei sau la faraonii Egiptului, unde era numai aur, ci într-o iesle simplă, într-o peşteră. Era o peşteră cu iesle pentru vite, care avea cam 20-30 de picioare lăţime, unde se adăposteau vitele de căldura mare. Era peştera unde David închidea oile când era păstor.

Deci Mântuitorul a voit să Se nască chiar în peştera unde David, strămoşul Său după trup, a trăit. N-a ales palatele din Roma, nici pe cele din Persia, ci peştera lui David, ca să-şi arate smerenia chiar de la început, de la naştere.

Dar de ce S-a născut într-o peşteră? Pentru că ea este simbolul întunericului. El a venit să aducă lumină şi în temniţa iadului şi în lumea care era în noapte, că zice marele Apostol Pavel: *Întunericul veacului acestuia*. Veacul de acum şi mai ales cel până la Hristos era o noapte lungă, în care lumea era oarbă, stătea în întunericul slujirii de idoli şi al păcatului.

Şi S-a născut Hristos noaptea, la miezul nopţii şi în peşteră, ca să arate că El a venit să aducă lumină, să risipească întunericul. Unde? La peşterile de care a spus Isaia, căci zice: *peşterile lor* – vorbeşte de peşterile iadului – *în veci cu întuneric sunt făcute*. Şi a venit să risipească întunericul din peşterile iadului şi întunericul păcatului de pe faţa pământului.

Dar de ce S-a născut Iisus Hristos la miezul nopţii? A venit să lumineze peşterile întunericului veacului aceluia, întunecat de atâtea mii de ani, pentru că Hristos era lumina cea adevărată, *care luminează pe tot omul care va să vie în lume*. El de la început era lumina lumii şi a venit să lumineze şi să strălucească în toate părţile cu razele soarelui dumnezeirii Sale.

Dar ştiţi în care zi a săptămânii S-a născut Hristos? Poate vă întreabă cineva. Adu-ţi aminte din Sfânta Scriptură ziua în care a făcut Dumnezeu lumina, când a zis: «*Să se facă lumină*» *şi a fost lumină!* (Facerea 1, 3). Ziua întâi a săptămânii, Duminica sau "Ziua soarelui"!

Duminica S-a născut Hristos; Duminica S-a botezat, cum arată Sfinţii Părinţi de la Soborul IV Ecumenic. Duminica a înviat din morţi (Matei 28, 1). Duminica a turnat Hristos din Duhul Sfânt peste Sfinţii Săi ucenici şi Apostoli. Duminica Sfinţii Apostoli făceau Sfânta Liturghie. Tot Duminica s-a descoperit şi Apocalipsa, că Sfântul Evanghelist Ioan zice: *Am fost în duh în zi de Duminică* (1, 10). Iată dar, câte sunt legate de ziua Duminicii!

De aceea a sfinţit Dumnezeu ziua Duminicii şi cu naşterea Sa, pentru că în ziua aceasta, cum v-am spus, a făcut Dumnezeu lumina. Parcă ne-ar fi spus Mântuitorul: „Eu Însumi am făcut lumina cea zidită atunci, şi am venit să aduc lumina cea sfinţită şi duhovnicească la toată lumea. Eu am adus lumină peste tot omul şi voi lumina peste tot omul care vine

în lume ca lumina sfinţită. Eu am făcut lumina atunci când am făcut soarele şi lumina zilei, şi Eu am venit acum cu lumină gândită, ca lumină duhovnicească". Iată pentru care pricină Hristos S-a născut Duminica şi la miezul nopţii.

Iubiţi credincioşi,

Magii, când au ajuns în Iudeea, s-au dus la stăpânitorul Irod şi au întrebat unde este Împăratul care S-a născut. Şi înţelegând Irod că în Iudeea şi anume în Betleem se va naşte Hristos, cu mare vicleşug le-a spus magilor: *Mergeţi şi cercetaţi cu de-amănuntul despre Prunc şi, dacă Îl veţi afla, vestiţi-mi şi mie, ca, venind şi eu, să mă închin Lui* (Matei 2, 8).

N-avea el de gând să-L cinstească, ci voia numai să afle unde este, ca să-L piardă. Dar cum v-am mai spus, planul lui Dumnezeu nu-l poate opri nimeni. Nici dracii, nici îngerii, nici oamenii, nici popoarele, nimeni, nimeni. El înaintează veşnic cum este rânduit de Dumnezeu.

S-au dus deci magii, după cum ştiţi, şi au aflat steaua deasupra peşterii din Betleem. Apoi s-au închinat cu mare bucurie şi cinste Domnului nostru Iisus Hristos, şi I-au adus daruri: aur, smirnă şi tămâie. Aur, ca unui împărat, tămâie, ca unui Dumnezeu şi smirnă ca unui mort (muritor). Şi luând înştiinţare în vis să nu se mai întoarcă la Irod, au pornit înapoi pe altă cale.

Irod, văzând că a fost batjocorit, s-a umplut de mare furie şi de mare tulburare. Şi aducându-şi

aminte de cele spuse de magi, că steaua s-a arătat cu doi ani mai înainte, a trimis ostaşi în Betleemul Iudeii şi în jur, să taie toţi pruncii de doi ani şi mai jos, că numai aşa va fi sigur de uciderea acelui Împărat, Care este Hristos.

Dar înainte de aceasta, îngerul Domnului se arătă lui Iosif în vis şi-i spuse: *Scoală-te, ia pruncul şi pe mama Lui şi* ***fugi*** *în Egipt şi stai acolo până ce-ţi voi spune, fiindcă Irod are să caute Pruncul ca să-L omoare* (Matei 2, 13).

Aţi văzut purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru Fiul Său? Dar de ce i-a zis: "Fugi"? Oare S-a temut Hristos de Irod? De ce fuge Dumnezeu de om? Se teme oare de el? Doamne fereşte! De câte ori nu a trecut Hristos prin mijlocul fariseilor când au vrut să-L prindă?

Aceasta a făcut-o spre a ne da nouă pildă, ca să fugim din calea primejdiei când vedem că vine asupra noastră; pentru că zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Dacă vezi că vine primejdia, să n-ai cutezanţa şi mândria cugetului să stai în calea primejdiei. Dacă stai, va lua Dumnezeu darul de la tine, fiindcă te încrezi în tine. Dacă Dumnezeu vrea să pătimeşti martiriul şi să te încununeze, te găseşte duşmanul. Dar tu eşti dator să te păzeşti, să nu crezi că eşti mai tare decât Petru şi Pavel şi să stai în calea primejdiei".

Dar câţi din drepţi n-au fugit şi nu s-au ferit? De câte ori n-a fugit David de furia lui Saul, care îl urmărea ca să-l piardă?

Sfântul Atanasie cel Mare a fugit de furia arienilor; Emilian al Cizicului, treizeci de ani a umblat fugar; Teofilact al Nicomidiei, douăzeci şi opt; Ilarion cel Nou a stat la o văduvă bătrână şapte ani într-o grădină, într-un bordei; Sfântul Nichifor, Patriarhul Constantinopolului, a stat doisprezece ani pe malul mării la un pescar, fiindcă îl urmărea Leon, împăratul iconoclast; Sfântul Teodor Studitul douăzeci de ani a fost fugar şi de asemenea ucenicul său, Nicolae Mărturisitorul.

Deci, vedem din vremea prigoanelor cum s-au ferit creştinii şi sfinţii, ca să nu aibă mândria să spună: „Mă duc la moarte!" Pentru că nu suntem pregătiţi de moarte, şi Dumnezeu, când vede că omul se reazemă pe puterile lui, îi ia darul. Este mai bine să zicem: „Doamne, sunt păcătos, sunt neputincios şi fricos, de aceea fug. Dacă vrei să mă întăreşti Tu, scoate-mă; dacă nu, fug!" Ce spune Proorocul Isaia în cântarea a patra? *Mergi, poporul Meu, încuie uşa ta, ascunde-te puţin, câtuşi de puţin, până va trece mânia Domnului* (Isaia 26, 20).

Auzi! Să ne ascundem puţin, câtuşi de puţin, până va trece mânia Domnului. Nu avem poruncă să ieşim în vileag, dar nici să ne lepădăm de Hristos când suntem descoperiţi.

Şi Sfântul Andrei al Cezareei, în tâlcuirea Apocalipsei, pentru prigoana cea mare care va fi către sfârşitul lumii pentru toată Biserica de pe faţa pământului, zice: „În vremea aceea va ajuta Bisericii lui Hristos pustia cea gândită şi cea simţită". Pustia cea gândită este atunci când omul va ţine credinţa în taină şi se va ruga din inimă lui Dumnezeu să se pregătească pentru mucenicie şi pentru moarte.

Iar pustia cea simţită vor fi codrii, munţii, dealurile, văile adânci, desişurile, care vor adăposti pe robii lui Dumnezeu şi îi vor acoperi. Aşa trebuie să facem. Negreşit, în toată vremea şi în tot locul, creştinul trebuie să fie pildă, să mărturisească prin toată viaţa sa că este cu adevărat lumina lumii şi sarea pământului, să aibă mereu în minte cuvântul Apostolului: *Cu inima se crede spre dreptate, iar cu gura se mărturiseşte spre mântuire* (Romani 10, 10).

Dar şi aceasta să o învăţăm din Evanghelia de azi: că este bine, şi după Sfinţii Prooroci şi după Sfinţii Apostoli, să te fereşti din calea primejdiei când poţi. Când nu, stăm înaintea Domnului şi El va întări pe cele neputincioase şi va plini cele cu lipsă ale noastre.

Iubiţi credincioşi,

Iată ce s-a întâmplat. Sculându-se Iosif a luat Pruncul şi pe mama Lui şi au fugit în Egipt. Şi au stat acolo, după mărturia unor sfinţi şi a unor mari istorici, şapte ani, că Irod a domnit 13 ani, cum arată marele istoric evreu Iosif Flaviu.

Şi S-a dus Mântuitorul în Egipt pentru două pricini: prima ca să împlinească proorocia lui Osea: *Din Egipt am chemat pe Fiul Meu* (Osea 11, 1; Matei 2, 15), precum trebuia să plinească la vreme şi proorocia despre răstignire, hrănirea cu oţet, trestia şi toate celelalte.

Dar şi pentru altă pricină s-a făcut aceasta: În secolele II-IV după Hristos au ieşit nişte erezii numite gnostice: montaniştii, arienii şi altele. Şi o seamă din ei au nălucit că Hristos S-a născut nu după fire, ci după nălucire. Deci, dacă nu S-ar fi ascuns Hristos, aceşti eretici ar fi nălucit că El nu ar fi fost şi om după trup, ci numai Dumnezeu, care după nălucire S-a întrupat.

Dar dacă a fugit de sabia lui Irod, El a fugit ca om, ca să arate că poartă şi fire omenească şi că sabia l-ar fi tăiat. Deci a făcut aceasta ca să se folosească Biserica mai târziu. A fugit deci ca să împlinească proorocia care spune că *din Egipt am chemat pe Fiul Meu* şi ca să arate că purta trup şi S-a ferit cu firea Sa omenească de sabia lui Irod.

Iar după ce au stat ei şapte ani în Egipt, Iosif, primind poruncă în vis, a luat Pruncul şi pe mama Lui şi a venit în părţile Galileii, în pământul lui Israel (Matei 2, 21-22).

Şi ducându-se în Galileea, s-au aşezat în cetatea Nazaret. Dar de ce au venit tocmai la Nazaret? Ca să se împlinească Scriptura, care zice: *...Nazarinean se va chema*. Dar de la Sfinţii Părinţi aflăm că cuvântul nazarinean nu există în toată Scriptura. Atunci de ce se zice: *Şi a venit şi a locuit în oraşul Nazaret, ca să se împlinească ceea ce s-a spus prin prooroci, că Nazarinean Se va chema* (Matei 2, 23)?

Dar câte Scripturi nu existau mai înainte, de care ştim prin tradiţie? Iudeii au fost strămutaţi din

locul lor şi o mulţime de cărţi canonice de-ale lor s-au pierdut, cum a fost şi Cartea Înţelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah, a lui Tobie şi altele care au intrat în canonul cărţilor Scripturii. Aşa se înţelege proorocia aceasta de "Nazarinean". Se bănuieşte că se află în cărţile lui Enoh, care a scris 19 cărţi, ce se aflau în corabia lui Noe când a venit potopul. Căci se ştia şi după potop de proorocia lui Enoh, de care aminteşte Sfântul Apostol Iuda în Epistola sa sobornicească şi în cea de a doua a Sfântului Apostol Petru.

Deci cuvântul "Nazarinean" nu-l găseşti în toată Scriptura, dar s-a păstrat prin tradiţie, din proorociile lui Enoh. Aşa spun dumnezeieştii Părinţi.

Dar mai avem oare şi altele din proorociile care s-au păstrat numai prin tradiţie şi nu sunt scrise? Da, avem. Iată ce spune Epistola a doua a Sfântului Apostol Pavel către Timotei: *După cum Iannes şi Iambres s-au împotrivit lui Moise, aşa şi aceştia stau împotriva adevărului...* şi celelalte (3, 8).

Aţi văzut? Dar căutaţi la Numerii şi la Levitic, să vedeţi, găsiţi pe Iannes şi Iambres în Scriptură?

Am avut o discuţie cu adventiştii de la Fundul Moldovei, care ziceau că ei cred numai ce este scris. „Dacă voi credeţi numai ce este scris, vă rog să-mi arătaţi unde se scrie de Iannes şi Iambres în Scriptură?" Au zis: „Nu este scris". „Şi de unde ştie Pavel, care nu spune minciuni? Voi credeţi în toate cele 14 epistole ale lui. De unde ştie el că Iannes şi Iambres s-au împotrivit lui Moise?" Au răspuns: „Poate din tradiţie". „Nu "poate". Eu vă aduc vouă şi

altele din Scriptură, care arată că tradiţia este mai veche decât Scriptura. Şi Scriptura nu este altceva decât o tradiţie veche întreagă, scrisă.

V-am dat pilda cu Iannes şi Iambres. Unde vedeţi în Scriptură că aşa i-a chemat? În ea se spune numai că vrăjitorii lui Faraon s-au împotrivit lui Moise până la a treia plagă (Ieşire 7, 11, 22; 8, 7), până ce a dat Moise în tot pământul muşiţă, dar nu spune cum îi chema pe vrăjitorii care s-au împotrivit lui.

Aşadar, fraţii mei, din predica de azi, pe lângă altele, să vă rămână cu osebire în minte, întâi, că suntem datori să ne ferim în vreme de primejdie, după a noastră putere; iar al doilea, că unele proorocii despre Mântuitorul le-au adus Sfinţii Evanghelişti din Sfânta Tradiţie, care este mai veche decât Sfânta Scriptură. Aşa este aceasta care zice că Mântuitorul Se va chema „Nazarinean".

Aceasta s-o ştiţi despre Naşterea Mântuitorului Iisus Hristos. Mai înainte de toate să daţi slavă milostivirii şi bunătăţii celei negrăite a Mântuitorului nostru Iisus Hristos şi Preacuratei şi Preasfintei Fecioare Maria, care a slujit la Naşterea Lui, că ne-a învrednicit pe toţi să mai ajungem încă o dată Naşterea Domnului şi să prăznuim înnoirea neamului omenesc prin taina venirii cea în trup a lui Dumnezeu Cuvântul.

Cu aceasta închei şi rog pe Bunul Dumnezeu să ne ajute să nu uităm cele ce le-am spus şi cele ce aţi auzit. Amin!

CUVÂNT LA SOBORUL MAICII DOMNULUI

(26 Decembrie 1978)

Toate praznicele dumnezeieşti care se rânduiesc de Biserică în cursul anului sunt taine dumnezeieşti şi fapte din viaţa Mântuitorului Iisus Hristos. Iar astăzi, la naşterea Lui, prăznuim o taină care este taina tainelor. O taină ascunsă din veci şi îngerilor şi oamenilor. Căci nici îngerii nu ştiau cum Dumnezeu, Care este Împăratul slavei şi al luminii celei neapropiate şi a toată zidirea, va săvârşi o taină ca aceasta. Dar când a venit Mântuitorul în lume să Se jertfească pentru mântuirea lumii şi să întemeieze Biserica, atunci şi ei s-au învăţat.

N-au ştiut că se va face vierme, că aşa se numeşte omul de Duhul Sfânt: *Eu sunt vierme şi nu om*. N-au ştiut că Se va smeri, Se va face om, Se va pogorî până la noi!

Acum au învăţat îngerii cum că cele dimpotrivă pe cele dimpotrivă le surpă prin puterea lui Dumnezeu, că prin blestem vine binecuvântare, căci spune Scriptura: *Blestemat este tot cel spânzurat pe lemn*. Se răstigneşte Hristos pe Cruce pentru noi şi aduce binecuvântare la toată lumea. Prin moarte aduce viaţă, iar prin smerenia Lui, înălţarea noastră. Prin jertfa Lui, înnoirea noastră şi prin pătimirea Lui,

nepătimirea noastră. Astfel, vedem că prin cele dimpotrivă pe cele dimpotrivă le vindecă.

Dar şi altfel lucrează Dumnezeu. Cu cele asemenea, pe cele asemenea le vindecă. Cu rana Lui vindecă rana noastră, cu moartea Lui vindecă moartea noastră, cu ascultarea Lui aduce ascultarea noastră, cu plecăciunea Lui, ridicarea noastră, cu nestricăciunea Lui pricinuieşte nestricăciunea noastră, cu smerenia Lui, smerenia noastră (Sfântul Grigore de Nyssa, Cuv. 8 la Cântarea Cântărilor).

Deci, pe cele dimpotrivă cu cele dimpotrivă le vindecă şi cu cele asemenea pe cele asemenea le pricinuieşte, fiindcă prin întruparea lui Dumnezeu toate câte erau potrivite firii omeneşti s-au răsturnat, cum arată dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, căci Hristos a răsturnat logica lumii celei căzute.

Omul putea să cugete că prin moarte, Hristos putea să aducă moartea, dar El a adus viaţa; că prin blestem va aduce blestem, dar El a adus binecuvântare. Căci se zice *că prin El se vor binecuvânta toate seminţiile şi limbile pământului*. Deci tot ce era logic şi firesc pentru mintea omenească cea căzută, s-a răsturnat prin taina iconomiei în trup.

Dar nici începătoriile, nici îngerii n-au înţeles în ce chip a lucrat Domnul nostru Iisus Hristos la mântuirea neamului omenesc, prin atâta smerenie şi pogorâre.

Spun Sfinţii Părinţi că îngerilor li s-a părut că Mântuitorul, când era pe Cruce, Şi-a ieşit din firea Sa, că adică nu mai este Dumnezeu, ci pătimeşte ca om. Şi erau gata să creadă că se stinge Acela despre care ştiau că este Mântuitorul lumii, văzându-l aşa de smerit pe Cruce, aşa de rănit, aşa de batjocorit, şi aşa de nebăgat în seamă de toată lumea care era în jurul Lui.

Dar să revenim la sărbătoarea de astăzi, căci am văzut în ce chip taina iconomiei în trup sau a Naşterii Domnului, n-a fost înţeleasă nici de îngeri şi nici de oameni.

Astăzi este soborul Maicii Domnului.

Care a fost pricina pentru care Biserica lui Iisus Hristos, mireasa Mielului, a pus a doua zi de Crăciun să se serbeze Soborul Maicii Domnului? Îndată după Naşterea Domnului avem Soborul Maicii Domnului, pentru că în ea se cinstesc mai ales persoanele legate de Naşterea Lui: Maica Domnului, fericitul Iosif logodnicul, Sfântul Iacov fratele Domnului, Sfântul Prooroc David şi ceilalţi.

Cei ce au alcătuit sinaxarul anului n-au fost oameni neînvăţaţi, oameni de rând, ci sfinţi mari. Ei s-au întrebat: „Prin cine s-a făcut mântuirea neamului omenesc? Prin Domnul nostru Iisus Hristos. Dar prin cine a lucrat Dumnezeu şi care au fost vasele alese de Dumnezeu la taina aceasta a mântuirii lumii? Întâi Iisus Hristos, al doilea Maica Domnului".

Vedem deci că mai înainte de veci s-a prevăzut, în sfatul Preasfintei Treimi, planul mântuirii neamului omenesc prin întruparea lui Dumnezeu-Cuvântul dintr-o fecioară. De aceea v-am spus că întruparea s-a făcut după voia cea mai înainte povăţuitoare.

Nici satana, nici heruvimii, nici îngerii, nici sfinţii n-au cunoscut taina aceasta a sfatului

Preasfintei Treimi, că Dumnezeu la plinirea vremii Se va face om din fecioară.

Şi zice dumnezeiescul Părinte Maxim: „Cum de n-au ştiut îngerii *taina cea din veac ascunsă şi de îngeri neştiută*, de vreme ce prooorociile despre venirea lui Mesia s-au făcut prin îngeri?" Căci bunăvestirea Maicii Domnului s-a făcut prin îngeri (Luca 1, 28).

Şi tot acelaşi sfânt părinte arată apoi, că într-adevăr ştiau îngerii. Dar ce ştiau? Că Se va naşte Mesia, dar nu ştia nimeni în ce chip. Taina a fost ascunsă până la Hristos, ba este ascunsă şi astăzi şi va rămâne ascunsă în veacul veacului. Rămâne neştiut în ce chip Dumnezeu Cel neîncăput şi nescris împrejur de toate zidirile sale şi de toate cerurile, a încăput în pântecele unei fecioare, ca să fie desăvârşit Dumnezeu şi să Se facă om; ca în acelaşi timp să stea împreună cu Tatăl pe scaun şi în pântecele fecioarei şi să le umple pe toate.

Vedeţi cum la taina înomenirii lui Dumnezeu-Cuvântul, pentru împlinirea planului mântuirii neamului omenesc, slujeşte Maica Domnului ca vas ales şi faţă aleasă dintre toate popoarele pământului?

Căci zice dumnezeiescul Maxim Mărturisitorul: „Precum grădina se face ca să sădim pomi şi pomii se sădesc pentru grădină, aşa Maica Domnului S-a făcut de Dumnezeu mai înainte şi s-a întocmit planul ca din ea să Se nască Hristos la plinirea vremii".

Dar şi prin Isaia s-a spus cu 700 de ani mai înainte: *Iată, Fecioara va lua în pântece şi va naşte fiu şi vor chema numele Lui Emanuel*, adică cu noi este Dumnezeu (Isaia 7, 14).

Deci Maica Domnului a fost o persoană aleasă de Preasfânta Treime, din toate popoarele pământului, ca cea mai curată şi mai sfântă fecioară, din neam arhieresc şi împărătesc, din neamul lui Aaron după mamă şi din neamul lui David după tată, aleasă din două seminţii de frunte după trup, iar după duh, cum Unul Dumnezeu ştie, ca să slujească la mântuirea neamului omenesc.

La Buna Vestire Arhanghelul Gavriil i se închină ei de la început: *Bucură-te, ceea ce eşti plină de dar, Marie, Domnul este cu tine* (Luca 1, 28).

Maica Domnului a fost cea mai aproape de Mântuitorul. Ea L-a purtat nouă luni în pântece, L-a născut în iesle, L-a hrănit cu lapte un an de zile, L-a purtat în braţe şi de câte ori nu L-a sărutat pe Acela care a făcut cerul şi pământul? De câte ori nu L-a mângâiat, de câte ori nu L-a îmbrăţişat, de câte ori n-a plâns de bucurie, pentru că ea nu era numai o fecioară preasfântă şi preacurată, ci era şi proorociţă. Ea ştia că Acela pe Care L-a născut în peşteră nu este numai om, ci este şi Dumnezeu, Ziditorul ei, Care a zămislit-o şi pe dânsa în pântecele maicii sale.

Gândiţi-vă câtă bucurie era în inima ei când îşi dădea seama că ea poartă în braţe pe Acela care ţine în palma Lui cerul şi pământul!

La locul din Scriptură unde păstorii au vestit cuvântul cel grăit lor de înger despre Prunc (Luca 2, 10-18) şi unde Simeon bătrânul i-a proorocit în biserică că prin inima ei va trece sabie la patima

Mântuitorului (Luca 2, 35), ce se zice? *Iar Maria păstra toate aceste cuvinte, punându-le în inima sa* (Luca 2, 19).

Maica Domnului n-a avut dureri la naştere, căci numai ea a născut fără dureri. Pentru că acolo unde n-a fost înainte dulceaţă de nuntă, nici durere n-a fost mai pe urmă. Ea a născut de la Duhul Sfânt, fără durere, dar a avut dureri la răstignirea Mântuitorului. Atunci a trecut sabie prin inima ei şi de trei ori a leşinat, văzând pe Fiul ei însângerat, batjocorit şi bătut, ştiind mai ales cine este El, Care a venit să mântuiască lumea şi cu rana Lui să vindece rana neamului omenesc.

Este o părere a unor teologi mari ai Bisericii Răsăritului, că atâta valoare are Maica Domnului în cer şi pe pământ, încât dacă, Doamne fereşte, Dumnezeu ar fi pierdut toate cele nouă cete de îngeri, toată lumea cea văzută şi nevăzută şi toate popoarele lumii, El nu ar fi avut atâta scârbă ca dacă ar fi pierdut-o pe Maica Domnului.

Aşa teologhisesc mulţi sfinţi, între care şi Sfântul Nicodim Aghioritul, pentru că planul mântuirii neamului omenesc era prevăzut să se împlinească numai la venirea Mântuitorului prin Maica Domnului. Atâta valoare are Maica Domnului, încât covârşeşte toate puterile cele de sus şi cele de jos.

Maica Domnului este al doilea cer sau a doua lume, cum zice Sfântul Ioan Damaschin. Printr-însa s-a înnoit neamul omenesc şi ea este Împărăteasa tuturor îngerilor şi a tuturor sfinţilor şi Maica noastră a tuturor popoarelor pământului şi a tot sufletul necăjit şi întristat care o cheamă în ajutor.

Ştiţi oare, în ziua Judecăţii, cine are să fie de-a dreapta Mântuitorului? Maica Domnului! Iar de-a stânga Lui, Sfântul Ioan Botezătorul, îngerul întâistătător al tuturor sfinţilor.

Deci aceste două persoane sfinte sunt cele mai mari din ceruri după Preasfânta Treime.

Câtă durere, câtă nebunie, câtă orbire, câtă rătăcire, câtă nepăsare, câtă negrijă şi câtă ruşine va fi pentru popoarele pământului care n-au cunoscut-o şi n-au cinstit-o! Că ea, fiind de-a dreapta Mântuitorului, câtă slavă nu va avea atunci, ca una care L-a purtat pe Mântuitorul în pântece şi L-a născut şi L-a alăptat şi L-a purtat în braţe şi toată viaţa a fost lângă El şi pururea L-a păzit de primejdii şi pururea L-a ascultat şi a suferit la patima Lui mai mult decât oricine, că inima ei a fost însângerată.

Mare ruşine o să aibă aceia în ziua Judecăţii.

Câtă slavă şi cinste nu are ea acolo sus, iar noi păcătoşii pe pământ ne lenevim s-o chemăm în ajutor, pentru că nu ştim câtă durere o să aibă sufletul nostru în ceasul morţii. Atunci o să vedem cât poate Maica Domnului să ne uşureze şi să ne scoată din ghiarele dracilor care vor veni să ne arate toate câte am greşit cu cuvântul, cu lucrul şi cu gândul.

De aceea fericiţi şi de trei ori fericiţi sunt creştinii aceia din casa cărora nu lipseşte icoana Maicii Domnului şi au candelă la icoana ei, şi citesc în fiecare zi măcar un acatist sau un paraclis al Maicii Domnului. Amin.

DESPRE ANUL NOU ŞI DESPRE CALENDAR

(31 decembrie 1970)

Părinţilor, fraţilor şi iubiţi credincioşi,

Fiindcă slujesc cu nevrednicie mâine Sfânta Liturghie, m-am gândit că-i bine ca privegherea din seara aceasta s-o mai împodobim şi cu cântări şi cu cuvinte sau cu predici, ca să nu pară prea lungă.

Mâine Biserica lui Hristos cea dreptmăritoare de Răsărit prăznuieşte trei sărbători: Anul Nou, Tăierea împrejur cea după trup a lui Hristos Mântuitorul şi Sfântul Ierarh Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei. Şi pentru că mâine nu se poate cuprinde într-o predică tot ce ar trebui spus despre aceste trei praznice, m-am gândit ca în seara aceasta să mă ocup în cuvântul meu de însemnătatea Anului Nou.

Cum s-a ajuns la noi creştinii ortodocşi să se prăznuiască Anul Nou la 1 ianuarie? Iată prin ce împrejurări s-a ajuns la aceasta şi ce însemnătate are Anul Nou.

Să ştiţi, fraţilor şi părinţilor, că Dumnezeu a făcut lumea aceasta primăvara şi a terminat-o, cum aţi auzit, în şase zile. Nu se ştia pe atunci ce-i acela calendar, că nici nu era zidit omul, iar după ce l-a zidit, omul era deocamdată în rai.

După mărturia unor teologi, Adam şi Eva au stat în rai numai 7 zile, alţii zic că 7 ani, alţii 70, iar alţii 700 de ani. Toţi sunt pentru cifra 7, dar nu se ştie exact cât au stat ei în rai.

Lui Dumnezeu, când a făcut lumea cu cuvântul, nu I-au trebuit ciocane şi hârleţe şi sapă şi mistrii ca să o facă. *El a zis şi s-au făcut. El a poruncit şi s-au zidit* (Psalm 148, 5). Dar a pus lumii acesteia nişte legi veşnice; toate se rotesc în ceasul universului cu o precizie înspăimântătoare şi pentru îngeri, nu numai pentru oameni. Pentru ce? Pentru că este lucrul lui Dumnezeu Atotţiitorul!

Şi când a făcut Dumnezeu lumea, soarele era la zenit, adică în mijlocul cerului. Dar stihiile lumii făcute de El – pământul, planetele şi stelele – nu stau nemişcate nici o clipă, ci mereu se mişcă. Toate se mişcă în cerc. Ele veşnic se întorc de unde au plecat!

Aşa se mişcă stelele, aşa soarele şi luna şi toate planetele şi tot ce a făcut Dumnezeu. Tuturor le-a pus lege să se mişte, şi nu la întâmplare, ci cu mare rânduială, încât s-au uimit şi cei mai învăţaţi oameni ai lumii din antichitate şi au cunoscut pe Dumnezeu din zidiri, fără să-L cunoască din Scripturi, şi au strigat: „Mare eşti, Doamne, şi minunate sunt lucrurile Tale!”

Aşa a fost cazul şi mai târziu cu Isaac Newton, şi mai apoi cu Kepler şi cu ceilalţi mari astronomi, care, din mişcarea universului, au înţeles că este o mână, este un centru de îndrumare care le poartă pe toate acestea cu atâta precizie.

Mişcarea regulată în cerc a stelelor ne dă calendarul. Dar prin ce l-a întemeiat Dumnezeu în

chip deosebit? L-a întemeiat prin cei doi ochi ai lumii: soarele şi luna. După ei a făcut să se orienteze toată suflarea, până la sfârşitul lumii. Şi aţi auzit că se vorbeşte în Pascalie de crugul soarelui şi de crugul lunii.

Şi de ce am luat istoria aşa de departe? Ca să vedeţi cum a ajuns Anul Nou la noi. Când s-au făcut primele calendare din epoca străveche, pe timpul lui Nimrod, împăratul ninivitenilor, ei nu se orientau ca noi după calendare cu 12 luni, că nu ştiau. Ei aşteptau mişcarea astrelor cereşti, a crugului soarelui sau al lunii, şi ştiau că a trecut un an din crugul soarelui.

Mai târziu s-a mai deşteptat lumea. Aşa, vechii haldei, popor mai vechi decât evreii, au fost mari astronomi. Ei au împrumutat mult civilizaţiei egiptenilor, apoi aceştia elinilor şi aşa mai departe, până a ajuns în părţile noastre ale Europei. Aceia au observat şi alte mişcări pe cer, nu numai mişcarea soarelui şi a lunii, şi treptat au început să alcătuiască un fel de calendar pe pământ, după calendarul cerului sau după calendarul soarelui sau al lunii.

Calendarul ceresc, fiind opera lui Dumnezeu, nu rămâne nici o iotă în urmă şi nu poate să se clintească, pentru că zice: *...poruncă a pus şi nu va trece* (Psalm 148, 6). El nu poate să rămână în urmă. Iar calendarele făcute de oameni până acum au fost mii şi zeci de mii; în fiecare epocă, după mintea oamenilor de atunci. Au fost calendare de umbră, calendare de soare, calendare de nisip, calendarele faraonilor Egiptului şi altele.

Au fost o mulţime de calendare la egipteni şi la popoare mai vechi ca egiptenii, cum au fost de pildă asirienii. Erau calendare fructifere. Când se coceau portocalii, şi asta se întâmpla de două ori pe an, socoteau că s-a împlinit un an. A fost calendarul Nilului, care s-a practicat sute de ani, căci Nilul se revărsa periodic, de două ori într-un an. Dar Nilul, din cauza ploilor de la Ecuator, se revărsa uneori mai înainte cu două luni, altă dată mai târziu, şi aşa mai departe. Ei ştiau că atunci când s-a făcut orezul sau s-a revărsat Nilul de două ori, este anul nou.

Dar ştiinţa n-a fost mulţumită cu calendare din acestea. Şi nici nu trebuia să fie sau să se ia după lucruri de acestea care n-au mers regulat. De aceea oamenii au vrut să facă alte calendare, mai bune, ca să se apropie mai mult de calendarul cerului, de calendarul pe care L-a făcut Atotţiitorul Dumnezeu.

Primii care au început să facă aceste calendare au fost egiptenii. Ei au făcut prima dată calendarul de 12 luni, măcar că luna avea câte 28-30 de zile, anul având numai 354 de zile. Poporul iudeu, care a fost în robia egiptenilor 430 de ani, când a ieşit din robia lor, a împrumutat calendarul egiptean, căci altul mai bun nu se găsea în acea vreme, şi l-au folosit pe el 1500 de ani, până la împăratul Iulius Cezar, cu circa 44 de ani înainte de venirea Mântuitorului. Dar până la acea dată calendarul folosit rămăsese foarte mult în urmă. De aceea romanii, vrând să-şi facă un calendar mai bun, au trimis – pe vremea lui Iulius Cezar – pe învăţatul Sosigene în toate părţile lumii să vadă care calendar

este mai aproape de calendarul ceresc, care se potriveşte mai mult cu calendarul dumnezeiesc.

Şi acela, fiind însărcinat de împăratul Iulius Cezar, a cercetat toate calendarele de pe Valea Nilului, din Palestina, de prin Africa şi l-a găsit tot pe al evreilor mai aproape, fiindcă era luat de la egipteni. Dar lipseau 11 zile şi 6 ceasuri faţă de mişcările astrelor de pe cer. Deci i-a mai adăugat încă 11 zile şi 6 ceasuri.

La început toate popoarele, respectând tradiţia după care începutul lumii a fost în martie, începeau anul de atunci, indiferent ce calendar ar fi avut ele. Aşa au socotit şi egiptenii şi evreii şi romanii. Mai apoi romanii au adăugat lunile ianuarie şi februarie şi au stabilit începutul anului la 1 ianuarie.

Ei aveau obiceiul ca în ziua de 1 ianuarie să ia impozite de la popor, schimbau pe dregători, plăteau salariile la muncitori, la militari, îi avansau pe unii din aceştia la grade mai mari. Tot la 1 ianuarie aveau şi cele mai mari festivităţi şi cu acest prilej făceau mare zarvă de cântece şi jocuri, cum le vedeţi până acum.

Că de la romani şi de la păgâni vin obiceiurile acestea de a umbla din poartă în poartă şi a fluiera şi a cânta şi a face câte şi mai câte, cum le vedeţi până astăzi. Şi aşa se fac în această zi petreceri în loc de sfinte slujbe de mulţumire lui Dumnezeu şi de cerere a ajutorului Lui. Că nu de la Biserica lui Hristos vin acestea, ci de la popoarele păgâne, căci romanii le-au împrumutat de la egipteni şi egiptenii de la asirieni şi

aşa mai departe. Obiceiurile acestea nu sunt creştineşti, ci păgâneşti, fiindcă şi noi ne tragem din popoare păgâne, căci şi romanii şi dacii au fost păgâni.

Din anul de 354 de zile s-a făcut calendarul de 365 de zile. Şi la patru ani înmulţind cele 6 ceasuri care treceau în plus în fiecare din aceşti ani, mai erau 24 de ceasuri, deci mai puneau o zi. Aşa s-a născut anul bisect, adică trei ani de câte 365 de zile, iar al patrulea (bisect), de 366.

Dar lumina credinţei lui Iisus Hristos a strălucit la Roma şi în Imperiul Roman, la sud de Dunăre, iar de acolo a trecut şi la daci, dincoace de Dunăre, mai ales după ce Dacia a fost cucerită de Traian şi mulţime de colonişti din Peninsula Balcanică au inundat ţara strămoşilor noştri. Şi aşa a ajuns creştinismul cu lumina credinţei dincoace de Dunăre şi a început să înflorească aici Biserica lui Hristos.

Dar prin aceşti colonişti au venit la noi şi obiceiurile acestea de la 1 ianuarie. Aceste obiceiuri au trecut de la ei la noi, precum şi calendarul de 12 luni. Astfel am ajuns şi noi românii să prăznuim ziua de 1 ianuarie, ziua anului nou civil.

Vi le-am spus acestea pe scurt, pentru că nu vi le pot arăta acum mai pe larg. Oamenii s-au obişnuit de la început să pună semne câţi ani au trecut de la zidirea lumii. Biblia nu spune aceasta, căci ea nu se ocupă de cronologie. Ea este o carte de morală, de sfinţenie, plină de Duhul Sfânt. Prin ea se arată că există Dumnezeu, că El este Creatorul lumii, se arată legile date de El întregului univers, se arată că El pedepseşte păcatul şi răsplăteşte virtutea, că cei ai

Lui sunt drepţi, sfinţi, iar ceilalţi sunt păcătoşi şi vor lua plată după faptele lor şi osândă dincolo. De acestea se ocupă Biblia.

Şi au făcut oamenii însemnări de la zidirea lumii, socotind că atâţia ani sunt de la Adam, şi toţi ceilalţi au auzit de la unul. Dar nimeni nu ştie precis câţi ani sunt de la Adam. Unii zic că Hristos a venit în lume la 5508 ani de la facerea lumii, alţii au spus alţi ani. Cronologii nu se învoiesc la ce an a venit Hristos în lume, pentru că nimeni nu ştie exact când a făcut Dumnezeu lumea şi câţi ani sunt de la zidirea lumii.

Nimeni nu ştie când a zidit Dumnezeu lumea, decât Cel ce a zidit-o! Aşa spunea Marele Vasile. Dar oamenii au stabilit un fel de epoci, de ere. Unele le-au pus în legătură cu diferite evenimente: era alexandrină, de când Alexandru cel Mare a avut război cu perşii; era romană, de la fondarea Romei, apoi era martirilor, de la începutul creştinismului până pe vremea lui Diocleţian. Dar de abia din vremea împăratului Justinian, de la anul 527, au început să se numească anii de la Hristos.

Aşa am ajuns şi noi să prăznuim Anul Nou, să se înceapă anul de la 1 ianuarie după tradiţia rămasă nouă de la Roma. Şi sunt calendare diferite şi astăzi.

Sunt popoare care au calendarul cu doi ani, cu trei ani înainte, sau cu şase. Dar calendarul cel mai aproape de calendarul luni-solar este calendarul pe care-l avem noi ortodocşii. El este îndreptat de conferinţa interortodoxă din Constantinopol din anul 1923, la 15 noiembrie, din timpul Patriarhului Meletie al V-lea şi este cel mai aproape de calendarul

ceresc. Abia în 42.000 de ani el rămâne cu o zi în urmă. Noi după calendarul acesta ne călăuzim şi el este aprobat de toată Biserica.

Iar calendarul gregorian pe care l-a îndreptat Papa Grigore al IX-lea în anul 1583, prin marele filosof şi astronom Lilio, rămâne la 3600 de ani cu o zi şi o noapte în urmă; deci el rămâne mai mult în urmă ca al nostru din punct de vedere ştiinţific.

*

Dar vreau să vă spun că, începând de la Anul Nou, grija noastră cea mai mare trebuie să fie alta. Cel mai mare lucru este să ne înnoim viaţa, să luăm aminte, cu fiecare an nou să lăsăm câte un păcat care ne stăpâneşte cine ştie de când şi să punem în locul lui o virtute. Să iertăm greşelile celor ce ne-au supărat, să-i iertăm pe toţi, să începem Anul Nou cu inima curată şi cu credinţă în Dumnezeu. Să nu începem la crâşmă cu beţie, cu fluiere, cu câte şi mai câte petreceri. Că dacă începi bine din ziua întâi, fiindcă ziua bună se arată de dimineaţă, aşa o să-ţi meargă tot timpul!

Du-te prin sate acum, în noaptea aceasta. Este iadul pe faţa pământului! Iată cum ştiu oamenii să mulţumească lui Dumnezeu că le-a mai dat un an de viaţă. Dar vine moartea la om şi-l strânge de gât, de nu mai poate spune nici preotului ce a făcut, că i-a legat limba! Cât ar mai vrea el atunci să-i mai dea Dumnezeu un ceas. Dar nu-i mai dă! Este rânduit: când ţi-o veni ceasul, te ia şi te duce. Ai vrea să te rogi: „Doamne, mai dă-mi un minut!" Dar nu-ţi mai dă! Ai avut destule! Dumnezeu este prea drept! Ţi-a

dat vreme, dar n-ai vrut să te îndrepţi, să te pocăieşti, să plângi, să te rogi! Ţi-a dat atâţia ani de viaţă şi n-ai avut nici o grijă. Şi atunci vei vedea că nu mai este pocăinţă în timpul morţii.

Deci, să ne gândim că, trecând un an de zile, foarte mult trebuie să plângem lui Dumnezeu că n-am făcut nimic bun şi să-I mulţumim că ne-a ajutat cu mila şi cu îndurarea Lui să trecem iarăşi 365 de zile şi să ajungem până azi.

Toţi trebuie să mulţumească. Toată zidirea lui Dumnezeu. Căci viaţa şi fiinţele şi toate vremurile sunt în mâna lui Dumnezeu. Tocmai acum trebuie să mulţumim lui Dumnezeu, ca să nu vină urgia Domnului peste noi!

Aşteptăm mila lui Dumnezeu, dar odată n-ar să mai fie timp, căci vine moartea pentru fiecare! Vine dreptatea lui Dumnezeu, de care nu poate scăpa nimeni! Nu pot scăpa nici împăraţii. Unde sunt împărăţiile? Unde sunt faraonii Egiptului? Unde sunt sultanii turcilor? Unde sunt craii Germaniei? Unde sunt împăraţii de care se cutremura lumea? Unde sunt cetăţile? Unde sunt oraşele? Unde-i oraşul Pompei şi unde este Cartagina şi oraşele vechi care s-au dărâmat de cutremur?

Unde sunt cetăţile lumii? Unde sunt puternicii? Unde sunt cei învăţaţi? Unde sunt filosofii? Unde sunt cei care au purtat sceptru şi ale căror capete străluceau ca soarele? Unde sunt? Praf, pământ şi pulbere s-au făcut. Aşa-i dreptatea lui Dumnezeu şi vai de noi şi de noi dacă cheltuim vremea în zadar. Marele Apostol Pavel spune: *Răscumpăraţi vremea, că zilele rele sunt* (Efeseni 5, 16).

Vom cere să mai trăim un minut şi n-ar să ne mai dea Dumnezeu! Pentru că trecem fără griji viaţa aceasta şi ne încurcăm cu grijile veacului, de parcă am fi nemuritori. Fum suntem! În toată ziua Biserica ne spune: *Omul ca iarba; zilele lui ca floarea câmpului, aşa va înflori* (Psalm 102, 15). I-a spus Dumnezeu lui Isaia, pentru toţi: *Tot trupul este iarbă şi slava omului ca floarea ierbii; uscatu-s-a iarba şi floarea ei a căzut.* Şi iarăşi zice Duhul Sfânt în psalmi: *Zilele lui ca umbra trec; că s-au stins ca fumul zilele mele.* Şi iarăşi: *Anii lor ca pânza unui păianjen s-au socotit*; şi iarăşi: *Zilele mele ca umbra s-au plecat şi eu ca iarba m-am uscat.*

Pentru cine vorbeşte aici Duhul Sfânt? Pentru noi! Să avem urechi, să nu fim surzi. Să nu ne astupăm urechile, că visuri suntem sub soare. Oricine ar fi, praf şi pulbere este! Nimic nu rămâne veşnic pe pământ. Unde sunt puternicii de care se cutremura lumea până ieri? Du-te şi vezi-i în gheenă, cum îi muncesc dracii. Du-te şi întreabă-i acolo: „Cu ce v-aţi ales din viaţa aceasta?" Unde a rămas stăpânirea, unde ştiinţa, unde puterea popoarelor? I-a luat moartea, după dreptate, şi-i ţine în legături până în ziua Judecăţii de Apoi.

Împăratul Alexandru Macedon era mare filosof; învăţase filosofia despre suflet şi moarte de la acel mare filosof din antichitate, Aristotel, opt ani de zile. Şi tot îl cinsteau ai lui, dar el avea cuvântul acela: „Dacă-i moarte, nu-i nimic!"

Dar odată, tot îl lăudau:

– Măria ta, cât stăpâneşti! Cât de mare eşti!...

– Măi, dacă credeţi că am stăpânire, veniţi cu mine la malul mării (şi marea era tulbure în ziua aceea. Vărsa valuri şi se agita). Uite, ca să vedeţi ce putere am: Mare, îţi poruncesc să stai pe loc!

Dar marea zvârlea valuri peste el.

– Aţi văzut? Aţi zis că am putere! Aţi spus că eu împărăţesc. Un val de apă tot acum mă îneacă. Nu a ascultat deloc de mine. Cum ziceţi că am putere, dacă un val de apă nu ascultă de mine?

El era om care cunoştea că omul nu poate nimic fără Dumnezeu!

Când era să moară, l-au întrebat generalii lui:

– Măria ta, din ce să-ţi facem mormântul? Din marmură? Din aur? Din pietre scumpe de iachint, de hrisolit, de onix, de ametist sau de rubin? Toate pietrele scumpe i le-au spus. Iar el le-a răspuns:

– Dacă-i moarte, nu-i nimic! Să nu-mi faceţi mormântul meu din aur şi din alte pietre scumpe, ci să-mi faceţi mormântul şi sicriul de granit. Să nu cumva să mă îmbrăcaţi în haine aurite, ci simplu, ca un simplu om. Şi să lăsaţi la sicriu două găuri: una în stânga şi alta în dreapta.

– Dar de ce asta?

– Pe acolo să-mi scoateţi mâinile goale, ca să vadă toţi că nimic n-am luat cu mine după moarte.

Să veghem cum petrecem timpul înaintea Domnului. Căci negreşit vom muri şi ne va cere socoteală ce-am vorbit în fiecare clipă şi ce-am gândit şi ce-am lucrat.

Aceasta v-o spun pentru Anul Nou! Să mulţumim Preasfintei Treimi şi Preacuratei Maicii

Domnului, care mijloceşte pentru toată lumea, că ne-a învrednicit să mai trecem un an. Să ne hotărâm în inima noastră să punem început bun şi să petrecem de aici înainte cu Dumnezeu, creştineşte. Să ne împăcăm cu Dumnezeu mai înainte de a ne răpi moartea. Amin!

O MINUNE CU SFÂNTA ICOANĂ A MÂNTUITORULUI

Am să vă spun o istorioară, ca să vedeţi că taina Crucii s-a mai repetat uneori şi în chip văzut. Iată ce s-a întâmplat.

Într-o casă oarecare bolea un biet creştin sărac şi era aproape de moarte. Neavând cui să vândă casa, a lăsat-o cu chirie unui evreu pentru un timp, spunându-i:

– Uite, rămâi în casa mea, că eu acum mor şi la urmă va rămâne la nişte nepoţi ai mei.

Când a murit creştinul acela, a rămas în casa aceea o icoană a Mântuitorului Iisus Hristos. Evreul acela, nefiind cu ură către creştini, a lăsat icoana pe perete şi îşi vedea de treburile lui. Dar a venit într-o zi la dânsul alt evreu şi i-a zis:

– Cum stai tu, măi, cu icoana în casă? Uite icoana lui Hristos!

Iar el a răspuns:

– Aşa am găsit casa când am venit şi n-am îndrăznit să iau icoana de la locul ei, că am auzit că acela-i lucru sfânt. Este Hristos!

Însă evreul acela, fiind rău şi necredincios, a cerut icoana, şi nu s-a lăsat până ce nu i-a dat-o. Şi a luat icoana Mântuitorului de acolo, a dus-o la el acasă, departe, a chemat şi pe alţii şi le-a zis:

– Să facem şi noi cu icoana lui Hristos, cum au făcut părinţii noştri!

Şi au pus icoana pe un stâlp şi au răstignit-o cu cuie. Unde erau mâinile Mântuitorului pictate au bătut cuie şi după ce au pus sfânta icoană acolo au început a o lovi în faţă, bătându-şi joc de ea. Unii Îl scuipau, alţii strigau: Hoo, coboară-Te de pe cruce! Şi în fel şi chip ziceau. După cum au făcut părinţii lor, aşa au făcut şi icoanei Mântuitorului, ca să facă măcar simbolic din ceea ce au făcut părinţii lor, să le urmeze răutatea. Iar unul din ei a zis:

– Eu am auzit că unul L-a împuns cu suliţa în coastă!

Şi în batjocură, cum râdeau ei acolo, au luat o suliţă şi au împuns icoana. Dar deodată, când au împuns-o, a început să curgă sânge mult, încât i-au cuprins spaima pe toţi, şi au fugit la şcoala lor şi au spus rabinului:

– Iată ce am făcut noi! Am răstignit icoana lui Iisus Hristos şi, când am împuns-o, a curs sânge!

Şi a venit învăţătorul lor, rabinul, şi a văzut adevărul. Apoi a zis:

– Vedeţi? Acum s-a stabilit mai tare şi mai clar decât toate că părinţii noştri au fost ucigători de Dumnezeu Cel Viu şi de Omul Iisus Hristos! Deci, dacă a curs sânge din icoana aceasta uscată de lemn, suntem toţi vinovaţi de sângele Lui şi trebuie să ne botezăm!

Şi, ducându-se la şcoală cu icoana însângerată, s-au botezat toţi aceia, toată şcoala lor, şi mult popor evreiesc a trecut la dreapta credinţă, văzând sângele lui Hristos curgând din Preasfântul Său Trup zugrăvit pe icoană, după atâtea sute de ani de la răstignirea Sa pe Golgota.

ALTĂ MINUNE, CU SFÂNTA CRUCE

În India, unii din misionarii noştri creştini predică Evanghelia cu râvnă, mai ales cei catolici. Un biet misionar a reuşit într-o comună să convertească la credinţa creştinească vreo câteva familii din hinduşii aceia, credincioşi ai lui Brahma Krişna. Şi aceia convertindu-se la creştinism, misionarul a ridicat în satul lor o troiţă, o cruce a lui Hristos sculptată în lemn, cu Mântuitorul, în mărime naturală, şi a împodobit-o frumos.

Cei ce crezuseră în Hristos se închinau la crucea Mântuitorului răstignit şi la acea sfântă troiţă. Iar ceilalţi păgâni, care erau mulţi, după cum sunt şi astăzi, au pornit cu ură mare asupra acelor puţini creştini şi-i băteau şi-i ucideau, martirizându-i pentru că au crezut în Hristos.

Ba, s-au dus la acea troiţă unde era Hristos răstignit şi au început a-L batjocori şi a-L scuipa pe Mântuitorul de pe cruce, bătându-L cu ciomegele şi ungându-I crucea cu murdării. Iar când erau în toiul acestor batjocuri, Mântuitorul de pe cruce a întors

faţa la dreapta, spre ei, şi a zis: „De ce Mă batjocoriţi?”

Când au văzut ei că Cel pe care Îl scuipau S-a întors cu faţa ca un om viu şi i-a întrebat de ce Îl batjocoresc, câţiva au murit de frică, iar ceilalţi au dat fuga la învăţătorii lor, din legea sanscrită, păgână, şi au spus:

– Veniţi să vedeţi o minune! Noi L-am batjocorit pe Hristos şi am văzut cu ochii noştri cum a întors faţa şi a zis către noi: „De ce Mă batjocoriţi?”

Şi au mers cu toţii şi, când au văzut şi învăţătorii lor că Mântuitorul stă cu faţa întoarsă, s-au speriat şi toţi s-au botezat, şi mare cutremur i-a cuprins pe locuitorii din ţinutul acela. Şi acolo unde a fost sfânta troiţă, se află azi o catedrală mare. Iar acea cruce dumnezeiască cu Mântuitorul care şi-a întors faţa, a fost şi este până astăzi în altarul acelei catedrale.

Şi aşa Mântuitorul a băgat groaza în cei ce-L batjocoreau, numai ca să-i întoarcă pe dânşii la calea pocăinţei.

Deci, fraţii mei, dacă numai atât semn de la Crucea lui Hristos a fost în stare să facă pe oameni să moară de vii, să-i întoarcă la pocăinţă şi să trezească atâtea suflete, ce va fi oare când va veni Mântuitorul pe norii cerului şi când Crucea lui Hristos, adusă cu slavă multă de milioane şi milioane de arhangheli şi îngeri, va străluci de milioane de ori mai tare decât soarele?

CUVÂNT DESPRE RAI

Oare cum aş putea eu, nepriceputul şi cu totul neiscusitul, să zugrăvesc prin cuvinte patria noastră cea veche din care am căzut? Dacă dumnezeiescul şi marele Apostol Pavel ne spune că: *Cele ce ochiul n-a văzut şi urechea n-a auzit şi la inimă de om nu s-au suit, acelea a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El*, apoi cum o limbă de ţărână şi o minte întunecată de păcate se va pricepe a spune cele nespuse?

Dar, fiindcă nu este bine nici a tăcea despre acea fericire şi frumuseţe, voi îndrăzni a aduce prin cuvânt, din cele ce ne-am învăţat din Sfânta Scriptură şi din învăţăturile Sfinţilor Părinţi, o umbră oarecare a acelor neumbrite şi veşnice veselii, ca prin cele prea mici să suim înţelegerea noastră după putere la cele prea mari şi cu prea minunată frumuseţe împodobite.

Sfânta Scriptură ne spune despre rai că este aşezat de Dumnezeu spre răsărit: *Şi a sădit Dumnezeu rai în Eden spre răsărituri*. N-aţi auzit ce spune Isaia? *Răsărit este numele Lui*. N-aţi auzit ce spune Psaltirea? *Dumnezeu S-a suit peste cerurile cerurilor, spre răsărituri*.

Sfântul Vasile cel Mare înţelege raiul, după el şi după toţi sfinţii, ca o desfătare, căci Eden înseamnă raiul desfătării. Aici trebuie să înţelegem o desfătare

vrednică de Dumnezeu, desfătare care este potrivită sfinţilor.

Mai departe, arătând despre acele nespuse duhovniceşti veselii, zice: *Acolo pornirile râurilor veselesc cetatea lui Dumnezeu* (Psalm 45, 4). Sfinţii Părinţi ai Bisericii au spus că raiul este îndoit, adică este alcătuit şi din cele simţite şi din cele gândite, văzut şi nevăzut, după cum omul este format din trup şi suflet. Raiul îl înţelegem şi trupeşte dar îl tâlcuim şi duhovniceşte. În rai va fi o desfătare duhovnicească desăvârşită a celor cinci simţuri ale omului.

Raiul nu-i împărăţia cerurilor. Raiul este locul unde a stat Adam şi unde stau drepţii până la judecata de apoi. O stare provizorie. Nu-i hotărât să stea drepţii acolo pentru totdeauna, că de la judecată înainte, sufletele drepţilor nu se mai duc în rai, ci în împărăţia cerurilor.

Iar deosebirea între cer şi rai este negrăit de mare, pentru că atâta iubire a avut Dumnezeu de neamul omenesc, încât în locul raiului i-a dat împărăţia cerurilor. Satana l-a scos pe Adam din rai, iar Dumnezeu, venind pe pământ şi suferind pentru neamul omenesc, nu-l mai bagă în rai pe omul care face voia Lui şi poruncile Lui şi se teme de El, ci în ceruri. În Evanghelie ce s-a zis? „Fericiţi cei săraci cu duhul, că acelora este împărăţia raiului?" Nu, ci altfel: „împărăţia cerurilor". Sau zice: „Fericiţi cei izgoniţi pentru dreptate, că acelora este împărăţia raiului?" „Nu, ci împărăţia cerurilor".

„Iată dar – zice Sfântul Vasile –, a pierdut omul raiul, iar prin mila lui Dumnezeu cea negrăită, a

câştigat cerul". Că *unde a prisosit păcatul*, zice Apostolul Pavel, *acolo darul a prisosit.*

Împărăţia lui Dumnezeu nu este mâncare şi băutură, ci dreptate, pace şi bucurie în Duhul Sfânt. Iar ca să intre cineva în Împărăţia cerurilor trebuie să se nască din apă şi din Duh, să fie nevinovat ca pruncii, să rabde multe scârbe în viaţă şi să se silească în toată viaţa la lucrul poruncilor Domnului.

Raiul, ca cineva să-l poată descrie, nu se poate. Niciodată nu poate să descrie cineva frumuseţile raiului. Nici oamenii, nici îngerii. Auziţi pe Apostolul Pavel: *Ceea ce ochiul n-a văzut şi urechea n-a auzit şi la inimă de om nu s-a suit. Aceasta a pregătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe Dânsul.*

Marele Vasile, arătând pe cât este nouă cu putinţă despre rai, zice aşa: „Omule, dacă-ţi închipui că raiul este mâncare şi băutură şi veselie şi grădină şi flori şi cântări şi păsări şi palate de aur, nu te opresc. Măcar aşa să-ţi închipui, dar râvneşte la rai, adică să doreşti raiul. Că dorind raiul, te laşi de păcat. Închipuie-ţi şi tu cum vrei, dar orice vei închipui tu despre rai, nu este ceea ce îţi închipui tu, că raiul este mai presus de minte".

Apoi zice: „Deci ispiteşte-te ca prin învăţăturile acestea să vii întru înţelegerea raiului aceluia şi să ajungi şi tu la zorile dumnezeieştii lumini. De eşti trupesc şi mare îndulcire socoteşti din cele simţite, să ai acea închipuire a Raiului celui trupesc şi săturarea cea prea dulce, şi să te sârguieşti către acestea, fiindcă acolo vei afla desfătarea neîncetată! Dar mai bine decât îndulcirile cele trupeşti, suie-te cu gândul către

frumuseţea îngerilor şi învaţă-te cu de-amănuntul roadele dreptăţii!"

Sfântul Vasile cel Mare vorbeşte în Hexaimeron despre rai, zicând: „Acolo sunt livezi prea dulci la vedere, cu multă şi negrăită verdeaţă şi foarte frumos împodobite. Acolo floarea nu străluceşte puţină vreme şi apoi lipseşte, ci îndelungată vreme şi este o mireasmă a Duhului Sfânt, pe care omul nu o poate spune.

Buna lor mireasmă este fără de saţ, frumoasa lor culoare de-a pururea străluceşte şi puterea vânturilor nu le slăbeşte. Lunile cele noi nu le veştejesc, îngheţurile nu le îngheaţă, arsura soarelui nu le usucă; ci un duh măsurat, care dă oarecare subţire şi dulce suflare, uşor şi cu dulceaţă suflă asupra lor, neîmpilat de vreme şi neveştejit în veac, păzind sporul lor. Iar frumuseţea sadurilor celor de acolo este şi ea vrednică de facerea şi sădirea Celui ce le-a sădit".

Şi după multe, zice: „Care cuvânt va putea să arate mulţimea dulceţii şi frumuseţii aceleia?... Acolo sunt şi neamuri de nenumărate feluri de păsări, care prin floarea aripilor şi prin dulcea viersuire a glasurilor, aduc o dulceaţă negrăită, încât oamenii cei drepţi de acolo se desfătează şi se îndulcesc prin toate simţurile: pe unele văzându-le, pe altele auzindu-le". Mai departe zice: „De eşti duhovnicesc şi cugeţi mai mult decât la îndulcirile trupeşti, urcă-te cu gândul către frumuseţile îngerilor şi învaţă-te roadele dreptăţii ce sunt în ei. Vezi râurile lui Dumnezeu cele pline de ape, ale căror porniri veselesc cetatea lui Dumnezeu şi a căror meşter este singurul Dumnezeu".

Dar, într-adevăr, raiul în care a stat Adam era îndoit. Avea o parte simţită şi una gândită, fiindcă în rai erau pomi din care se putea mânca. Ceea ce spune Sfânta Scriptură: *pomul cunoştinţei binelui şi răului*, se poate închipui că a fost într-adevăr pom.

Dar de ce-i spune pomul cunoştinţei binelui şi răului? Ştiţi voi ce înseamnă pomul cunoştinţei binelui şi răului, din care a mâncat Adam, şi de ce se cheamă aşa? Iată ce spune Sfântul Ioan Gură de Aur despre acest pom: „Pomul cunoştinţei binelui şi răului din rai se chema aşa pentru că două lucruri mari a arătat el după ce au gustat Eva şi Adam dintr-însul: A arătat binele şi răul".

A arătat cât de bine era dacă nu mânca din pom, că Adam, care a stat 700 de ani în rai, s-a desfătat acolo de atâtea bunătăţi – şi de cele simţite şi de cele gândite, că auzea şi îngerii în ceruri şi îi vedea cum îl laudă pe Dumnezeu. Iar atunci când l-a scos afară din atâta dulceaţă şi frumuseţe, a cunoscut cât de bine era dacă nu mâncam din pom. Şi iarăşi, a cunoscut şi răul: „Cât de rău este, şi ce mare răutate ne-a ajuns pe noi, fiindcă am mâncat din pom".

Iată ce înseamnă pomul cunoştinţei binelui şi răului. A cunoscut cât de rău a făcut că a călcat porunca lui Dumnezeu şi cât de bine era dacă nu o călca şi nu mânca din pom. Aşa se tâlcuieşte pomul cunoştinţei binelui şi răului după Sfinţii Părinţi.

Dar să continuăm despre rai. Marele Vasile spune acolo: „Păsările raiului nu mai mor ca cele de pe pământ şi nu mai îmbătrânesc, că sunt pline de Duhul Sfânt. Acolo cele patru stihii care sunt pe

pământ: aerul, apa, pământul şi cerul, sunt atât de împodobite de Dumnezeu, cum nu se poate vorbi. Cele patru anotimpuri ale anului: primăvara şi vara, toamna şi iarna, aşa de frumos sunt îmbinate unele cu altele, încât nu se mai satură omul în veacul veacului de a trăi acolo.

Acolo niciodată nu este silă a vânturilor şi nepotrivire a anotimpurilor. Acolo nu-i nici prea frig, dar nici prea cald. Nu-i nici prea mare vânt, dar nici să nu fie deloc. Nu-i niciodată acolo ploaie prea multă, dar nici să nu fie. Deci cele patru stihii, cele patru anotimpuri, sunt îmbinate în aşa fel, încât provoacă o negrăită plăcere la cele cinci simţiri ale omului.

Gustul. Poamele din rai au atâta dulceaţă şi atâta felurime de gusturi, încât omul nu mai poate pofti nimic peste dulceaţa lor.

Auzul. Cântările de acolo care desfătează nu gustul, ci alt simţ al omului, auzul, atâta frumuseţe au, încât o mie de ani se pare un ceas în rai, cum citim şi în *Mântuirea păcătoşilor*.

Pipăitul cel îndoit, înăuntru şi în afară, acolo atâta frumuseţe are şi atâta blândeţe în zidiri, încât niciodată spini nu există, lucru aspru nu există, lucru care să te ardă nu există, lucru care să te otrăvească nu există, aşa încât pipăirea şi cea dinăuntru şi cea din afară este fără nici o vătămare.

Mirosul. Atâta mireasmă a Duhului Sfânt este acolo şi florile acelea atâta mireasmă au, încât nu mai poţi să-ţi închipui că ar mai exista altceva în lume să miroasă mai frumos ca acelea.

Vederea. Iar vederea se desfătează întru atâta frumuseţe (Gan-Eden, adică veşnică desfătare), încât

nu poate omul nici într-un fel să mai cugete că ar putea vedea ceva mai frumos ca acolo.

Se desfătează cele cinci simţiri ale omului de nu pot mai mult. Ai văzut ce spune în Psaltire: *Pornirile râurilor veselesc cetatea lui Dumnezeu.* Ştiţi voi ce înseamnă pornirile râurilor? Râurile Duhului Sfânt se varsă în rai şi veselesc cetatea lui Dumnezeu – raiul şi sufletele –, încât nu poate omul să spună cu limba asta de ţărână ce mângâiere a Duhului Sfânt vine acolo.

Pornirile râurilor, pornirile darului Duhului Sfânt care se varsă în rai, atât veselesc inima şi mintea omului, încât el nu mai poate cugeta, nici cu inima, nici cu mintea, nimic mai presus decât acele mângâieri ale darului Duhului Sfânt. Şi acesta-i raiul, dacă-ţi poţi închipui aşa, dar nu împărăţia cerurilor.

V-am spus că omul este îndoit, o parte văzută şi una nevăzută. Raiul este şi simţitor, ca omul să poată gusta şi cu trupul şi cu vederea dulceţile lui; şi gânditor, pentru că sufletul omului acolo nu este împiedicat să vadă cerul sau dănţuirile arhanghelilor şi ale îngerilor sau să audă cântările din cer. Între partea văzută şi cea nevăzută este mare legătură.

În rai Dumnezeu a spus lui Adam *să lucreze raiul şi să-l păzească.* Dar ştiţi ce lucrare era aceea? Întreabă pe Sfântul Nil Ascetul. **Era lucrarea rugăciunii şi păzirea minţii.** Raiul cel cuvântător din sufletul lui! A lucra raiul este totdeauna a fi în rugăciune necontenită cu Dumnezeu, asemenea cu îngerii, căci Adam îi auzea rugându-se şi cântând lui Dumnezeu; iar a-l păzi este de a-şi păzi mintea, să nu alunece cumva spre gândire împotriva lui Dumnezeu.

Închei aici prin cuvintele Sfântului Vasile cel Mare: „Învaţă-te, omule, ca din nişte învăţături ca acestea să vii întru înţelegerea Raiului şi să ajungi la zorile dinaintea luminii, unde răsare lumina cunoştinţei şi unde raiul desfătării s-a sădit". Amin.

MARIA
PARTEA CEA BUNĂ ŞI-A ALES

La toate praznicele Maicii Domnului se citeşte Evanghelia cu Marta şi Maria. Dumnezeieştii Părinţi care au alcătuit sinaxarul, fiind plini cu Duhul lui Dumnezeu, au rânduit această Evanghelie, în care se arată că Maica Domnului, Maria cea Preasfântă şi Preacurată partea cea bună şi-a ales (Luca 10, 42).

Care este partea cea bună în viaţa creştinului? Necontenita rugăciune. Toată fapta cea bună trebuie să o însoţim cu rugăciune, cum arată marele Apostol Pavel în Epistola întâi către Tesaloniceni, unde zice: *Neîncetat vă rugaţi* (5, 17).

Dar chiar Mântuitorul în Evanghelie zice: *Luaţi aminte, privegheaţi şi vă rugaţi* (Marcu 13, 33). Şi dumnezeiescul Apostol Petru spune: *Privegheaţi, că potrivnicul vostru, diavolul, ca un leu umblă, căutând pe cine să înghită* (I Petru 5, 8). Şi dumnezeiescul Prooroc David de asemenea ne spune: *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea* (Psalm 33, 1).

Ai auzit pentru ce s-a citit Evanghelia aceasta? Ca să ne înveţe că Maica Domnului şi-a ales partea

cea bună, partea Mariei. Căci Mântuitorul, când Marta alerga să-i facă mâncare şi să-i gătească masa, oarecum a mustrat-o cu pilda Mariei: *Marto, Marto, te grijeşti şi spre multe te sileşti; dar un lucru trebuieşte.* Care? Acela pe care-l avea Maria, că stătea la picioarele Domnului. *Căci Maria* – zice – *partea cea bună şi-a ales, care nu se va lua de la dânsa* (Luca 10, 38, 42).

Dacă am avea şi noi partea Mariei în viaţa noastră, dacă am sta la picioarele Domnului ca Maica Domnului în Sfânta Sfintelor, dacă am petrece în rugăciune şi în gândire de Dumnezeu ca dânsa, nu ne-ar hrăni pe noi oamenii, ci îngerii şi serafimii din cer. Dar noi punem nădejdea numai în pieptul nostru şi în priceperea noastră. Dar auzi ce spune proorocul Ieremia: *Blestemat este omul care se reazimă pe braţele sale şi şi-a pus nădejdea în trupul său.*

Auzi ce spune: „Cel ce se reazimă pe mâinile şi pe picioarele sale, animal este, că are patru picioare, nu două". Auzi? *Blestemat este omul care se reazimă pe braţele sale şi a întărit braţele trupului său.* Mai zice: *Nebun este acela care sărută mâinile sale şi zice că acestea m-au hrănit pe mine.*

Te-au hrănit mâinile tale? Dar dacă Dumnezeu îţi dădea un junghi, îţi dădea o boală, dacă ai fi căzut şi ţi-ai fi rupt o mână sau un picior şi dacă nu-ţi dădea ţie Dumnezeu sănătate şi viaţă, ai fi putut face ceva cu mâinile şi picioarele tale sau cu priceperea ta? Aşa este că nu? De aceea Scriptura numeşte nebun pe acela care-şi sărută mâinile sale, zicând că acestea l-au hrănit.

Nu-i adevărat! Dumnezeu ne hrăneşte, că zice: *Aruncă spre Domnul grija ta şi El te va hrăni* (Psalm 54, 25). Să nădăjduim întâi în Dumnezeu şi aşa, lucrând cu cinste şi cu dreptate, să muncim, să lucrăm, că zice iarăşi Scriptura: *Cel ce nu lucrează, să nu mănânce* (II Tesaloniceni 3, 10). Deci lucrul nostru să fie împletit cu gândirea la Dumnezeu, cu Sfânta Scriptură, cum era al Maicii Domnului în Sfânta Sfintelor. Lucrul nostru să fie aşa de uşor, încât să nu ne strice mintea de la rugăciune, de la gândirea la Dumnezeu. Aşa arată dumnezeieştii Părinţi.

De ce părăsim noi gândirea la Dumnezeu, citirea Scripturilor, mergerea la biserică, meditaţia şi cugetarea la gheenă şi la moartea care vine pe neaşteptate? „Pentru că ne aruncăm în marea cea tulbure a veacului acestuia, ne aruncăm în nemărginire, ca să moştenim veacurile şi vine moartea şi ne strânge de gât", cum zice dumnezeiescul Părinte Efrem Sirul.

Are obiceiul satana, o, monahule, şi tu, creştine, să-ţi dea lăţime şi lungime, ca să scoată mintea din gândirea de Dumnezeu şi să te ducă la pierzare!

Fraţilor, să muncim cu dragoste; să lucrăm, dar să avem pe Dumnezeu în minte. Nimeni nu poate să stea degeaba. Să lucrăm, să mergem la muncă, să asudăm, că aşa avem poruncă noi de la început, căci zice: *Cu sudoarea frunţii îţi vei câştiga pâinea ta* (Facerea 3, 19).

Dar în sudorile noastre şi în osteneli, pe ogoare şi în fabrici, în birouri, în întreprinderi şi oriunde ar

fi, să avem pe Dumnezeu în minte. Să avem pe Hristos, şi cu Dânsul pe toate le putem. Auzi ce spune Apostolul Pavel: *Toate le pot în Hristos, Cel ce mă întăreşte!* Iar fără de El, nimic nu putem face!

Auzi ce zice Hristos: *Rămâneţi întru Mine şi Eu întru voi... căci fără de Mine nu puteţi face nimic* (Ioan 15, 4-5).

Când te duci la praşit, omule, şi ai luat sapa pe umăr, ia şi pe Hristos în minte: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul (păcătoasa)". Dacă lucrezi în atelier şi ai pus mâna pe ciocan, pe bomfaier, pe ferăstrău, baţi pe nicovală, sau dacă eşti zidar sau tâmplar, sau orice meşteşug ai; de câte ori dai cu ciocanul, zi şi "Doamne Iisuse!"

Când te-ai dus la secerat, la pădure cu boii să tai lemne, sau lucrezi în fabrică sau oriunde eşti, lucrează cu toată inima, cu toată dragostea, dar nu uita că ai pe Dumnezeu, Care singur poate să-ţi ajute şi poate să te păzească! Câte primejdii nu sunt! Auzi că pe unul l-a omorât un butuc, pe altul l-a lovit maşina, pe altul l-a prins motorul, peste unul a căzut un copac şi a murit...

La urechile noastre vin asemenea veşti zilnic. Dar de ce? Pentru că n-a plecat la lucru cu rugăciunea în minte! Dacă pleca cu rugăciunea în minte, avea pe îngerul care-l păzea. Căci îngerul pururea ne păzeşte. Auzi ce zice proorocul: *Străjui-va îngerul Domnului împrejurul celor ce se tem de El şi-i va izbăvi pe ei* (Psalm 33, 7).

Deci, când plecăm la treabă, să avem pe Hristos în minte; şi când venim de la treabă iar, şi

când ne odihnim iar. Şi când ne sculăm din somn, prima simţire, primul cuvânt acesta să fie: "Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie!" "Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului"... şi celelalte.

Auzi ce spune Gheorghe Sinaitul? Este un drac înaintemergător care are o ceată nenumărată pe faţa pământului. Merg aceşti draci de dimineaţă şi-i învaţă pe oameni, când s-au sculat din somn, mai întâi să pună mâna pe treabă: „Lasă rugăciunea mai la amiază! Mănâncă bine, bea bine şi hai la treabă!"

Nu-i bine! Întâi să cerem ajutorul lui Dumnezeu şi apoi, cu Dumnezeu în minte, să mergem la muncă cinstită şi curată. Să nu furaţi de la nimeni; să nu furaţi nici de la stat, nici de la alţii, că nu vă îmbogăţiţi cu furatul, ci mai tare sărăciţi. Era un cuvânt al cuiva: „Munceşte omul cu dreptate, şi-i ia dracul jumătate din avere; dar averea câştigată pe nedrept, o ia dracul cu tot cu stăpân!"

Nu. Nu fura, că nu te îmbogăţeşti. Mare foc bagi în casă la tine dacă ai luat un ban al Bisericii, sau dacă ai luat banul sau osteneala cuiva. Şi dacă vei aduce la biserică milostenie din cele furate, câine împuţit aduci lui Dumnezeu! Deci să lucrezi cu cinste, cu dreptate, cu sfinţenie şi să munceşti cu toată dragostea unde te-a pus statul sau unde te-a pus dregătoria sau instituţia care te adăposteşte. Să munceşti, dar să ai şi pe Dumnezeu în minte.

Fă semnul Sfintei Cruci când pleci la lucru. Când vii, la fel. Când stai la masă, fă rugăciune; când te scoli, rugăciune; şi dacă nevinovata rugăciune va povăţui viaţa voastră şi a noastră, vom avea

puţină asemănare şi noi cu petrecerea Maicii Domnului în Sfânta Sfintelor, vom petrece în gândire de Dumnezeu şi ni se va spune şi nouă în ziua judecăţii că *partea cea bună ne-am ales*.

Iar dacă lăsăm rugăciunea, citirea dumnezeieştii Scripturi, mergerea la biserică, facerea de bine şi toate acestea şi punem nădejdea numai în munca noastră, suntem cei mai nenorociţi oameni de pe faţa pământului.

Să muncim cu dragoste, cu hărnicie, dar să nu uităm că avem un Dumnezeu, Căruia trebuie să ne rugăm neîncetat şi când muncim şi când suntem acasă şi când ne odihnim. Pururea să fie Legea Lui în mintea noastră, ziua şi noaptea. Pururea să avem gândirea şi rugăciunea spre Dumnezeu, şi atunci darul Lui va întări braţele noastre şi mintea noastră şi trupurile noastre şi vom fi sănătoşi şi vom putea izbuti şi la muncă şi la osteneala de toate zilele. Dar numai cu Dumnezeu şi prin Dumnezeu! Amin.

CUVÂNT LA CINA CEA MARE

Părinţilor, fraţilor şi iubiţi credincioşi,

Aproape din tot cuvântul şi din tot versetul Sfintei Evanghelii de astăzi, se pot trage o mulţime de învăţături, şi nu va fi vreme să o tâlcuim cu de-amănuntul. Dar vom arăta puţine din ele, ca să vedeţi câtă comoară de învăţături cuprinde Sfânta Scriptură.

Un om oarecare a făcut cină mare.

Cine este Omul acesta? Acesta este Însuşi Dumnezeul părinţilor noştri. De fapt în Evanghelie Îl auzim pe Mântuitorul numindu-Se adeseori Fiul Omului, căci din iubirea de oameni cea negrăită şi minunată a venit la noi şi S-a făcut om.

Dar de ce spune că a venit să facă cină şi nu prânz?

Prânz se numeşte de obicei masa de amiază, iar cina este masa pe care o iau oamenii seara.

Prin venirea Sa, Mântuitorul a pregătit cină, căci a venit în zilele mai de pe urmă; nu de la începutul lumii. Doar auzim pe marele Apostol Pavel zicând: *Pe noi, apostolii cei mai de pe urmă* (cei mai de apoi), *ne-a ales Dumnezeu ca pe nişte osândiţi*, şi celelalte.

Deci cina este venirea lui Hristos în lume, este taina iconomiei în trup şi mântuirea neamului omenesc.

De ce este mare cina aceasta duhovnicească a lui Dumnezeu? Căci zice: *Un om oarecare a făcut cină mare*; nu aşa, cum s-ar întâmpla, ci mare. El o numeşte mare, pentru că mare este taina creştinătăţii. Aţi auzit cum cântă biserica: „Cu adevărat, mare este taina creştinătăţii. Dumnezeu S-a arătat în trup, a venit în lume...", şi celelalte.

Numeşte cină mare taina aceasta a venirii lui Dumnezeu printre oameni, pentru că taina iconomiei în trup, sau a întrupării lui Dumnezeu Cuvântul, nu este supusă înţelegerii nici minţilor raţionale din ceruri ale îngerilor, nici celei a oamenilor. Taina

iconomiei în trup pururea rămâne taină, necuprinsă de vreo minte de înger sau de om (Sfântul Nicodim Aghioritul, *Paza celor cinci simţiri*, p. 368-379).

Deci taina iconomiei în trup, sau cum Se naşte Dumnezeu din Fecioară şi fecioara rămâne iarăşi Fecioară, fără să se strice peceţile fecioriei, rămâne necuprinsă de vreo minte în veacul veacului. Nimeni nu ştia că Mântuitorul, fiind de o mărime cu Părintele Său, era întreg în pântecele Fecioarei, şi cum un Dumnezeu nemărginit şi necircumscris încape întreg într-o fecioară.

Dar ce mai spune Sfânta Evanghelie?

La această cină mare a trimis Dumnezeu să cheme pe mulţi.

Dar de ce n-a zis pe toţi? Căci zice: *Şi a trimis în ceasul cinei omul acela pe sluga sa ca să cheme pe cei mulţi.*

Dar ştim din Sfânta Scriptură că *Dumnezeu voieşte ca toţi oamenii să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină*. Evanghelia ne dă o pildă, şi toate pildele Mântuitorului nostru Iisus Hristos au două înţelesuri: unul după literă şi altul după duh. Căci Mântuitorul nostru, venind în lume a vorbit mai mult în pilde, potrivit celor proorocite de la Duhul Sfânt, care cu o mie de ani mai înainte a spus prin gura lui David: *Deschide-voi în pilde gura mea* (Psalm 77, 2).

Pilda înseamnă mai întâi o închipuire a unor adevăruri şi al doilea arată ce lucru este închipuit de dânsa. Deci, după înţelesul literei a spus Mântuitorul că a chemat pe mulţi şi nu pe toţi.

Oare ar încăpea în gândul dumneavoastră dacă v-aş spune că cineva a făcut o cină mare şi a chemat pe toţi oamenii din lume? Mai ales că aici Dumnezeu Se ascunde sub chipul unui om oarecare. Ce aţi spune? Nu se poate. A chemat omul acela la cină o mie, zece mii, o sută de mii, dar toată omenirea n-a putut s-o cheme. Deci când a zis că a chemat pe mulţi, a spus după slovă. Deci cuvântul acesta "mulţi", arată de fapt pe toţi, după înţelesul cel închipuit prin pildă.

Ce s-a întâmplat după aceasta?

A chemat Dumnezeu pe oameni la cină, dar mulţi au început a respinge chemarea. Dar cine era sluga pe care a trimis-o omul acela să cheme la cina sa cea mare? Acesta este Iisus Hristos, care de bună voia Sa, din iubirea Sa cea negrăită pentru neamul omenesc şi către Dumnezeu, Părintele Său, slugă S-a făcut pentru noi. Căci auzim zicând în Evanghelie: *N-a venit să I se slujească, ci ca să slujească multora* (Matei 20, 28).

Slugă S-a făcut Dumnezeu Cuvântul şi Părintelui Său şi neamului omenesc din iubirea Sa de oameni cea negrăită, căci *ascultător S-a făcut Părintelui Său până la moarte, şi încă moartea de cruce! Pentru aceasta Dumnezeu L-a proslăvit pe Dânsul şi I-a dat Lui nume care este mai presus de tot numele, ca în numele lui Iisus Hristos tot genunchiul să se plece, al celor cereşti, al celor pământeşti şi al celor de dedesubt* (Filipeni 2, 8-9). Pentru negrăita Sa smerenie L-a înălţat Părintele Său ca să stea de-a dreapta slavei şi, ca om, să fie de un scaun, de o fire şi de o putere cu El.

Şi ce a făcut sluga? S-a dus să cheme la cină, chiar în ceasul ei. În legea veche era obiceiul ca atunci când făcea cineva praznic la amiază sau seara, să trimită oameni mai înainte cu câteva ceasuri sau cu o zi chiar, ca să poftească pe invitaţi.

Dar aici, când trimite el să cheme pe invitaţi? Când începe masa, în ceasul cinei. Spune că a chemat pe mulţi. Cine au fost aceştia? Tot neamul omenesc. După cum s-a scris, Dumnezeu voieşte ca toţi oamenii să se mântuiască (Isaia 45, 22; Matei 18, 11; Ioan 3, 17; I Timotei 4, 10).

Când a venit Mântuitorul să slujească neamului omenesc, spre mântuire, ca o slugă a Părintelui ceresc, întâi a chemat neamul evreiesc, căci spune: *Nu sunt trimis decât către oile cele pierdute ale casei lui Israel* (Matei 15, 24). Mai întâi s-a dus la ei ca să nu aibă cuvânt în ziua judecăţii, că Iisus, care, după firea omenească se trage din Avraam, din David, din neamul evreiesc, a chemat mai întâi pe păgâni. Nu! Mai întâi a venit să cheme oile cele pierdute ale casei lui Israel.

Dar cum ştim că pe ei i-a chemat întâi?

Apostolul Petru, în Ierusalim, predică în ziua întâi şi cred trei mii, iar în ziua a doua se adaugă încă cinci mii.

Dar cine erau aceştia care au crezut primii în Evanghelie? Evreii.

Cei dintâi credincioşi ai Bisericii din Ierusalim, întemeiată de apostoli, de Iacov, de Petru şi de Ioan, stâlpii Evangheliei, au fost mai mult evrei. În Proschinitarul Ierusalimului se scrie: „...am avut în

Ierusalim 15 arhierei, 15 patriarhi tăiaţi împrejur". De la Iacov, fratele Domnului, şi până aproape de Marele Constantin, au fost în Biserica din Ierusalim arhierei tăiaţi împrejur, adică din neamul evreilor, care mai ţineau încă tăierea împrejur.

Deci, într-o perioadă au fost în Ierusalim numai patriarhi şi arhierei evrei şi biserica din Ierusalim era alcătuită mai mult din evrei. După aceea a trimis Dumnezeu pe Pavel la neamuri, departe de Ierusalim. De aceea spune că i-a chemat întâi pe evrei, ca să n-aibă răspuns în ziua Judecăţii.

Iar mai apoi, zice dumnezeiasca Evanghelie, a trimis în ceasul cinei să cheme şi pe alţii.

Cel dintâi chemat a zis: *Ţarină mi-am cumpărat şi mă duc s-o văd. Rogu-te să mă ierţi.*

Ce este ţarina?

Hristos ne-a spus în pilda cu semănătorul, pe care a tâlcuit-o ucenicilor: *Cel care seamănă sământa cea bună este Fiul Omului. Ţarina este lumea; sământa cea bună sunt fiii împărăţiei; iar neghina sunt fiii celui rău* (Matei 13, 36-38).

Iată ce este ţarina. Deci când auzim în Evanghelia de astăzi că cel dintâi a pus pricină de refuz că şi-a cumpărat ţarină, se înţelege că s-a legat de lumea de acum. Cel care nu vrea să meargă la cina Marelui Împărat, la Împărăţia Cerurilor, zicând că şi-a cumpărat ţarină, este tot omul care-i legat cu inima de lumea aceasta în care se lucrează toată fărădelegea şi păcatul. Acesta este omul care nu vrea să meargă la cina lui Dumnezeu, când glasul conştiinţei îl cheamă, ci cumpără mereu ţarina aceasta, adică slujeşte acestei lumi şi răutăţilor din ea.

Dar de ce spune că a cumpărat-o şi nu spune că este a lui? Pentru că atâta stăm pe lumea aceasta, de când ne naştem şi până murim. O cumpărăm când deschidem ochii şi o vindem înapoi când murim, când închidem ochii. Aşadar nu-i a noastră. Aici am găsit-o, aici rămâne.

Deci, când îl auzim pe omul acela că şi-a cumpărat ţarină şi n-a mers la cina lui Dumnezeu, să ştim că el este om lumesc, care se leagă cu inima de lucrurile cele deşarte şi stricăcioase ale lumii şi nu ascultă de chemarea conştiinţei, ca să meargă pe calea poruncilor lui Iisus Hristos. Acela şi-a cumpărat slujirea cea rea a lumii.

Al doilea a zis: *Mi-am cumpărat cinci perechi de boi şi mă duc să-i încerc. Rogu-te să mă ierţi.*

Care-s perechile de boi şi cum le încearcă omul?

Perechile de boi sunt cele cinci simţiri pe care le avem toţi şi care sunt în câte două organe. Avem doi ochi cu care vedem, două urechi cu care auzim, două nări cu care mirosim, două organe cu care gustăm: limba şi cerul gurii; două organe ale pipăitului, cel dinafară şi cel dinlăuntru. Căci simţim fierbinţeala şi răceala şi în afară, dar şi înăuntru. Tot aşa simţim asprimea şi durerea până la inimă, dar le simţim şi în afară.

Deci cele cinci perechi de boi sunt cele cinci simţuri ale noastre: vederea, auzul, mirosul, gustul şi pipăitul.

Dar cum le cercăm noi şi cum nu mergem la cina marelui împărat?

Prin aceea că pironim mintea şi inima noastră în aceste cinci simţuri şi nu vrem să ascultăm de glasul conştiinţei, ca să mergem la cina marelui Împărat. Iată vă dau o pildă. Astăzi e miercuri sau vineri, sau timp de post, şi trebuie să postesc, sau am canon de la duhovnic şi trebuie să postesc până la ora cinci sau până seara. Dar eu mă duc prin piaţă şi văd nişte plăcinte care-mi plac sau nişte cornuri sau altceva de mâncare şi mă las biruit de pofta ochilor şi a pântecelui şi mănânc înainte de vreme.

Am încercat o pereche de boi! Care? **Gustul**.

Glasul conştiinţei mi-a spus: „Omule, azi e zi de post, ai canon de la duhovnic". „Da, voi posti poimâine. Azi mănânc că mi-e foame". Am încercat o pereche de boi!

Înţelepciunea ne învaţă aşa: *Ochii tăi cele drepte să vadă şi urechile tale cele drepte să audă*. Iar Duhul Sfânt ne spune: *Doamne, abate ochii mei de la deşertăciuni* (Psalm 118, 37).

Eu ştiu că trebuie să păzesc vederea, pentru că vederea este simţire împărătească la om, iar ochii sunt cele două mâini ale sufletului, cum spune Marele Vasile, cu care omul ia păcatul de la distanţă. Dacă nu păzim ochii, nu putem păzi nici mintea, căci mare legătură au ochii cu mintea. Iar Scriptura ne spune să păzim gândirea, dar noi n-o păzim; ne ducem acolo unde e distracţie, la televizor, la meci, la cinema şi la necurăţii. Şi aşa, mai încercăm o pereche de boi. Care? **Vederea**. Şi astfel nu ascultăm de glasul care ne opreşte de la aceasta, ca să ne ducem la cina marelui Împărat, la Împărăţia cerurilor.

Dar să vedem mai departe. Zice Sfânta Scriptură: *Urechile tale cele drepte să audă*. Trebuie să asculţi numai predicile, numai cuvântul lui Dumnezeu, numai cântările bisericeşti şi numai cele ce sunt necesare vieţii.

Dar noi ce zicem? O voi face aceasta mai târziu, căci acum este nuntă şi cântă lăutarii! N-auzi cum cântă de frumos? Unu-i cu mandolina, altu-i cu scripca, altul cu toba!

Şi aşa am mai încercat o pereche de boi. Cele două urechi au încercat şi perechea aceasta. **Auzul**.

Sfânta Carte spune să umbli îmbrăcat în haine simple, că Sfântul Ioan Botezătorul a umblat în piele de capră şi Ilie Tesviteanul cu cojoc; iar patul nostru să fie tare, nu moale, că: *Vai* – zice Isaia – *de cei ce dorm pe saltele şi pe paturi moi, că uită de Dumnezeu!* Dar eu vreau să am haine moi, blănuri, iar patul meu să fie moale, cu plapumă de mătase, cu saltea de lână, nu de paie!

Şi iată, am mai încercat o pereche de boi! Care? **Pipăitul**.

Glasul lui Dumnezeu îmi spune: „Omule, să trăieşti cu cele strict de trebuinţă vieţii". Dar eu vreau podoaba trupului şi moleşeala lui. Vreau băi! Vreau să-i fac baie viermelui acestuia care este tină şi merge în iad, dar nu se pocăieşte. Numaidecât vreau să-l duc la băi şi nu la băi simple, ci cu săpunuri frumos mirositoare. Şi aşa se aduce în suflet toată moliciunea şi toată răutatea dracilor, de la vederea goliciunii omului şi de la această nebăgare de seamă, mai ales când trupul este sănătos. Am mai

încercat şi această pereche de boi, a pipăitului (Fapte 17, 27).

Ce ne-a mai rămas? **Mirosul.**

În post, bucătăria noastră trebuie să miroasă a zarzavat, a ceapă şi a cartofi copţi, nu a carne, a brânzeturi şi a grăsimi. Că pierduţi suntem dacă voim să miroasă a dulce în zilele de post în bucătăria noastră. „Nu se mănâncă azi – miercurea sau vinerea – brânză, ouă şi carne!" „Ei, taci din gură! Nu ce bagi în gură spurcă pe om, ci ce iese din gură!" Ştie ca sectarul să tălmăcească Scriptura pentru pântecele lui! Dar nu aşa se tâlcuieşte. Şi bagă omul friptură în pântece şi mănâncă gras.

Şi foloseşte mirosuri de săpun şi parfumuri şi se fardează pe obraz, că din om se face măscărici! Nu lasă frumuseţea pe care i-a dat-o Dumnezeu. Se vopseşte şi la buze, încreţeşte părul, face manichiura. Face toate blestemăţiile cele ce învaţă satana pe oameni. Şi se parfumează, ca să miroasă pe drumuri şi să zică lumea: „Asta-i cucoana cutare, ăsta-i domnul cutare! Dar frumos mai miroase după dânşii".

Dar acestea duc la putoarea gheenei şi la iad. Că atâta putoare este acolo, încât toate putorile din lume de le-ai strânge la un loc, n-ai putea aduna cât un miligram din oceanul acela de putoare.

Vrei să miroşi pe drumuri şi să sminteşti şi pe alţii? Nu uita putoarea aceea din iad şi poate te vei îndrepta şi vei urî parfumurile.

Dumnezeu spune: „Da, să umbli în haine curate, să mergi la biserică, să te speli cu săpun care nu miroase, să te cureţi şi să te îngrijeşti, dar să nu

miroşi a parfumuri, că putoare şi vierme este omul după moarte". Dacă mergi pe la cimitire, când se dezgroapă vreun mort, ai să vezi în ce putoare stă trupul acolo. Dacă-l dezgropi după 7-8 zile, miroase mai rău decât toate putorile lumii. Îţi arată Dumnezeu ce eşti!

Deci aşa încearcă omul cele cinci perechi de boi: când coboară mintea cu voia sa la cele cinci simţiri şi vrea să le desfăteze pe toate.

Dar dacă aceia au pus aceste pricini, ce-a făcut sluga din Evanghelie? Mergând înapoi la Domnul Său, a zis: „Doamne, am chemat pe aceştia la cină şi s-au scuzat, cum vezi". Atunci S-a mâniat Domnul acela care făcuse cina. Şi mâniindu-Se că cei chemaţi au dat aceste pricini şi n-au venit, a zis către slugă: „Ieşi pe la răspântii şi pe la uliţele cetăţii şi adu-i aici pe săraci, pe orbi şi pe şchiopi".

Ce înseamnă răspântiile drumurilor? Dacă mergi singur pe un câmp şi dai deodată de două drumuri, unul care face la dreapta şi altul care face la stânga, şi dacă n-are cine să-ţi spună care-i drumul cel bun, stai la răspântie şi nu ştii încotro s-o iei. „Oare ce să fac? S-o iau la dreapta sau la stânga?" Dacă nu ţi-ar arăta cineva calea cea bună, ai greşi.

Aşa a fost când Mântuitorul a venit în lume pentru cina Părintelui Ceresc; a găsit lumea aceasta la o răspântie. Şi spune Scriptura: „Veţi umbla în calea limbilor şi a popoarelor şi în întuneric şi în umbra morţii".

Erau atâtea popoare pe pământ care nu-L ştiau pe Dumnezeu şi care se închinau la mii de zei.

Fiecare avea dumnezeul lui şi pentru fiecare păcat îşi crea un dumnezeu, după plăcerea lui. Întreaga omenire era la o mare răspântie, la o mare răscruce. Şi a venit Mântuitorul să arate că este un singur drum şi un singur Dumnezeu, Care a făcut lumea şi toate cele din ea.

Dar a mai spus: *Mergeţi şi pe uliţele cetăţii!*

Cine merge mai adesea pe uliţe? Poporul de obşte. Fie că merge să vândă sau să cumpere, să-şi ia hrană pentru copii, fie pentru alte treburi. Poporul de obşte umblă mai mult pe uliţe decât cei mai învăţaţi, care stau la birou, la divanuri, la locuri înalte. Ei sunt cei din casă, cum spune altă Evanghelie: *Doi vor fi în casă; unul se va lua şi altul se va lăsa.* Căci între ei sunt şi buni şi răi. Va lua Dumnezeu pe cei buni pentru împărăţie, iar pe cei răi îi va lăsa să se muncească în gheenă.

Dar cei ce umblă pe uliţe sunt săracii şi oamenii de obşte. I-a spus să cheme pe cei de pe uliţe pentru că Hristos nu face deosebire de om, mare sau mic. Căci spune Pavel: *În Iisus Hristos nu este iudeu, nu este elin, nu este stăpân, nu este slugă.* Şi iarăşi: *Vezi, frate, chemarea noastră, că dintre cei chemaţi la noi, nu sunt mulţi de neam mare.*

A ales Dumnezeu pe cele simple ale lumii ca să ruşineze pe cei înţelepţi şi cele de neam slab şi neputincios, ca să dea de ruşine pe celelalte. Aşa face înţelepciunea lui Dumnezeu, ca să nu se laude omul cu înţelepciunea sa şi să nu se sprijine pe puterea sa. Înţelepciunea vrea ca Dumnezeu să Se laude întru toate, să-Şi arate puterea în cei slabi şi în

cei neputincioşi, în cei nebăgaţi în seamă şi în cei puţini, ca să cunoască oamenii că puterea Lui este cea care lucrează, cum zice Apostolul Pavel: *Ca mulţimea puterii să fie a lui Dumnezeu, nu a noastră.*

I-a spus Hristos să cheme orbii. Care orbi? Orbii la minte. Căci poate fi cineva orb cu ochii trupului, dar foarte înţelept la minte şi cu duhul. Dar acela nu-i orb, ci adevăratul orb este cel cu păcate, şi acela se lipseşte de cina marelui Împărat. Căci a zis Mântuitorul la vindecarea orbului: *Am venit în lumea aceasta ca cei ce au ochi să nu vadă* (fariseii, cărturarii şi făţarnicii, care nu vedeau decât cu ochiul zavistiei), *iar cei orbi să vadă lumea* (Ioan 9, 39).

Şi a mai zis: *Cheamă-i pe cei betegi*, adică pe cei bolnavi, dar nu cu trupul, ci cu sufletul. Că Mântuitorul a spus: *N-au trebuinţă cei sănătoşi de doctor, ci cei bolnavi,* adică cei bolnavi sufleteşte. Pentru aceasta a venit El în lume.

Şi a mai zis: *Cheamă şi şchiopii.* Care şchiopi? Credeţi că numai cei ce umblă în cârje sunt şchiopi? Şchiopii adevăraţi sunt cei ce şchiopătează în legea lui Dumnezeu. Căci a zis marele Ilie Tesviteanul, când l-a mustrat pe Ahab: „Nu eu sunt, împărate, cel ce aduce nenorocire peste Israel, ci tu şi casa părinţilor tăi aţi părăsit poruncile Domnului... Până când veţi şchiopăta de amândouă picioarele?" (III Regi 18, 18-21).

De aceea spune Evanghelia că sluga lui Dumnezeu [Iisus Hristos] chema pe cei care şchiopătau din calea poruncilor lui Dumnezeu, că erau

şchiopi cu sufletul, nu cu trupul. Şi după ce i-a chemat pe aceştia, sluga a dat de veste stăpânului: *Stăpâne, am făcut cum ai zis, am chemat şi pe cei orbi şi pe cei betegi şi pe cei şchiopi şi mai este loc.* Ce înseamnă: "mai este loc?"

V-am spus că a chemat mai întâi neamul evreiesc şi a întemeiat Biserica din Ierusalim. Dar mai era loc. Pentru cine? Pentru popoarele păgâne. Căci iată ce au spus dumnezeieştii Apostoli când au văzut că Dumnezeu, prin Apostolul Petru, le-a chemat şi pe acestea la credinţa cea în Iisus Hristos: *Aşadar şi păgânilor le-a dat Dumnezeu pocăinţă spre viaţă* (Fapte 11, 18).

Era loc pentru toate popoarele lumii, că în rai şi în împărăţia cerurilor este mare lărgime. Dumnezeu cheamă toate popoarele lumii. Căci spune proorocul Isaia: *Pământul va fi plin de cunoştinţa Domnului, ca marea de apă* (Isaia 11, 9; Avacum 2, 14). Dar şi Ieremia spune: *Toate neamurile, toate popoarele Mă vor cunoaşte până la urmă şi Mi se vor închina* (31, 34).

Deci trebuie să vină toate popoarele care se vor mântui până la urmă. Şi pământul va fi plin, întreg de cunoştinţa Domnului. Căci zice proorocul: *Nimeni nu va mai întreba în ziua aceea: cunoaşteţi pe Domnul? Că toţi Mă vor cunoaşte, de la mic la mare* (Isaia 40, 5; 66, 18). Va veni o perioadă când tot trupul are să cunoască şi să vadă slava Domnului.

Şi dacă a zis sluga că *mai este loc*, ce a zis Stăpânul? *Ieşi la drumuri şi la garduri şi adu-i aicea, să se umple casa Mea!*

Sluga a spus că mai este loc, iar Părintele Ceresc Îşi arată negrăita Sa iubire de oameni, zicând: „Adu-i aici pe toţi! Vreau să Mă bucur în veacul veacului. Vreau să se umple Împărăţia cerurilor până la margini, cu tot sufletul pe care l-am creat. Adu-i aici, să se umple casa Mea. Aceasta va fi bucuria Mea cea desăvârşită. Eu i-am zidit pe toţi şi vreau ca toţi să stea cu Mine şi să cineze cu Mine în veacul veacurilor aici, în Împărăţia cerurilor".

Şi i-a zis slugii să iasă la drumuri şi la garduri. Dar de ce la drumuri? Fiecare om are în viaţa sa, drumul său. Pe atunci unii oameni mergeau pe calea rătăcită a închinării la idoli, alţii în calea filozofiei veacului de atunci. Erau foarte multe căi în viaţa popoarelor lumii. Acestea erau drumurile lor. De aceea a zis: Ieşi la drumurile lor! Du-te şi întoarce-i din drumurile lor greşite şi adu-i la cina cea mare!

Dar de ce a spus: *şi la garduri*? Gardul este simbolul păcatului, fie că-s la curte, fie că-s la moşie, fie că-s la grădină. Gardurile au rostul de a despărţi o grădină de alta, un ogor de altul, o casă de alta, o livadă de alta. Aşa şi păcatul ne desparte pe noi de Dumnezeu, Ziditorul nostru, şi pe unul de altul. Când a zis: "la garduri", a zis: „Ieşi la cei căzuţi în păcate, care s-au despărţit de Mine şi între ei prin păcatele şi răutăţile lor, şi adu-i aici, ca să se umple casa Mea".

Dar ce mai spune dumnezeiasca Evanghelie? *Zic vouă că nici unul din cei chemaţi, nu va gusta din cina Mea.* Aţi văzut? Din cei ce şi-au găsit scuze în păcate şi n-au vrut să vină, nici unul nu va gusta din cina Domnului.

Acum este momentul să vorbim ceva şi despre pricinile date ca scuze. Vai de noi, păcătoşii. Conştiinţa noastră este sluga lui Dumnezeu, Care ne cheamă la cina Marelui Împărat. Ea pururea ne cheamă la Dumnezeu şi noi pururea găsim pricini ca să nu răspundem. Vezi pe omul înconjurat de averi? Oricât ar avea omul de mult, şi mai mult vrea. „Am de arat, am de semănat, am treabă cu oile, am treabă cu boii, vreau să-mi fac casă nouă, am de măritat fete, am de însurat feciori, am de făcut cutare lucru".

Şi zăbovindu-se în toate acestea, în toate lucrurile lumii celei deşarte şi stricăcioase, nu răspunde conştiinţei, adică slugii lui Dumnezeu din el, care-l cheamă la cină. S-a încurcat în multe pentru toată viaţa. Legat de grijile lumii pune pricină că nu poate merge la biserică, la rugăciune, la citire şi la toată lucrarea faptei celei bune. Găseşte tot felul de pricini şi nu merge la cina Marelui Împărat, nu-şi găseşte vreme de un ceas pe zi pentru rugăciune. De ce? Toată grija lui o cheltuieşte cu grijile veacului de acum!

Unul dă ca pricină, când trebuie să postească: „Nu pot, sunt neputincios, m-a dezlegat doctorul să mănânc bine. Dacă postesc în Postul Mare, în Postul Crăciunului, dacă ţin lunea, miercurea şi vinerea, ca toţi creştinii, mă topesc de foame".

Dă drept pricină neputinţa şi nu vrea să postească. Conştiinţa îţi spune: „Omule, adu-ţi aminte că *nu numai cu pâine va trăi omul, ci şi cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu.* Nu-ţi aminteşti ce spune Apostolul Petru? *Bine este a întări inimile voastre cu darul, iar nu cu mâncările întru care nu este mântuire.* Largă este calea pântecului şi pe toţi îi duce la gheenă. Omul dă ca pricină neputinţa şi se ţine de ea. Dar ce e pricina sau scuza? Iată ce ne învaţă Sfântul Isaac: **Pricina sau scuza este o voinţă a păcatului şi înainte-mergătoare a lui, scuza este punte spre păcat** (Cuvântul 26).

Unul vrea să facă milostenie, dar găseşte ca pricină: „N-am de unde să fac; n-am nici un ban!" Altul vrea să lase tutunul, dar găseşte ca pricină: „Nu pot, că m-am obişnuit cu dânsul". Unul vrea să lase rachiul sau beţia, că-l distruge. Răspunde: „Nu pot, că aşa m-am deprins!" Altul vrea să meargă la biserică. Dar zice: „Nu pot, că am treabă astăzi. Trebuie să mă duc în cutare loc, am cutare treburi de făcut".

El n-a auzit cuvântul: *Să nu abaţi inima mea spre cuvinte de vicleşug, ca să tăgăduiesc răspunsurile cele din păcate. Cu oamenii cei ce lucrează fărădelege; şi nu mă voi însoţi cu aleşii lor* (Psalm 140, 4-5).

Găseşte mereu pricini. Vrea să facă omul păcatul, dar frica lui Dumnezeu îl opreşte. Însă după ce a găsit o pricină, îl face. Căci cel ce râvneşte la muiere străină, cel ce păcătuieşte şi face fărădelegi şi curveşte, zice: „Am firea fierbinte, sunt om sănătos şi nu-mi ajunge o femeie". Strică şi casa celuilalt, îşi strică şi sufletul lui şi al aceluia cu care păcătuieşte, pentru că a pus pricină neputinţa, că nu poate să se înfrâneze.

Vai de noi şi de noi, că a ajuns gheena acum lângă noi. Pricina merge înaintea păcatului, este

înainte-mergătoare. Punte către păcat s-a făcut pricina, fiindcă a lipsit din om frica de Dumnezeu.

Ce spune Duhul Sfânt: *Zis-a călcătorul de lege ca să greşească întru sine: nu este frica lui Dumnezeu înaintea ochilor lui* (Psalm 35, 1).

Omul ar posti, ar merge la biserică, ar face milostenie, s-ar închina, ar ține curăția cu soția sa după legea căsătoriei, s-ar împăca cu fratele său, ar lăsa tutunul, beția, înjurăturile, ar lăsa zgârcenia, otrava nemilostivirii şi ura către fratele său, toate le-ar lăsa, dar nu-l lasă pricina închipuită de el. Găseşte pricină şi zice: „Dar cum să-l iert eu pe celălalt, dar eu sunt cineva, şi apoi m-a şi supărat". Pune vină pe celălalt, nu pe sine, şi, găsind pricina aceasta, nu-l iartă pe acela şi, legat de satana, orbit şi prins cu inima în ghiarele lui, se duce în focul gheenei, dacă moare fără să ierte.

Mânia omului se împarte în trei: Este o mânie care vine şi trece repede. Aceasta nu este periculoasă ca celelalte. Aceasta-i ca focul de câlți; se aprinde şi se stinge. Căci zice Scriptura: *Mâniați-vă şi nu greşiți...* (Psalm 4, 4). După ea îşi cere îndată omul iertare. Este apoi al doilea fel de mânie: pizma, care ține minte răul două-trei zile, sau mai mult. Şi în sfârşit este zavistia, care ține uneori toată viața. Îl ține uneori satana legat pe om, de nici pe patul de moarte nu-l iartă pe fratele său. Această zavistie îl face pe om mai rău decât dracul, cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur.

Deci unul ca acesta dă pricină: „Nu pot să-l iert, că el m-a nedreptățit". Şi stă întunecat ca un

drac şi stă cu satana în inimă şi nu aude Scriptura care zice: *Soarele să nu apună întru mânia voastră* (Efeseni 4, 26). Îl ține satana şi-i zice că-i drept, că are dreptate să nu ierte şi să nu ceară iertare, pe motiv că nu este el vinovat.

Vai de noi şi de noi de credem că scăpăm de gheenă pentru aceste pricini. N-auzi ce spune Duhul Sfânt: *Să nu abați inima mea spre cuvinte de vicleşug, ca să tăgăduiesc răspunsurile cele din păcate* (Psalm 140, 4).

Dar, va zice careva: „Părinte, sunt şi pricini binecuvântate".

Să vedem care ar fi aceste pricini binecuvântate. Să vă dau un exemplu: Spune dumnezeiasca Scriptură în porunca a cincea: *Cinsteşte pe tatăl şi pe mama ta, ca să-ți fie ție bine şi să trăieşti ani mulți pe pământ*. Dar această poruncă din decalog n-are putere când te cheamă Dumnezeu la pocăință şi la mântuire şi n-ai voie să mai asculți pe tatăl şi pe mama ta şi pe sora ta, dacă nu te lasă să posteşti, să mergi la biserică, să te rogi, să te mântuieşti, să duci viață cinstită. Dacă tatăl şi mama te opresc de la acestea, nu-i mai poți asculta, că ei sunt cei mai mari vrăjmaşi.

Căci spune Hristos în Evanghelie: *Tot cel ce vine la Mine şi nu urăşte pe tatăl şi pe mama sa, sau pe sora sa, sau pe fratele său, sau pe prietenul său, sau pe însuşi sufletul său, nu poate să fie ucenic al Meu* (Luca 14, 26-27). Şi mai spune Iisus Hristos: *N-am venit să aduc pe pământ pace, ci sabie* (Matei 10, 34-36), *...căci vor fi doi contra trei într-o familie şi trei contra doi* (Luca 12, 52).

Deci cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu trebuie să fie contra firii? Nu, căci firea noastră adevărată o găsim când iubim pe Dumnezeu. Numai în Dumnezeu trebuie să-i iubim pe părinţi şi pe fraţi. Porunca întâi din decalog cere: *Să iubeşti pe Dumnezeul tău din toată inima şi din tot cugetul tău, din toată puterea ta* (Deuteronom 6, 5). Deci cere toată fiinţa omului.

Pe Dumnezeu trebuie să-L iubim din inimă, adică din suflet, cu simţămintele, cu partea sentimentală a sufletului nostru; din cuget, adică cu mintea sau cu partea cugetătoare; şi din virtute, adică cu trupul, deci cu toate cele ale noastre. Deci porunca întâi din decalog cere de la noi o dragoste nemărginită faţă de Dumnezeu.

Numai după Dumnezeu sau în Dumnezeu trebuie să iubim pe aproapele ca pe noi înşine. În cazul când eu vreau să mă mântuiesc, să merg după Hristos, dar tata nu vrea, sora nu vrea, mama nu vrea, femeia nu vrea, copiii nu vor, nu trebuie să ascult de ei. În acest caz am poruncă să-i urăsc şi să-L iubesc pe Dumnezeu. Nu trebuie să mă despartă de dragostea lui Dumnezeu nici părinţii, nici înălţimea, nici adâncimea, nici puterile cele de sus, nici cele de jos. Când e vorba de ascultarea de Dumnezeu şi de dragostea Lui, cine iubeşte mai mult vreo zidire decât pe Ziditorul, ori mamă, ori tată, ori ţarină, ori vie, ori moşie, ori copii, ori viaţa de aici, acela se înşeală şi va fi lepădat de la Dumnezeu cu totul şi nu a ales cărarea care duce la cina marelui Împărat.

Dar de ce să-L iubim pe El mai presus de orice?

Mai **întâi** pentru că El este Ziditorul lumii văzute şi nevăzute.

Al doilea, pentru că este Ziditorul omului. El a dat omului viaţa şi mintea, voinţa şi raţiunea, lumina, auzul, vederea şi tot ce îi trebuie pentru viaţa de acum şi pentru cea de dincolo.

Al treilea, fiindcă poartă de grijă de toate fiinţele din cer şi de pe pământ.

Al patrulea, pentru că ne iubeşte şi este Preasfânt, Preadrept şi nu urăşte pe păcătosul care vine la pocăinţă.

Al cincilea, pentru că ne-a pregătit nouă împărăţie fără de sfârşit pentru puţinele fapte bune ce le putem noi face în zece sau douăzeci sau o sută de ani pe pământ şi care sunt o nimica toată faţă de viaţa veşnică.

Al şaselea, trebuie să iubim pe Dumnezeu din toată inima şi să renunţăm la toate ale lumii pentru că El este o fiinţă prea desăvârşită, prea bună şi prea îndurată, care nu voieşte să ne ducă în munca iadului. A făcut iadul cu munci pentru diavoli, dar nu l-a făcut pentru oameni, căci zice: *Duceţi-vă de la Mine, blestemaţilor, în focul cel veşnic care este gătit diavolilor şi îngerilor săi*. N-a făcut iadul pentru noi, ci pentru draci, iar dacă ne facem şi noi răi asemenea dracilor, ne facem vinovaţi de gheenă.

Iar **al şaptelea**, trebuie să-L iubim din toată inima, din tot cugetul şi din toată puterea, căci El este stăpân suprem peste toate, Stăpânul lumii celei văzute şi nevăzute. Iar din dragostea cea nemărginită către noi, a trimis pe Mântuitorul, Fiul şi Cuvântul

Cel Unul Născut, în lume, să Se îmbrace cu firea noastră – afară de păcat –, să vestească mântuirea neamului omenesc, să ne cheme la cina cea mare a Împărăţiei cerurilor, ca să petrecem acolo împreună cu El în vecii vecilor.

Dar vai de noi şi de noi, când conştiinţa ne spune să facem o faptă bună sau să lăsăm răul: „Lasă-te de tutun, lasă rachiul, lasă jocurile, lasă petrecerile, lasă înjurătura, lasă ura pe fratele tău, lasă luxul, lasă femeia străină, lasă păcatele cu care te-ai îndeletnicit, lasă zgârcenia, lasă nemilostivirea, lasă aducerea aminte a răului", iar noi nu vrem, ci găsim fel de fel de pricini cu mintea noastră şi socotim că aceste pricini sunt binecuvântate.

V-am spus că atunci când este vorba de ascultarea lui Dumnezeu şi de dragostea Lui, chiar pricinile binecuvântate n-au nici o putere. Toate cad în acest caz.

Avraam a primit poruncă: *Du-te de junghie pe fiul tău* (Facere 22, 1-15). A aşteptat Avraam o sută de ani ca să-l aibă şi când să se bucure de el, a primit poruncă să-l junghie. Şi s-a dus. Pentru ce? Ca să asculte de Dumnezeu, fiindcă Îl iubea din toată inima. Şi văzând Dumnezeu la Avraam atâta lepădare de sine, atâta iubire, i-a spus cu jurământ: „Avraame, Avraame, fiindcă n-ai cruţat pe fiul tău, cu jurământ îţi spun că întru tine voi binecuvânta toate popoarele pământului prin credinţă". Căci toţi suntem fiii lui Avraam, dar după credinţă, nu după trup. Căci Avraam prin credinţă s-a îndreptat. Pentru că zice Scriptura că *a crezut Avraam lui Dumnezeu şi i s-a socotit lui aceasta spre dreptate* (Facerea 15, 6).

Deci, iată că trebuie să lăsăm toate pricinile pe care ni le aduce satana în minte, când vrem să facem o faptă bună. Căci toate sunt pricini omeneşti şi drăceşti, pricini care îndeamnă la păcate. Niciodată să nu căutăm pricini când trebuie să urmăm calea poruncilor lui Iisus Hristos. Toată pricina care ni se face spre neascultarea lui Hristos şi a poruncilor Sale şi a dragostei lui Dumnezeu, de la satana este sau de la păcatul din noi, şi nici o îndreptare nu vom avea în ziua morţii şi a judecăţii. Amin.

CUM SĂ PRĂZNUIM DUHOVNICEŞTE

Dumnezeu ne învaţă cum se cuvine a petrece sărbătorile Sale, zicând: *Nici un lucru trupesc nu vei face într-însele* (Deuteronom 5, 14; Levitic 23, 3).

Voiţi să ştiţi şi să înţelegeţi care sunt lucrurile trupului şi faptele lui? Întrebaţi pe marele Apostol Pavel şi el vă va spune, zicând: *Iar faptele trupului sunt cunoscute ca unele ce sunt: preacurvie, desfrânare, necurăţie, destrăbălare, închinare la idoli, fermecătorie, vrajbe, certuri, zavistii, mânii, gâlcevi, dezbinări, eresuri, pizmuiri, ucideri, beţii, chefuri şi alte asemenea* (Galateni 5, 19-21).

Vrei să ştii şi care sunt asemenea cu cele de mai sus? Ascultă dar faptele omului fără de Dumnezeu, care le face împotriva legii Atotţiitorului: dănţuirile cele nebuneşti, umblarea pe la ghicitori,

plimbările cele nepermise, pierderea vremii în deşert prin cârciumi şi restaurante, pe la clăci, pe la nunţi, ascultarea şi vederea tuturor acelora care vestesc ţie cele ce dărâmă morala şi sfinţenia vieţii tale şi nu folosul cel duhovnicesc pentru mântuirea sufletului.

Aşadar, acestea şi cele asemenea sunt răutăţile pe care le veşteşte Dumnezeu şi le pedepseşte cu munca veşnică, de le vom lucra în toate zilele vieţii noastre. Căci de vom sărbători făcând aceste fărădelegi, Îl vom auzi pe Dumnezeu zicând: *Sărbătorile voastre le urăşte sufletul Meu.* Şi în alt loc zice: *Urât-am, lepădat-am sărbătorile voastre şi nu voi mirosi jertfele voastre* (Isaia 1, 14).

Vezi că nu le zice acestora sărbători ale Sale, ci ale voastre? Adică ale voastre sunt, că voi păgâneşte, nu creştineşte, le păziţi. Nu sunt sărbătorile Mele, praznicele Mele, ca sărbătorile voastre cele pângărite şi ca nelegiuirile voastre. Sărbătorile Mele sunt sfinte şi duhovniceşti; deci cu sfinţenie şi duhovniceşte trebuie prăznuite.

Dar vei zice: cum se prăznuieşte duhovniceşte? De vrei să înţelegi aceste lucruri, ascultă:

– Cel ce în zi de sărbătoare şi de praznic mare lasă lucrul din mâinile sale şi merge la biserică, se împacă cu toţi cei ce au fost supăraţi din familie sau din vecini şi în biserică ascultă dumnezeiasca slujbă cu evlavie şi cu frică de Dumnezeu, unul ca acela duhovniceşte prăznuieşte.

– Cel ce în posturi şi în zile de sărbătoare petrece în curăţie cu soţia sa, duhovniceşte prăznuieşte.

– Cel ce învaţă pe altul să nu lucreze cele rele şi să ierte pe cel ce a greşit, acela duhovniceşte prăznuieşte.

– Cel ce citeşte dumnezeieştile Scripturi şi miluieşte pe săraci în zi de sărbătoare, acela duhovniceşte prăznuieşte.

– Cel ce învaţă pe cel neştiutor calea cea bună a lui Dumnezeu şi mângâie pe cei întristaţi, pe cei ce au căzut în oarecare primejdii şi scârbe, şi-i ajută cu tot ce se poate, unul ca acela duhovniceşte prăznuieşte.

– Cel ce în zi de sărbătoare se duce să cerceteze pe cei bolnavi şi pe cei bătrâni şi neputincioşi şi le ajută în nevoia lor, acela duhovniceşte prăznuieşte.

– Cei ce învaţă în zi de sărbătoare pe copiii lor sau pe alţii să fie cuminţi, să înveţe rugăciuni către Preabunul Dumnezeu, să nu fure şi să nu facă altfel de rău, toţi aceia duhovniceşte prăznuiesc şi cu bucurie de Dumnezeu petrec sfintele sărbători ale Lui.

Iată, fraţii mei, prin aceste puţine cuvinte v-am făcut cunoscut de ce trebuie să ne ferim în praznicele şi sărbătorile noastre şi cum trebuie să prăznuim duhovniceşte, ca nişte adevăraţi creştini şi fii ai Bisericii lui Hristos.

Iar dacă cineva şi după ce a auzit aceste învăţături, împotrivă va lucra, unul ca acela nu va avea cuvânt de răspuns în ziua morţii sale şi la înfricoşata judecată a lui Hristos.

DUMNEZEU ESTE TOTUL ÎNTRU TOATE ŞI ÎNTRU NIMENI, NIMIC

M-am pomenit astă vară cu un grup de teologi catolici de prin Franţa. Şi discutând noi aşa, m-au întrebat despre treptele rugăciunii şi despre energiile necreate ale Duhului Sfânt.

După ce le-am vorbit de treptele rugăciunii, am trecut la energiile necreate. Şi m-au întrebat:

– În ce constă, părinte, energiile necreate?

– Fiţi atenţi! După *Dogmatica* Sfântului Ioan Damaschin: «Dumnezeu este totul întru toate şi întru nimenea nimic».

– Cum este asta, părinte?

– De acum gândiţi-vă voi.

– Ori este totul întru toate, ori în nimeni nu-i nimic. Că dacă în nimeni nu-i nimic, cum este totul întru toate?

– Atâţia teologi aţi venit la moş Costache. Cine v-a adus aici? Arătaţi-mi voi de aici drumul şi cum este totul întru toate şi întru nimenea nimic? Sunteţi atâţia teologi! Un prost aruncă o piatră într-o baltă, şi nu pot s-o scoată o mie de deştepţi. Voi s-o scoateţi... Nu s-au priceput.

Şi le-am dat a doua temă pentru a deschide uşa discuţiei cu teologia energiilor necreate. «Dumnezeu din toate tuturor se cunoaşte şi din nimic nimănui».

– Şi asta-i încuiată din amândouă părţile! au zis ei.

– Treaba voastră, dacă vreţi să discutăm lucruri aşa de înalte!

Au stat şi s-au gândit:

– Cum vine asta, măi? «Tuturor din toate se cunoaşte şi din nimic nimănui» şi iarăşi: «Dumnezeu este totul întru toate şi în nimeni nu-i nimic». Se uitau unul la altul.

– Măi fraţilor, eu nu ştiu carte. Vorbesc şi eu ce ştiu. Mie mi-a dat mila lui Dumnezeu memorie, să ţin minte prin câte cărţi am trecut. Dar, fiindcă aţi venit atâţia teologi, ce să vă fac? Cu două doctorate, cu trei, mămucuţă, ce era aici!

De abia acum v-am dat cheia. Să descuiem cuvântul. V-am spus că «Dumnezeu este totul întru toate şi în nimeni nu-i nimic». Hai să pornim de aici. Aici este o taină mare. Care?

Trebuia să le explic cum, pentru că lor li-i ciudă că n-au energiile necreate ale Duhului Sfânt. Că a fost discuţia cea mare cu Varlaam şi Achindin, în secolul XIV, cu problema isihastă, pentru că nu se pot descurca în cele mai grele probleme ale teologiei fără acestea.

Uite cum este: **În lumea minerală**, adică lumea care n-are viaţă ca: soarele, luna, stelele, pământul, pietrele şi tot ce există ca lume minerală, *Dumnezeu este totul întru toate ca şi Creator*, că El le-a făcut cu una din energiile Sale, cu puterea Sa cea atotlucrătoare, *şi întru nimenea nimic după fiinţă*, că de fiinţa Lui nu se atinge lumea minerală.

Toate le-a creat prin cuvânt: *El a zis şi s-au făcut; El a poruncit şi s-au zidit.* Dar puterea Sa cea creatoare nu se atinge de fiinţa Lui. Aşa-i totul întru toate ca şi Creator al lumii văzute şi nesimţitoare, şi întru nimenea nimic după fiinţă. De fiinţa Lui nici heruvimii nu se ating, nici serafimii. Fiinţa lui Dumnezeu este inaccesibilă minţilor raţionale din cer şi de pe pământ.

În lumea vegetală, adică tot ce-i verde sub cer: păduri, codri, munţi, dumbrăvi, câmpii, văi, dealuri, grădini, recolte; tot, tot, tot ce este, care creşte şi scade şi înverzeşte, *Dumnezeu este totul întru toate ca dătător de suflete fără de simţiri*, viaţă a firii, *şi întru nimenea nimic* după fiinţă.

– Asta cum este?

– Iată cum este: Copacul care îl vezi că creşte, iarba, florile şi toate plantele, toate cresc şi scad, deci au viaţă, dar au suflete fără de simţiri. Cum fără de simţiri? Eu iau toporul şi tai copacul. Îl doare? Nu-l doare, că n-are suflet cu simţire. Eu iau o coasă şi cosesc iarba de aici. O doare? N-o doare. Dar are viaţă? Are, căci creşte şi scade. Ele au suflete fără de simţiri, au viaţa firii, cum o numesc Sfinţii Părinţi. Toate câte cresc şi scad au viaţa firii, au suflete fără de simţiri, că nu au durere.

Deci *Dumnezeu, în lumea vegetală, este dătător de suflete fără de simţiri,* cu energia puterii Sale cea atotlucrătoare, dar nu se atinge de fiinţa Lui nimic, că întru nimenea nu-i nimic după fiinţă.

În lumea animalelor, tot ce-i dobitoc, adică animal sau fiare din pădure, târâtoare, şerpi, toţi

peştii din apă, toate păsările cerului, toate albinele, muştele, ţânţarii şi furnicile, tot ce există viu sub cer, *Dumnezeu este Atotcreator al lor şi le-a dat suflete cu simţiri, dar fără de minte.*

Le-a dat Dumnezeu suflete cu simţiri, că un miel dacă îl tai, îl doare, un viţel sau o pasăre şi toate fiarele din lume, toate târâtoarele şi toţi peştii au viaţă, au suflete cu simţiri, dar fără de minte.

Atunci a făcut comentar unul bătrân:

– Aici parcă ar fi ceva de vorbit.

– Da. Vorbiţi, că de aceea aţi venit aici!

– Aţi spus că dobitoacele, păsările, toate vieţuitoarele din apă, din aer şi de pe uscat au suflete cu simţiri, dar fără de minte. Dar Isaia zice aşa: *Cunoscut-a boul pe cel ce l-a dobândit pe el şi asinul ieslea domnului său, iar Israel nu M-a cunoscut pe Mine.* Şi apoi şi papagalul, când vorbeşti, vorbeşte după tine; câinele este foarte deştept, iar calul are o inteligenţă nemaiîntâlnită. Şi iarăşi zice Scriptura: *Cunoscut-a rândunica şi turturica vremea ei sub soare* – când să plece şi când să vină –, *iar Israel nu M-a cunoscut pe Mine.*

– Şi ce zici cu asta?

– Vezi? Aici ar da de înţeles că au şi ele un fel de minte: câinele, papagalul, calul, delfinul, turturica şi rândunica şi boul şi asinul şi celelalte târâtoare.

– Dacă ziceţi aceasta, huliţi pe Dumnezeu şi vă împotriviţi Duhului Sfânt!

Se uitau toţi unii la alţii.

– Când auzim pe Duhul Sfânt că ne spune clar: *Şi omul în cinste fiind, n-a priceput. Alăturatu-s-a cu*

dobitoacele cele fără de minte... Şi dacă Duhul Sfânt spune că sunt fără de minte, de unde spui dumneata că au minte? Cui te împotriveşti? Mie? Dumnezeu a spus că dobitoacele n-au minte.

– Dar ce au, părinte?

– Stai că-ţi spun ce au! Sfântul Efrem Sirul, când vorbeşte de cele zece puteri ale omului – cinci în partea văzută, cele cinci simţiri: *văzul, auzul, mirosul, gustul şi pipăitul*, de care se serveşte trupul, şi cinci puteri nevăzute ale sufletului: *mintea, gândul* care izvorăşte din minte, ca raza din soare, *cugetarea, alegerea şi hotărârea* –, vorbeşte şi de a unsprezecea putere a omului, care este instinctul sau *priceperea firească*.

Această putere, a unsprezecea, care nu face parte din minte, ci din instinct, a dat-o Dumnezeu la toate vieţuitoarele de sub cer şi din ape şi din aer şi de pe pământ, ca să-şi întreţină viaţa, să se păzească de duşmanii lor, să ştie la ce vreme să vină şi să plece.

Aceasta-i pricepere firească. Şi calul şi câinele şi papagalul şi măgarul şi boul şi oricare vezi că au pricepere, aceasta nu-i minte, este a unsprezecea putere a omului: priceperea firească sau instinctul, prin care ele ştiu să-şi apere viaţa, cunosc pe stăpânii lor, ştiu să se păzească de primejdii, ştiu să se hrănească, ştiu să se ferească. Aceasta le-a dat Dumnezeu şi lor pentru viaţa de aici, dar nu-i minte, este pricepere firească. Dacă vom zice că-i minte, cădem în cealaltă extremă, împotriva Duhului Sfânt.

Le-am arătat acestea după Sfinţii Părinţi. Deci acestea toate au suflete cu simţiri, au instinct, pricepere firească, dar nu au minte, şi de aceea nici nu se ating de fiinţa lui Dumnezeu. *Dumnezeu este totul întru toate* ca dătător de suflete cu simţiri, însă fără de minte, dar *în nimeni nu-i nimic*, că de fiinţa Lui nu se atinge.

Apoi **am trecut la om**. Când am ajuns la om, am vorbit cele trei cuvinte ale Marelui Vasile din *Hexaimeron*, despre facerea omului.

Omul este sâmburele universului. În om sunt adunate cele patru lumi: lumea minerală, lumea vegetală, lumea duhurilor şi, mai presus de lumea duhurilor, icoana Sfintei Treimi, dumnezeirea.

Dumnezeu este totul întru toate în om, şi în nimeni nu-i nimic, la fel ca şi în celelalte zidiri. Pe om l-a făcut suflet cuvântător. Are minte, are voinţă, are imaginaţie, are mânie, are poftă, are alegere, are discernământ, are hotărâre, are voie liberă. Toate puterile pe care le arată Sfântul Ioan Damaschin în *Dogmatică*.

Da. Dumnezeu este totul întru toate şi în om, dar nimic nu este în om din fiinţa lui Dumnezeu. Omul se face fiu, dar nu după fiinţă ca Hristos, ci după dar. Are darul punerii de fii în baia naşterii de a doua şi a înnoirii Duhului Sfânt. Prin botez am căpătat darul punerii de fiii şi ne-am făcut fiii lui Dumnezeu după dar.

Omului i-a dat suflet cu simţiri, i-a dat şi pricepere, i-a dat şi minte şi l-a făcut şi dumnezeu, dar nu după fiinţă, ci după dar, căci spune la psalmi: *Eu am zis: Dumnezei sunteţi şi toţi fii ai Celui Preaînalt* (89, 6). Şi Apostolul Pavel zice: *Aţi luat*

darul punerii de fii şi al înfierii în baia naşterii de-a doua şi al înnoirii Duhului Sfânt în Botez.

Deci omul se împărtăşeşte şi de minte şi de pricepere şi de cele zece puteri şi de viaţă şi de toate. Dar de fiinţa lui Dumnezeu nu se atinge, că este fiul lui Dumnezeu după dar, nu după fiinţă. Şi aşa, în felul acesta, şi în lumea oamenilor, a întregilor popoare, *Dumnezeu este totul întru toate* ca dătător de suflete cu simţiri, dătător de minte, de imaginaţie, de memorie, de toate puterile sufletului, *dar în nimenea nimic, după fiinţă*. Că de fiinţa lui nu se ating nici heruvimii.

Băteau toţi din palme! Era o răpăială aici! Mă chiorau cu bliţurile acelea!

DRAGOSTEA FAŢĂ DE ZIDIREA LUI DUMNEZEU

– Ce folos află zidirea din partea mea, înaintea lui Dumnezeu, dacă eu îi ofer din dragostea mea? Are ea vreun folos înaintea lui Dumnezeu?

– Iată ce este, frate Ioane! Zidirea aceasta nu simte că o iubim noi, că n-are raţiune şi nici sentiment. Două puteri are sufletul nostru. Ai văzut la Sfântul Ioan Damaschin în *Dogmatică*: „Cele două părţi domnitoare ale sufletului: mintea şi sufletul". Creierul, care este sălaş al minţii, este unealta raţiunii şi inima este locul sentimentului, a simţirilor duhovniceşti. Zidirile nu simt că le iubim sau le urâm şi nici n-au suflet cu durere.

Să ştii mata că patru sunt felurile vieţuitoarelor din lume, după Sfinţii Părinţi. Aşa! Ţine minte: Îngerii au minte şi duh, oamenii au trup, minte, duh şi suflet; animalele au trup şi suflet, dar suflet cu simţire, că dacă îl tai, îl doare, nu-i aşa? Iar ierburile şi copacii şi tot ce este vegetal de pe pământ au viaţa firii, suflet fără de simţiri. Înţelegi? N-are raţiune şi nici sentiment, ca să simtă că-l iubeşti sau că-l urăşti. Şi nici dacă ai tăiat cu coasa florile sau ai doborât un copac în pădure, nu simt ceva. Ele au numai viaţa firii; cresc şi scad, fără să aibă dureri.

Şi atunci, dacă am iubi pe oricare dintre cele patru feluri de vieţuitoare, care coboară de la Dumnezeu în jos, ele ne pot sui pe noi, care suntem fiinţe raţionale şi avem minte, cuvânt şi duh, în chipul Sfintei Treimi, pe treptele urcuşului duhovnicesc, către Dumnezeu.

Toată zidirea – auzi ce spune Apostolul Pavel – *suspină până azi, aşteptând slobozenia slavei fiilor lui Dumnezeu*. Că zidirea este sub păcat de când a fost corupt Adam, stăpânul zidirii, în rai.

În Hronograf am găsit de ce a pus Dumnezeu numele lui Adam de patru litere. Adam înseamnă: răsăritul, apusul, miazăzi şi miazănoapte.

Aceste patru litere le-a pus Dumnezeu în Adam, pentru că în el trebuia să facă o putere care să stăpânească cele patru părţi ale lumii: răsăritul, apusul, miazăzi şi miazănoapte. Iar Hristos când vine, vine cu crucea, formată tot din patru. El vine ca să sfinţească cele patru părţi ale lumii simţite şi să binecuvinteze toate popoarele lumii.

Adam avea o mireasmă în rai, ca stăpân al tuturor făpturilor, încât leii, leoparzii şi balaurii, când îl miroseau, veneau şi-i lingeau picioarele. „Stăpânul!" A pierdut această mireasmă când l-a scos din rai, spune Sfântul Isaac Sirul, şi acum leul vrea să-l omoare, balaurul să-l muşte, celelalte să-i facă rău. Şi a rămas – fiindcă a rămas o scânteie a darului lui Dumnezeu când s-a corupt firea în rai – cum ar rămâne o scânteie în cenuşă, prin care s-a ridicat Adam înapoi prin Învierea Mântuitorului. De aceea o seamă de animale încă se tem de om şi cele mai multe îl urăsc pe om, căci atunci când a căzut el din ascultarea Ziditorului şi ele s-au abătut din ascultarea lui.

Dar şi acum un om duhovnicesc poate fi ca Adam înainte de cădere, cum a fost Sfântul Gherasim de la Iordan, căruia i-a slujit leul 60 de ani sau Sfântul Antonie şi alţii, care luau aspide şi şerpi în mână sau unii care stăteau cu urşii, cum a fost Sfântul Ioanichie cel Mare.

Ai văzut că aceşti sfinţi, cum v-am vorbit în treptele urcuşului duhovnicesc, s-au îndumnezeit după dar? S-au făcut dumnezei şi atunci animalele şi balaurii li se supuneau din nou şi toate le slujeau.

Ai văzut ce spune în Limonar: Unul dormea în peşteră cu leul şapte ani de zile. Când venea cineva îi zicea leului: „Stai pe loc, să nu vatămi pe cineva!" Şi a întrebat altul:

– Părinte, cum stai cu leul? Nu te temi că te va mânca?

– Nu! Am să vă spun. De şapte ani dorm cu el, spate la spate, să ne încălzim. Şi el îmi păzeşte

puţinele straturi de caprele sălbatice. Dar mi-a spus îngerul Domnului, că acest leu peste trei ani are să mă mănânce pe mine!

– Dar de ce nu fugi de aici, dacă o să te mănânce?

– Nu! Ori unde m-aş duce, tot leul mă mănâncă.

– Dar de ce?

– Mi-a spus îngerul: „Când erai în lume erai păstor de oi. Erai cu o turmă şi aveai câini răi. Şi a venit un om care era trecător şi au sărit câinii, şi tu ai putut să-l aperi şi nu te-ai dus. Şi până ai ajuns tu câinii l-au muşcat rău pe om şi omul acela n-a trăit mult şi a murit. Şi eşti dator cu o moarte, să fii şi tu muşcat şi mâncat de fiară. Şi peste trei ani acest leu, care te încălzeşte şi ţi-i slugă, te va mânca, ca să-ţi ierte Dumnezeu păcatul. Şi oriunde te duci, leul te mănâncă. Aceasta a rânduit Dumnezeu, ca să plăteşti cu moartea ta moartea acelui om pe care nu l-ai apărat de câini".

Deci toate-s cu rânduială, frate Ioane!

FILOSOFIA PĂIANJENULUI

Am arătat, fraţii mei, câte taine şi câte minuni sunt în zidiri. Zidirea mărturiseşte despre slava lui Dumnezeu, căci a spus Duhul Sfânt: *Cerurile spun slava lui Dumnezeu...* Ele vorbesc cu imensitatea lor, cu lărgimea lor, cu miliardele de corpuri cereşti şi minunile dintre ele.

Sfântul Vasile cel Mare o ia de la păianjen, de la furnică, de la albină şi merge până la astrele cereşti, descriind minunile lui Dumnezeu din zidiri.

Şi cu cât cunoşti mai mult minunile lui Dumnezeu din zidiri, cu atât mai mult te aprinzi de dragostea faţă de Ziditorul lor şi te uneşti cu El.

Auzi ce teologie face el, ce filosofie, ce artă în cuvânt la păianjen. Zice: „Mare filosof este păianjenul!" Noi nici nu-l băgăm în seamă. Vine femeia: „Dă-l la boala de păianjen!"

Ehei! Dacă ai şti ce ai de învăţat de la păianjen! Cine a auzit vreodată glasul păianjenului pe lume? (La greci erau două feluri de filosofi: ritori, care vorbeau, şi tăcuţi, cum era Diogene, care-l face mare filosof al tăcerii pe păianjen). Vezi păianjenul. Dacă-i micuţ, îşi face şi el o pânzişoară acolo, după puterea lui. Dacă-i mare, face una mai mare. Dar de ce? Auzi ce spune Scriptura: *Cel ce dă hrană la tot trupul, că în veac este mila Lui.*

Vedem în *Cuvântul pentru pronie* al Marelui Vasile cum se întinde pronia lui Dumnezeu, adică purtarea de grijă, până la păianjen. Păienjenelul cel mic după ce a făcut o plăsuţă se retrage: „Dă-mi, Doamne, mâncare! Eu mi-am făcut datoria!" Cel mai mare, tot aşa. Când îl vezi că stă, tace. L-ai auzit grăind?

O muscă o auzi bâzâind; un ţânţar îl auzi, dar ai auzit păianjenul vreodată? Nu, el este filosof. El stă grămădit acolo şi aşteaptă ca Dumnezeu să-i trimită mâncare. Şi pronia lui Dumnezeu, la cel mic, nu-i trimite o muscă mare, Doamne fereşte! Dar de ce? Dac-ar fi mai mare, cum pânzuţa lui e prea subţire, i-o strică şi n-o poate prinde, şi el moare de foame. Dumnezeu, Care l-a făcut, spune la Ecclesiast: *Câte a făcut Dumnezeu, pe toate le iubeşte şi de toate poartă grijă.*

La cel mic îi dă o muscuţă mică. Şi el, stând ascuns, când vede că s-a încurcat, o prinde, o suge; da' mai are treabă până a doua zi, să repare înapoi acolo unde s-a rupt pânzişoara, pentru că-i trebuie şi mâine mâncare. La cel mare, Dumnezeu îi trimite o muscă mai mare, că are pântecele mai mare. Şi acela, după ce-a prins-o, iar se apucă de treabă. Dar nu zice nimic. L-ai auzit vorbind pe păianjen? Bâzâind? Nu. Tace. Numai ce-l vezi că-i arhitect. Întinde de colo, leagă de colo şi face. Nu zice nimic. Îşi caută de treabă.

Ce frumoasă artă face Sfântul Vasile aici! El zice: „La palatele împărăteşti stau santinelele să nu cumva să fie atentat contra împăratului: «Stai! Cine-i? Parola!» Dar păianjenul nostru nu dă parola nimănui, numai să nu măture femeile prin odăi. Numai ce-l vezi. N-a dat parola nimănui. El a intrat şi şi-a cătat de treabă.

[*Prin rânduiala lui Dumnezeu, chiar în acest moment al discuţiei, pe masa Părintelui Cleopa s-a ivit un păianjen. Şi cineva din cei de faţă a exclamat:*

– A venit la noi păianjenul, ia uitaţi!

– Da, da, da! El aude că vorbim de el, săracul! zice Părintele Cleopa. *Dă-i pace, mamă, că vorbim de dânsul, săracul!*

Şi toţi cei prezenţi au început să râdă].

El nu dă parola când intră în palatele împărăteşti, zice Sfântul Vasile. Iar Preasfântul Dumnezeu, care l-a făcut şi pe el, are grijă în toată ziua şi-i trimite o musculiţă mică la acel mic; la cel mare, una mai mare. Dacă-s mai mulţi, mai multe muşte. Că Dumnezeu, dacă-i al Lui, îl hrăneşte, că el n-ar putea trăi.

Dar zice cel necredincios: „Da... Eu nu-s păianjen să trăiesc c-o musculiţă mică sau c-o muscă. Eu am femeie, eu am copii, eu am dări la stat, eu trebuie să mănânc mult, să fac...!" „O, răutatea ta, necredinciosule, zice Marele Vasile în *Cuvântul pentru pronie* din Hexaimeron, Dumnezeu, Care hrăneşte pe păianjenul cel mic cu o muscă mică şi pe cel mare cu o muscă mare, Acela hrăneşte şi pe carida şi verida – cei mai mari chiţi ai lumii care trăiesc în oceane (azi le spune balene albastre), şi care unul din ei mănâncă într-o zi cât două sate –, ca să-ţi arate ţie că El poartă grijă şi de cel ce mănâncă o muscă şi de cel ce mănâncă cât două sate într-o zi".

Şi acestea când le înţelegi şi când le vezi în zidire, nu se poate să nu te aprinzi cu dragoste de Dumnezeu, când vezi atâta minune!

DESPRE JUDECĂŢILE LUI DUMNEZEU

Un pustnic de lângă cetatea Emesei, din Siria, avea mare dar şi lumea avea mare evlavie la el. Însă el se gândea aşa: „Doamne, prea bun eşti Tu, că văd că la cei răi le merge bine, iar cei buni au necazuri şi scârbe. Cum, Doamne, de îngădui Tu aşa cu bunătatea Ta cea fără de margini?"

Apoi şi-a zis: „Am să mă rog lui Dumnezeu să-mi arate cum sunt judecăţile Lui". Că sunt unii oameni care judecă împotriva proniei, a purtării de grijă a lui Dumnezeu: Cutare este rău, este păcătos,

şi-i merge bine. Altul este bun, dar copiii sunt răi, femeia este bolnavă, iar el scapă de un necaz şi dă peste altul.

Unul este rău şi trăieşte mult, iar altul este bun şi moare devreme. Uite, un creştin este bun, se roagă lui Dumnezeu, posteşte şi numai de scârbe dă, iar altu-i rău, înjură, bea, şi pe acela nu-l pedepseşte Dumnezeu, cum zice la Proorocul Ieremia: *Doamne, ce este, căci calea celor răi sporeşte şi calea celor drepţi totdeauna este în necaz?*

Şi din ziua aceea a început să se roage: „Doamne, arată-mi judecăţile Tale, ca să nu judec!" Rugându-se el aşa, odată a avut nevoie să se ducă la cetatea Emesei. Şi ducându-se el, i-a ieşit înainte un tânăr şi i-a zis:

– Părinte, bagă de seamă, te duci la Emesa! Dumnezeu are să-ţi arate mari taine, dar să nu te sminteşti!

– Unde, fiule?

– Când ajungi la oraşul Emesa, oraş mare, frumos, să bagi de seamă că în marginea oraşului este o grădină mare, înconjurată cu copaci, cu garduri, grădină cu copaci roditori, o livadă. Şi să bagi de seamă că într-un loc s-a rupt oleacă gardul şi este un copac cu o scorbură mare.

Să bagi de seamă că acolo alături de grădină, unde-i copacul cel cu scorbură, este o fântâniţă. Şi lângă fântână este o cărare care trece, iar dincolo este drumul mare. Să te duci în grădina aceea şi să intri în scorbura copacului. Să stai acolo ascuns şi să te uiţi spre fântână. Şi ce-i vedea acolo, ai să te foloseşti mult.

Pe urmă tânărul a dispărut. Pustnicul, când a ajuns la cetatea Emesei, a văzut fântâna, a văzut copacul acela cu scorbură mare în dreptul fântânii, a văzut şi gardul unde era rupt. A intrat acolo, s-a băgat în scorbură şi se ruga la Dumnezeu. Şi, stând el acolo şi rugându-se, vede că vine un boier călare pe un cal frumos. Boierul avea la dânsul un toporaş şi avea o tăşcuţă frumoasă. A venit la fântână, s-a dat jos de pe cal şi a dat drumul la cal să pască. Şi el a stat, a băut apă şi a scos din tăşcuţa de piele 150 de galbeni de aur. I-a numărat şi pe urmă s-a culcat şi s-a odihnit. Dar el în loc să-i pună în buzunar, i-a pus alăturea.

Când s-a trezit el, prima grijă era calul. Îi dăduse drumul să pască. Calul se depărtase mai încolo, dar păştea. Şi el a fugit, a ajuns calul, dar punga cu galbeni i-a căzut şi a rămas la fântână. El n-a observat că i-au căzut banii acolo. S-a suit pe cal şi s-a dus înainte.

Părintele pândea din scorbură. După ce a plecat boierul, vine un om. Acesta a făcut cruce, a băut apă şi a văzut punga aceea. Şi când a văzut că într-însa e aur, a luat-o şi nu s-a mai dus pe cărare, şi nici pe drum înapoi, ci s-a dus de-a dreptul şi a fugit cu punga de aur.

În urma acestuia care a luat punga şi a fugit, vine un bătrân sărac cu doi desagi în spate, cu opinci rupte, haine vechi, obosit. Şi a stat acolo, a scos nişte pesmeţi din desagă şi apă din fântână, şi a mâncat. Şi a mulţumit lui Dumnezeu şi pe urmă s-a culcat oleacă.

În timpul acesta boierul şi-a dat seama că nu are banii la el, că i-au căzut la fântână, şi s-a întors înapoi. Şi găseşte pe bătrânul ăsta.

– Moşule, n-ai găsit aici o pungă cu galbeni?

Ăsta nu ştia nimic:

– N-am găsit nimic.

– Moşule, scoate banii! Unde i-ai pus?

– Cucoane, n-am găsit nici un galben!

– Ei! Scoate banii că te omor!

– Cucoane, nu ştiu nimic!

Boierul a crezut că a ascuns banii şi minte. A scos baltagul şi i-a dat în cap şi l-a omorât. A luat şi a scos toate din desagi, a căutat prin hainele lui şi n-a găsit banii.

Dacă a văzut boierul că l-a omorât pe ăsta şi nici banii nu i-a găsit, s-a suit pe cal şi a plecat dându-şi palme şi văitându-se că a omorât om nevinovat. Şi s-a dus călare bătându-se.

Atunci părintele care pândea din scorbură a zis: „Ia uite măi, câtă nedreptate s-a făcut la fântâna asta! Cine a pierdut banii, cine i-a găsit şi pe cine a omorât? Vai de mine, mare nedreptate a făcut Dumnezeu aici! Boierul a omorât pe bătrânul ăsta nevinovat şi celălalt a luat banii şi s-a dus în lumea lui".

Şi cum se gândea el aşa, a venit din nou îngerul Domnului în chip de tânăr.

– Părinte, părinte, ieşi din scorbura asta şi hai să stăm de vorbă!

A ieşit părintele şi îngerul l-a întrebat:

– Ce ai văzut şi cum ţi s-a părut?

– Doamne, dar aici la fântâna asta numai nedreptăţi a făcut Dumnezeu. Cine a pierdut banii, cine i-a găsit şi cine a fost omorât!

– Părinte, mata ai vrut să ştii judecăţile lui Dumnezeu. Află că la fântâna asta, numai dreptăţi a făcut Dumnezeu. Ştii dumneata pe boierul acela cel tânăr? El are curţi mari. Şi ştii unde-i curtea lui? Alăturea cu cel ce-a găsit banii. Şi la acela săracul, într-o noapte i-a murit şi mama şi soţia, şi el s-a dus la boier să-i împrumute nişte bani. Boierul de mult voia să-i ia grădina lui, că avea o grădină cu pomi roditori, foarte frumoasă, chiar lângă grădina boierului.

Şi a venit săracul la el, zicând:

– Cucoane, dă-mi nişte bani împrumut să îngrop pe mama şi pe soţia, că ţi-oi prăşi la vară, ţi-oi cosi, voi secera pe lan.

Şi boierul şi-a zis: „Acum îi momentul, că-i sărac!"

– Dă-mi livada ta!

– Cucoane, am muncit de mic, am plantat copaci, am răsădit şi nu pot să ţi-o dau!

– Cât să-ţi dau pe livadă?

Dar acela a spus aşa:

– Să-mi dai 300 de galbeni, că de nevoie o dau, că n-am cu ce face înmormântarea.

Dar boierul, văzându-l pe acela necăjit, că are doi morţi, nu i-a dat mai mult de 150 de galbeni.

– Cucoane, Dumnezeu să facă dreptate. Eu n-am cerut prea mult. Grădina mea face 300 de galbeni.

Şi săracul s-a dus plângând acasă, cu 150 de galbeni, pentru că de nevoie a dat grădina. Dar a zis: „Dumnezeu să facă dreptate".

Şi acum Dumnezeu a făcut dreptate. I-a găsit tocmai acesta care stătea lângă dânsul. 150 de galbeni i-a dat boierul de bunăvoie şi 150 i-a uitat la fântână. Dumnezeu a făcut dreptate la fântână, că el când i-a dat numai 150 a zis: „Dumnezeu să facă dreptate cu banii! Nu mi-ai plătit grădina".

Şi iată Dumnezeu cel preadrept i-a întors banii acum la fântână. I-a plătit grădina.

– Bine, la ăsta i-a făcut dreptate. Dar bătrânul care a fost omorât, cu ce era vinovat?

– Ai văzut cum i-a dat cu muchia în cap şi l-a omorât? L-a întrebat de bani şi bătrânul nu ştia nimic. Bătrânul acesta – i-a spus îngerul –, când era tânăr de 25 de ani, era cu carul cu boi pe marginea unui râu. Şi un om a vrut să treacă râul acela şi, când era la mijlocul râului, l-a dovedit apa. Şi tot striga la el: „Măi, frate, nu mă lăsa, că mor! Mă înec, nu mă lăsa!"

Şi el în loc să sară să-l scoată pe acela, a dat un bici în boi şi a zis: „Aşa îţi trebuie, cine te-a băgat acolo". Şi acela s-a mai luptat oleacă cu apa şi s-a înecat. Săracul acesta avea multe fapte bune, dar pentru acel păcat, că n-a sărit să-l scoată pe acela din apă, se ducea în iad. Şi lui Dumnezeu i-a fost milă şi a vrut să-i plătească în lumea aceasta, pentru că a avut greşeala aceea din tinereţe, când nu a vrut să-l scoată pe acela din apă. El l-a omorât pe acela că nu l-a scos din apă atunci, şi acum l-a omorât pe el nevinovat boierul ăsta. Dumnezeu a făcut foarte bine, că prin moartea asta, îl duce la bucurie şi la rai în vecii vecilor pe sărac.

– Dar boierul?

– L-ai văzut pe boier cum se bătea cu palma peste cap? Mai încolo l-a mustrat cugetul că l-a omorât pe bătrân. A întâlnit un om şi i-a dat calul de pomană, şi a întâlnit altul şi i-a dat hainele lui şi a luat nişte haine vechi de la un om şi s-a dus la o mănăstire să se facă călugăr. Şi după 40 de ani cât o să se pocăiască acolo, o să-l ierte Dumnezeu că a omorât un om nevinovat. Şi cu ocazia asta şi boierul se mărturiseşte şi face canon şi se mântuieşte.

Şi tu ai zis că la fântâna asta s-au făcut trei lucruri nedrepte, dar Dumnezeu a făcut trei lucruri drepte şi bune. Că judecăţile lui Dumnezeu nu sunt ajunse de mintea omenească.

N-ai auzit pe Isaia Proorocul? *Pe cât este mai înalt cerul decât pământul, pe cât este mai departe răsăritul de apus, pe atât sunt mai departe judecăţile Mele de judecăţile voastre şi gândurile Mele de gândurile voastre, fiii oamenilor.*

N-ai auzit pe Solomon ce spune? *Pe cele mai grele decât tine nu le ridica, şi pe cele mai adânci decât tine, nu le cerca, ca să nu mori!*

N-ai auzit pe David Proorocul care zice: *Judecăţile Domnului sunt adânc mult?*

Cum ai îndrăznit tu un om, să ştii judecăţile lui Dumnezeu, pe care nici îngerii, nici serafimii, nici heruvimii nu le ştiu? Dar Dumnezeu m-a trimis pe mine, părinte, să-ţi arăt că judecăţile lui Dumnezeu nu sunt ca ale oamenilor.

Şi tu ai judecat ceva, dar judecăţile lui Dumnezeu n-au fost ca ale tale, că ele au fost bune foarte! Deci de acum înainte să nu mai judeci pe

nimeni şi orice vei vedea să zici: Doamne, Tu toate le ştii! Eu nu cunosc judecăţile Tale!

Dar, fiindcă eşti om, Dumnezeu te-a iertat, însă m-a trimis să te înţelepţesc să nu mai îndrăzneşti să iscodeşti judecăţile Lui, că judecăţile lui Dumnezeu sunt adânc mult şi nu le poate şti nimeni, nici îngerii din ceruri.

*

Aşadar să ţinem minte din această povestire, că tot ce ni se pare nouă în lumea asta că-i strâmb şi rău, de multe ori ne înşelăm! Că nu cunoaştem judecăţile lui Dumnezeu cele ascunse şi necuprinse.

Nu cerca cele necercate şi nu voi să ajungi cele neajunse! Amin.

ÎNDOIALA ÎN CREDINŢĂ

Credinţa vine din auz şi auzul prin cuvântul lui Dumnezeu, spune Sfânta Carte. Credinţa vine din cuvânt. Credinţa noastră în Dumnezeu ne vine şi se întăreşte în noi din predica preotului la biserică, din sfaturile date de bătrâni, din citirea cărţilor sfinte şi mai ales din cuvintele şi învăţăturile pe care le auzim şi le citim zilnic din Sfânta Evanghelie.

Dar în Sfânta Scriptură auzim că unii sfinţi, din Vechiul şi Noul Testament, s-au îndoit în credinţă.

Aşa s-a îndoit Avraam. Căci atunci când i-a zis Domnul: *Eu sunt Domnul Care te-a scos din Urul Caldeii, ca să-ţi dau pământul acesta de moştenire...,* a zis Avraam: *Stăpâne Doamne, pe ce voi cunoaşte*

că-l voi moşteni?... Atunci a zis Domnul către Avraam: *Să ştii bine că urmaşii tăi vor fi pribegi în pământ străin, unde vor fi robiţi şi apăsaţi patru sute de ani* (Facere 15, 7, 13). Şi au stat în robie 430 de ani. De aceea a întrebat Moise: „De ce, Doamne, au trecut cei 400 de ani, că s-au împlinit anii?" Şi a zis Dumnezeu: „Anii s-au împlinit, dar canonul pentru păcatele poporului, nu". Deci, în loc de 400 de ani, le-a dat canon de stat în robie 430 de ani.

De ce n-a murit Moise în pământul făgăduinţei, ci a murit la muntele Nebo? Căci Moise, care a condus poporul acela, a fost cel mai blând om de pe faţa pământului, cum se spune la Numerii: *Moise însă era omul cel mai blând dintre toţi oamenii de pe pământ* (Numerii 12, 3). Pentru o greşeală nu a intrat în pământul făgăduinţei. Pentru o greşeală l-a pedepsit Dumnezeu să nu treacă Iordanul: pentru că s-a îndoit la stânca Rafidim. Că Dumnezeu i-a spus: *Ia toiagul şi adună obştea, tu şi Aaron, fratele tău, şi grăiţi stâncii înaintea lor şi ea vă va da apă; şi le veţi scoate apă din stâncă şi veţi adăpa obştea şi dobitoacele ei.*

A luat deci Moise toiagul din faţa Domnului, cum poruncise Domnul. Şi a adunat Moise şi Aaron obştea la stâncă şi a zis către obşte: *Ascultaţi, îndărătnicilor, au doară din stânca aceasta vă vom scoate apă?* Apoi şi-a ridicat Moise mâna şi a lovit în stâncă cu toiagul său de două ori şi a ieşit apă multă şi a băut obştea şi dobitoacele ei. Atunci a zis Domnul către Moise şi Aaron: *Pentru că nu M-aţi crezut, ca să arătaţi sfinţenia Mea înaintea ochilor*

fiilor lui Israel, de aceea nu veţi duce voi adunarea aceasta în pământul pe care am să i-l dau (Numerii 20, 8-12). Pentru îndoiala aceasta, Moise n-a văzut pământul făgăduinţei.

De ce a suferit Sfântul Simeon Bătrânul 283 de ani, câţi ani au fost de la faraonul Ptolomeu Filadelf până la Hristos? Pentru că s-a îndoit. N-a crezut că Hristos Se poate naşte dintr-o fecioară. Şi i-a dat Dumnezeu canon să mai trăiască 283 de ani ca să vadă pe Cel născut din Fecioară.

Aşa s-a îndoit şi Toma la învierea lui Hristos şi a trebuit să fie mustrat oarecum de Hristos: *Fiindcă M-ai văzut, Tomo, ai crezut, ferice de cei ce n-au văzut şi au crezut.* Hristos a pus astfel fericirea a zecea după Înviere, ca să întărească credinţa celor ce nu văd dar cred, precum suntem noi, şi cum trebuie să fie toţi creştinii până la sfârşit. Ce spune Apostolul Iacov: *Bărbatul îndoielnic este nestatornic în toate căile sale* (Iacov 1, 8). Omul îndoielnic care zice: „Oare este sau nu Dumnezeu? Oare este iad sau nu este?" este ca un nor pe care îl poartă satana cum vrea, căci el nu crede cu fermitate, cu tărie, în existenţa lui Dumnezeu. De aceea satana îl duce oriunde.

Să vă dau o pildă. A venit un moşneag deunăzi şi a zis:

– Părinte, în ziua de Sfântul Vasile am văzut la restaurant multă lume. Vor merge toţi aceia în iad? Eu cred că nu vor merge toţi.

I-am răspuns:

– Nu crezi dumneata, dar Duhul Sfânt ne spune în psalmi prin gura Sfântului Prooroc David: *Că Tu*

eşti Dumnezeu care nu voieşti fărădelegea, nici va locui lângă Tine cel ce vicleneşte. Nu vor sta călcătorii de lege în preajma ochilor Tăi. Urât-ai pe toţi cei ce lucrează fărădelege (Psalmi 5, 4-5). Nu crezi dumneata că Dumnezeu nu-i părtaş la fărădelegile noastre? Ce spune Scriptura? *Pentru ce ai aşezat aşezământul de lege al Meu prin gura Ta, iar tu ai urât învăţătura şi ai lepădat cuvintele Mele înapoia ta?* (Psalm 49, 17-18). Şi mai zice în psalmi: *Pune-voi fărădelegea ta înaintea ta şi te voi mustra.*

Hristos a spus: *Intraţi pe poarta cea strâmtă, că largă este poarta şi lată este calea care duce la pieire şi mulţi sunt cei care o află. Şi strâmtă este poarta şi îngustă este calea care duce la viaţă şi puţini sunt care o află* (Matei 7, 13-14).

Deci nu te mira că merg mulţi la joc sau că cei care merg la bine pe cărarea cea strâmtă sunt puţini. Tot lucrul bun este rar. Deci nu vă îndoiţi de cuvintele Mântuitorului. Nu sta la îndoială când e vorba de a împlini porunca lui Hristos şi de a te feri de păcate.

Dacă n-a cruţat Dumnezeu pe Avraam şi pe Moise pentru îndoială, dacă nu l-a cruţat pe Toma şi pe alţii care s-au îndoit, nu ne va cruţa nici pe noi. Aceia au fost sfinţi şi Dumnezeu i-a pedepsit în această viaţă ca să nu se muncească în veşnicie.

Oare câţi dintre creştinii de azi nu se îndoiesc în credinţa în Dumnezeu? Câţi nu caută dovezi şi zic: „Nu cred până nu văd!" Câţi nu caută să pipăie rănile şi coasta Mântuitorului, căutând dovezi ale existenţei lui Dumnezeu. Credinţa vine din auz, iar nu din pipăire şi vedere.

Câţi dintre creştinii botezaţi nu zic: „Aici este raiul şi iadul! Aici pe pământ este totul!" Şi nici când se văd bolnavi, în faţa primejdiei, a sărăciei, a morţii şi nici măcar la bătrâneţe nu se întorc la Dumnezeu ca să plângă cu amar, ca Petru, viaţa lor din tinereţe, cheltuită în desfrânări, în răutăţi şi în necredinţă. Puţini sunt cei ce se pocăiesc de păcate la bătrâneţe. Cei mai mulţi mor aşa cum au trăit, în îndoială, necredinţă şi nepocăinţă, spre a lor veşnică osândă.

Cu adevărat mare este credinţa în Dumnezeu, însoţită de fapte bune! Dar cei ce zac în îndoială, cad din dreapta credinţă apostolică în tot felul de secte şi grupări religioase. Mulţi din cei îndoielnici se smintesc de Biserica întemeiată de Însuşi Hristos; se smintesc de Maica Domnului, de Sfânta Cruce, de sfintele icoane şi de preoţi; se smintesc de sfinţi şi de cinstea dată lor. Se smintesc de Tainele întemeiate de Hristos, de învăţăturile Sfintei Scripturi, pe care o răstălmăcesc după mintea lor, spre a lor osândă şi amăgirea multora.

Să stăm dar neclintiţi în dreapta credinţă şi să ne bucurăm că suntem fii ai Bisericii lui Hristos de două mii de ani. Necredincioşii se leapădă şi caută să vadă pe Dumnezeu cu ochi trupeşti; îndoielnicii vor să pipăie rănile Domnului; cei slabi în credinţă caută minuni; sectele părăsesc Biserica, răstălmăcesc dogmele credinţei şi vestesc altă Evanghelie; cei robiţi de patimi amână pocăinţa, iar noi, fiii învierii şi fiii lui Dumnezeu după har, să-I rămânem credincioşi până la sfârşit, ştiind că *cel ce va răbda toate până la sfârşit, acela se va mântui.* Amin.

DESPRE RUGĂCIUNE

Am vorbit cândva despre cele şapte trepte ale rugăciunii, trei universale şi patru intermediare, şi am arătat care este rugăciunea cea mai înaltă, *contemplativă*, cea duhovnicească, care după Sfinţii Părinţi nu mai este rugăciune, este mai presus de hotarul rugăciunii. Aceea se cheamă **vedere dumnezeiască**. Cu aceea s-a înălţat Pavel la cer.

Şi am arătat aşadar acolo treptele rugăciunii, începând cu **rugăciunea buzelor**. Zice Apostolul Pavel: *Aduceţi Domnului roada buzelor voastre.* Rugăciunea cu buzele. Zice proorocul: *Şi L-am înălţat pe El sub limba mea.* **Rugăciunea limbii** o arată. În altă parte: *Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea;* **rugăciunea gurii.** În altă parte: *Cu glasul meu către Domnul am strigat, cu glasul meu către Domnul m-am rugat;* **rugăciunea glasului**.

Acestea patru până aici, după Sfântul Grigorie de Nyssa, sunt treapta cea mai de jos în scara rugăciunii, când ne rugăm cu buzele, cu limba, cu gura şi cu glasul, şi graniţa cea mai îndepărtată a rugăciunii. Dacă ne-om mulţumi să ne rugăm cu limba şi cu gura, şi vom face o căruţă de acatiste şi de psaltiri şi vom crede că cine ştie ce-am făcut, are

să ne mustre Proorocul Isaia, care zice: *Aproape eşti Tu, Doamne, de gura lor, dar departe de inima lor*– când credem că rugăciunea gurii ne ridică la cer.

Nu. Asta se cheamă rugăciune de cantitate. Facem mult, nu de calitate. Dar Sfinţii Părinţi ne sfătuiesc să nu o părăsim nici pe asta, că şi acestea sunt trepte, dar în scara rugăciunii ea este treapta cea mai de jos. Dar nimeni nu se suie pe treapta de sus, fără să nu treacă prin asta, că aşa învăţăm să ne rugăm: cu buzele, cu limba, cu gura. Şi Dumnezeu, văzând osteneala noastră în treptele acestea, încet-încet începe să ne dea câte o linguriţă de rugăciune curată. Şi atunci vedem noi: „Asta-i rugăciune, măi! Până acum am pierdut vremea degeaba".

Căci Sfântul Ioan Scărarul zice: „Să nu părăseşti cantitatea, pentru că cantitatea te duce la calitate". Adică să zicem rugăciune cât mai multă şi să facem metanii, că Dumnezeu, văzând sufletul că se sârguieşte la rugăciunile astea, apoi îl înalţă pe treptele celelalte.

Ai văzut Sfântul Macarie Egipteanul în *Omilii*: „Eu ştiu că nu ştii să te rogi, dar îţi dau un sfat: roagă-te, omule, cum poţi, dar roagă-te adeseori". Cum poţi tu.

Viaţa noastră nu este numai într-un fel plăcută lui Dumnezeu. Faptele bune trebuie să le lucrăm. De rugat trebuie să ne rugăm. De ascultat cuvântul lui Dumnezeu suntem datori.

Iată ce! Vă spun când vă rugaţi acasă, la Psaltire sau când citiţi acatiste, să nu vrei numaidecât să pui atâtea acatiste sau atâtea catisme la Psaltire, că te înşeală vrăjmaşul.

Auzi ce spune mai departe Sfântul Ioan Scărarul: „Părăseşte, omule, cantitatea, când vine la tine darul lui Dumnezeu!" Nu trebuie să o părăseşti de tot, căci cantitatea este pricina calităţii. Adică cea dintâi este pricina celei de-a doua.

La rugăciune, dacă ai făcut atâtea catisme la Psaltire, atâtea canoane, atâtea acatiste, atâtea paraclise şi pe urmă te vezi că eşti pustiu cu sufletul şi încă n-ai simţit dulceaţa rugăciunii, atunci îi bucuroasă Marta. Marta zice mult şi rău, dar Maria plânge, că ea n-a stat la picioarele Domnului deloc.

Rugăciunea cea de cantitate multă îi partea Martei, este rugăciune externă; iar cealaltă, care o simţi cu inima, e partea Mariei. Înţelegi?

Şi când faci multă rugăciune, se laudă Marta: „Măi, da am făcut trei ceasuri de rugăciune". Dar se poate întâmpla că în acele trei ceasuri tu n-ai simţit rugăciunea nici trei secunde. Dacă nu te-ai rugat cu lacrimi şi cu zdrobirea inimii măcar trei minute, tu ai făcut o rugăciune, cum o fac şi eu, numai de cantitate şi cu răspândire.

Scopul nostru, dacă ar ajuta mila Domnului şi puterea Lui, este acesta: să ajungem la o rugăciune de calitate, nu de cantitate.

Dar ai să spui aşa: „Bine, părinte, dacă trebuie să ajung la o rugăciune de calitate, nu trebuie să mai fac cantitatea?" Ba da. Să ştii că cantitatea te duce spre calitate. Cantitatea te duce spre calitatea rugăciunii. Numai cantitatea. Pentru ce? Pentru că cea dintâi, adică cantitatea, spune Sfântul Ioan Scărarul, este născătoarea celei de-a doua. Nimeni nu s-a rugat

deodată cu calitate. Nimeni n-a ajuns pe treptele rugăciunii aşa uşor, până ce n-a întrebuinţat cantitatea – zile, săptămâni, luni, ani şi zeci de ani. Deci nu trebuie lăsată nici cantitatea.

Călugărul care nu-şi face pravila toată, ca pe un mort îl socoteşte Dumnezeu. Ori să-ţi faci pravila la chilie, ori la biserică, ori şi la biserică şi la chilie, că dacă nu, rămâi pustiu de darul lui Dumnezeu. Şi făcând noi rugăciunea cea de cantitate şi pravila rânduită şi ascultarea şi supunerea şi tăierea voii şi înfrânarea, începe mila lui Dumnezeu cea negrăită să ne împărtăşească pe noi din timp în timp, periodic aşa, şi de momente ale rugăciunii celei de calitate.

Vreau să vă spun acest lucru. Pentru ce? Dacă ne-om lenevi şi n-om face nici rugăciunea cea de cantitate, să nu aşteptăm pe cea de calitate, că nu vine aceea dormind.

La rugăciunea cea de cantitate se mai întâmplă ceva. Făcând noi rugăciunea noastră obişnuită, atâtea acatiste, paraclise, atâtea închinăciuni, atâtea metanii, se întâmplă cum am spus mai înainte ca, atingându-se darul lui Dumnezeu de mintea şi de inima noastră, să gustăm momente de rugăciune curată. Şi poate tocmai în momentul acela eram la mijlocul pravilei, adică mai aveam de spus Acatistul Mântuitorului, al Maicii Domnului, sau alte catisme.

În clipa când te-a cercetat darul lui Dumnezeu, trebuie să rămâi acolo. Nu te mai arunca la margine. Nu trece mai departe.

O maică scria Sfântului Teofan Zăvorâtul – marele pustnic, sihastru şi arhiereu; el a stat douăzeci

şi doi de ani şi pe un gemuşor îl îngrijea un diacon –, că ea face Vecernia, dar chiar dacă-i vine umilinţă, ea nu poate lăsa să nu termine Vecernia, apoi Pavecerniţa şi ce mai are. „Eu nu pot până nu fac până la capăt". Şi îi spune acest sfânt:

– Acel "până la capăt", care-l spui tu, este blestemat. Câtă vreme faci tu Vecernia?

– Cam două ceasuri.

– Iată cum să procedezi de acum înainte. Dacă eu am ajuns, să zicem aşa, la Vecernie, la Psalmul 103: *Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul! Doamne, Dumnezeul meu, măritu-Te-ai foarte! Întru strălucire şi în mare podoabă Te-ai îmbrăcat* şi celelalte. *Cela ce Te îmbraci cu lumina ca şi cu o haină; Cela ce întinzi cerul ca un cort; Cela ce acoperi cu ape cele mai de deasupra ale lui...* Şi dacă, începând a spune despre zidirea lumii – că aici este despre facerea lumii, în psalmul acesta –, eu m-am umilit acolo: *Făcut-ai luna spre vremi, soarele şi-a cunoscut apusul său* şi m-am gândit la Hristos, care a apus pentru mântuirea mea, atunci acolo mă opresc.

Când vezi că te-a cercetat Dumnezeu cu lacrimi şi cu umilinţă în vremea rugăciunii, nu căuta cu mintea cuvinte mai departe, că ai pierdut atenţia din faţa lui Iisus, Mântuitorul, şi ai pierdut toată rugăciunea odată cu ea. Rămâi la acelea şi zi mereu.

Sau la alt stih, am meditat repede la minunile lui Dumnezeu din acest psalm şi am început să mă rog. Sau poate sunt la Psaltire şi am ajuns la psalmul 37. Şi l-am început de la capăt: *Doamne, nu cu mânia Ta să mă mustri...* şi am ajuns acolo unde scrie aşa: *...Nu mă lăsa pe mine, Doamne, Dumnezeul meu, nu te depărta de la mine; ia aminte spre ajutorul meu, Doamne al mântuirii mele,* şi tocmai acolo ţi-a venit umilinţa, să nu mergi mai departe.

Deci ce s-a întâmplat? Eu am ajuns la stihul acesta şi, dacă în acest timp, cugetând mai adânc la puterea acestor cuvinte, eu m-am umilit şi m-a cercetat Dumnezeu cu lacrimi, cu rugăciunea cea de foc, cu căldura duhului, atunci rămân la acestea. Ai văzut că ai lacrimi, s-a încălzit inima ta, ochii tăi izvorăsc lacrimi, s-a aprins dragostea lui Iisus în inima ta, atunci zi acest stih două ceasuri, fiindcă sunt cuvinte mai puţine, nu cumva să pierzi atenţia căutând alte cuvinte din pravilă.

Şi dacă zic două ceasuri numai stihul acesta, pe urmă gata, mi-am făcut Vecernia. Nu mai citesc restul Vecerniei, nu Pavecerniţă, nu canonul Maicii Domnului, nimic. Dacă l-am zis pe acesta cu lacrimi două ore, eu mi-am făcut pravila. Şi dacă stăruie darul lui Dumnezeu, pot să zic şi trei ore şi fac şi Utrenia tot numai cu acest stih. Deci scopul nostru în rugăciune, după Sfântul Nicodim Aghioritul, este să ne unim cu Dumnezeu. Şi dacă ai ajuns sfârşitul, de ce mai cauţi mijlocul?

Scopul meu a fost să ajung aici, să mă rog cu lacrimi şi cu foc lui Dumnezeu, şi am ajuns momentul ăsta nu când terminam pravila, ci când eram la începutul ei. Eu stărui în acest stih pentru că m-am întâlnit cu Dumnezeu şi nu mai am nevoie de restul pravilei. Că Dumnezeu nu se uită la cantitate, ci la calitate.

Asta când eşti singur. În biserică nu pot să înceteze cele şapte laude, că sunt aşezate de Duhul Sfânt tocmai de la Apostoli. Asta spun pentru rugăciunea particulară în chilie, acasă, fie că eşti călugăr sau că eşti mirean. Amin.

CUVÂNT LA ÎNMORMÂNTAREA PĂRINTELUI AMBROZIE DOGARU († 15 aprilie 1996)

Prea Cuvioase Părinte stareţ, Prea Cuvioşi părinţi şi fraţi şi iubiţi credincioşi,

Am venit de ascultare, că mi-a trimis părintele stareţ poruncă să vin puţin aici să vorbesc ceva la acest fiu duhovnicesc, Părintele Ambrozie. S-a născut în anul 1924 în comuna Vânători-Neamţ. A venit la mănăstire în anul 1951. L-am primit şi l-am crescut la Mănăstirea Slatina şi tot acolo l-am şi călugărit în anul 1953.

Eram aici stareţ şi am fost chemat la Bucureşti de Patriarhul Justinian. Şi a spus: „Ia repede 30 de călugări şi fugi şi ocupă Mănăstirea Slatina că ne-o ia statul să facă spital”, că a mai fost acolo spital cu 70 de ani înainte de primul război mondial.

Am pus o priveghere a Maicii Domnului şi am ales – că ei voiau să meargă mai mulţi; am luat 30 şi i-am lăsat aici 80 Părintelui Ioil. Şi am plecat şi l-am luat şi pe bietul Ambrozie, el era frate aici. Şi acolo am avut pe capul meu opt mănăstiri: şase de călugări

şi două de maici – Vatra Moldoviţei şi Râşca – doisprezece ani şi jumătate.

Bietul Ambrozie a fost un suflet ales de Dumnezeu. A zis consiliul de acolo să cumpărăm o sută de oi, că aveam moşie, dar nu aveam oi. Şi am cumpărat şi am făcut stână. Cel dintâi el a fost care a făcut stână şi cu Meletie care este în Sfântul Munte şi care a fost deunăzi pe aici.

Trei părinţi i-am dat la oi, şi bietul Ambrozie a stat vreo trei ani de zile la oi până am găsit alţi ciobani. Şi apoi l-am trimis la vie. Aveam şapte hectare de vie la Cotnari. Via de la Domeniul Coroanei, că noi am dat un deal acolo de a făcut un palat prinţul Nicolae şi ne-au dat via lor, şapte hectare puse pe spalier.

L-am trimis la vie, săracul, a muncit acolo cu călugării, şi apoi a venit la mănăstire şi l-am pus chelar. Foarte sincer, a muncit cu chelăria, că noi aveam atâtea mii de litri de vin şi am pus să se vândă că-mi trebuiau în alte cheltuieli.

El era sincer. A făcut ascultare, săracul. Prin anul 1953 am călugărit în Joia Mare 10 călugări aprobaţi de mitropolit, între care a fost şi el. Şi după aceea n-a trecut mult şi l-am făcut preot şi duhovnic. A fost de mare folos.

Şi când am venit eu aici, a venit şi el, săracul. Apoi, când a venit decretul acela şi a scos tineretul din mănăstiri, l-a scos şi pe el şi el s-a dus la oile Mănăstirii Neamţ să fie cioban acolo. Şi când am venit eu aici de prin păduri, a venit şi el imediat aici. A fost eclesiarh mare al mănăstirii aproape 20 de ani.

Vai, săracul, tare mai avea grijă de curăţenia bisericii, de slujbe, de pomelnicele poporului. Avea grijă de schimbat preoţii la vreme, diaconii, slujbele. Vinerea trecută l-am mărturisit după rânduiala mănăstirii – el la mine se mărturisea de zeci de ani –, în Joia Mare s-a împărtăşit odată cu mine, aici, iar acum, când s-a simţit mai slab, a venit la mine cu o zi înainte de moarte, vineri, şi a citit îndreptarul de spovedanie de când era copil. Toate, toate. S-a mărturisit curat şi sâmbătă s-a dus să facă învierea la cer. A fost cum l-a făcut mama. N-a ştiut de lume, de prostii, de nebunii.

Şi i-am zis: „Ai mai fost o dată cu acel îndreptar şi ai mai citit o dată". „Da, zice, dar acum l-am citit pentru ultima oară, că mă simt slăbit".

S-a dus, săracul! Aducea un braţ de veşminte de la veşmântărie aici la biserica asta, că s-a mutat din paraclis şi a căzut cu ele jos, şi nişte femei au zis: „Părinte, ai căzut jos!" „Nu mai pot!" L-au ridicat bietele femei şi a venit cu veşmintele aici. Şi apoi ceilalţi ştiu cum a murit, eu nu eram aici.

Dar a fost un om ales de Dumnezeu. A murit pe drumul ascultării, ascultare nu până la prăşit, ci până la sfârşit. Nu demult a vrut să-l schimbe din ascultare, săracul, şi părintele stareţ i-a spus: „Stai! Când m-oi schimba eu, te-oi schimba şi pe tine".

Şi a stat săracul la ascultarea lui sfântă până a căzut. A murit pe drumul ascultării ca un sfânt, ca un apostol, ca un mucenic. Sperăm la mila cea negrăită a lui Dumnezeu şi a Maicii Domnului, că a făcut

învierea cu îngerii în ceruri, nu a mai apucat-o cu noi, câteva ceasuri mai erau. S-a dus la cer, săracul.

Mi-a plăcut cum a făcut slujba înmormântării părintele stareţ cu toţi părinţii de aici. Şi eu sunt bătrân, am păşit pe 85 de ani, am patru operaţii, sufăr cu inima, şi ca mâine plec şi eu. Mâine, poimâine „Veşnica pomenire" şi pentru mine.

Dar fiindcă m-a chemat părintele stareţ să vorbesc ceva, că mi-a fost fiu duhovnicesc 30 de ani sau mai mulţi de când l-am primit întâi în mănăstire, am venit. Nu-s stăpân pe picioare, a trimis doi părinţi de m-au adus, că-s slăbit de picioare.

Dar ferice de el că a răbdat după Evanghelie nu până la prăşit, ci până la sfârşit. S-a dus la bucuria cea fără margini. Cu îngerii lui Dumnezeu este acolo. Ce vede el acum, ce aude el, ce miroase el, ce înţelege el, suntem străini cu totul de a înţelege noi. Că-i cu îngerii lui Dumnezeu în ceruri. Părintele duhovnic Protosinghel Ambrozie.

A venit la mine plângând un cârd de oameni care-i mărturisea el: „Părinte, a murit duhovnicul nostru!" L-a luat Domnul, că şi-a terminat drumul crucii, care a avut să-l facă în lumea asta.

De aceea nu vă ţin mult, vă spun că aţi luat parte la înmormântarea unui om ales al lui Dumnezeu, şi să fie mila Preasfintei Treimi şi a Maicii Domnului şi a tuturor sfinţilor cu sufletul lui şi cu toţi pe care i-a mângâiat şi i-a mărturisit el, şi să fie îndurarea Domnului şi noi să avem sfârşitul cel bun şi să mergem cu dânsul la rai. Amin.

*

Părintele stareţ l-a visat pe Părintele Ambrozie la vreo trei zile. Era singur pe o câmpie verde, frumoasă.

– Părinte Ambrozie, dar n-ai murit?

– N-am murit!

– Dar cum n-ai murit, nu te-am îngropat eu?...

*

După câteva zile, un alt părinte l-a visat că a venit la chilie şi l-a întrebat:

– Părinte Ambrozie, dar noi am crezut că ai murit şi părintele stareţ a dat chilia părintelui Ciprian. Unde ai fost până acum?

– Am fost la Ierusalim!...

SFATURI DUHOVNICEŞTI

– Părinte Cleopa, unde se mântuieşte omul? În viaţa de sine, idioritmică, în chinovie sau în lume, în oraş, în sat?

– Omul se mântuieşte şi aici şi în oraş şi în sat şi oriunde, dacă are trei fapte bune: credinţa dreaptă în Iisus Hristos, faptele bune şi smerenia. Se mântuieşte oriunde dacă are astea trei lucruri. Iar cine nu le are acestea nu se mântuieşte nicăieri.

– Până unde trebuie să meargă ascultarea în mănăstire?

– Am să fac ascultare până voi merge în genunchi. Hristos a dus crucea pe umeri şi eu vreau

să duc ascultarea pentru Hristos. În măsura în care ai să te biruieşti pe sine şi în măsura în care ai să fugi invers, nu de la durere spre plăcere, ci de la plăcere spre durere, în măsura aceea ai să fii un ostaş al lui Iisus Hristos, care ai să răstigneşti trupul; şi ai să te răstigneşti cu Hristos şi ai să poţi zice ca Pavel: *Cu Hristos m-am răstignit şi trăiesc. Dar nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte în mine.*

– Părinte, dacă cineva e oprit de la împărtăşanie, poate să ia anaforă?

– Poate, cum să nu. Cine a zis că nu se poate?

– Am auzit că nu-i voie să iei anaforă, dacă eşti oprit de la împărtăşanie. Deci poate lua anaforă?

– Întâi aghiasmă mare şi apoi anaforă. De câte ori se spovedeşte poate lua aghiasmă mare, jumătate de împărtăşire. Dar şi anaforă întotdeauna, numai când e într-o ispitire ceva, nu are voie.

– Când nu se poate lua sfânta anaforă?

- Nu mai poţi lua anaforă dacă după miezul nopţii ai luat o lingură de apă sau o fărmătură de pâine, gata! Că ziua începe de la miezul nopţii;
- Nu pot lua anaforă femeile care sunt în rânduiala firii, opt zile;
- Nu pot lua anaforă bărbaţii care se ispitesc noaptea prin somn;
- Nu pot lua anafură cei care sunt sfădiţi şi nu se împacă;
- Nu pot lua anaforă şi nu pot săruta sfintele icoane, nici mâna preotului, nici să stea să-i pună

potirul pe cap, bărbatul şi soţia dacă au fost împreună;

• Nu pot lua anaforă cei ce nu sunt vrednici să li se primească darurile la biserică, din pricina păcatelor publice. Aşa spune cartea.

– Părinte, în Biblie nu scrie că nu-i bine să se mănânce carne.

– Da tu cauţi în Biblie? Dar noi nu avem Dreptul Canonic? Pidalionul l-ai citit mata? Pravila Mare a Bisericii ai citit-o? Pravila mică? Noi avem canoanele Bisericii de Răsărit, nu în Biblie. Noi avem patru posturi peste an, rânduite de Sfinţii Apostoli, de Hristos. Hristos n-a postit 40 de zile şi 40 de nopţi?

– Dar pentru călugării care mănâncă întotdeauna fără carne?

– Călugării n-au voie să mănânce carne. Auzi ce spune Sfântul Calinic, care are sfintele moaşte la Cernica: „Călugării sau călugăriţele care vor mânca carne în mănăstire sau când se duc acasă pe la neamuri sau în oraş, doi ani oprire de împărtăşanie, 39 de gârbace la spate, să-l blesteme tot soborul şi să-l zvârle afară din mănăstire".

Pe voi, mirenii, nu vă leagă să nu mâncaţi. Pe noi, călugării, da. Pentru că monahii trebuie să păzească fecioria, cum i-a făcut mama lor, până la moarte. Dacă te-ai îmbuibat cu cărnuri şi cu cârnaţi şi ai băut vin, te duce dracul după muieri şi te-ai prăpădit în veacul veacului.

Călugărul trebuie să puie frâu calului. Nu auzi ce spune Apostolul Pavel? *În toate zilele îmi chinuiesc trupul şi îl robesc, nu cumva altora propovăduind, să ajung eu de sminteală.*

Zic Sfinţii Părinţi că trupul este fiară. Să nu-l îngrijeşti mai mult decât trebuie. Trupul este vrăjmaş. Zice Sfântul Isihie: „Până la moarte să nu te încrezi în trupul tău". Cel mai mare duşman al mântuirii este trupul, că-i firea stricată din rai. Şi tot timpul el trage la pământ şi la iad.

– Pe cine să trecem la pomelnic?

– Când faci, mamă, pomelnic pentru ai matale, la Liturghie, pune şi unul sau doi săraci, sau o văduvă pe care nu are cine o pomeni şi a murit, săraca. Este mare pomană. Asta se cheamă milostenie duhovnicească. Este mai mare decât aceea când îi dai o haină sau o mâncare omului, că-l ajuţi dincolo, în veşnicie.

– Părinte Cleopa, pentru morţi ce slujbe se pot face? Parastase, Liturghii? De exemplu, câte parastase se pot face?

– Părintele meu, pentru morţi şi pentru vii cea mai puternică slujbă este Sfânta Liturghie, care este jertfa şi răscumpărarea Mântuitorului. Dacă a murit cineva, este bine să pornească patruzeci de liturghii (că la Liturghie se scot părticele şi are comuniune cu Hristos în Sfântul Potir prin părticele) şi patruzeci de panahide. Acolo se fac dezlegările, că la o panahidă sunt nouă dezlegări: şapte dezlegări mici făcute de preot, atunci când zice: „Dumnezeul duhurilor şi a tot trupul...", şi două mari, pe care trebuie să le zică episcopul sau preotul. Deci 360 de dezlegări are un

suflet în şase săptămâni la panahidă. Deci poţi să pui patruzeci de liturghii şi patruzeci de panahide în şase săptămâni.

– Şi dacă nu ştim dacă a murit spovedit sau împărtăşit, poate a murit de mai mulţi ani, putem să-l punem la pomelnic?

– Numai dacă moare sinucis, Doamne fereşte, pe acela nu-l mai poţi pune.

– Dar dacă moare de moarte normală?

– Da, oricum ar fi. Că zice Apostolul: omul murind a încetat de la păcat, nu mai face păcatul. Îl poţi pune, e fiu al Bisericii. Iată pe cine nu poţi pune la Liturghie:

- Nu se pot pune întâi sectanţii, că fac păcat împotriva Duhului Sfânt, cum arată Sfântul Efrem;
- Nu se pot pune cei sinucişi;
- Nu se pot pune cei ce au trăit necununaţi;
- Nu se pot pune cei ce au murit în duel;
- Nu se pot pune cei ce au refuzat Sfintele Taine la moarte. Nu vor să primească preotul, n-ai voie să-i pui la slujbe;
- Nu-i poţi pune pe cei ce au înjurat de lucruri sfinte;
- Nu se pot pune la Liturghie cei ce s-au luat neamuri în căsătorie, de la spiţa a şasea în jos. Spiţa a şasea sunt veri de gradul doi. Spiţa a patra sunt veri întâi;

Astea sunt pricinile pentru care nu-i poţi pune la Liturghie. Iar la Psaltire numai sinucigaşii şi ereticii nu se pot pune. Ceilalţi se pot pune fără

părticele la Psaltire. Dar să scrii pe pomelnic: fără părticele. N-are comuniune la Sfânta Liturghie.

– Poţi să mergi la cei care sunt necununaţi?

– Dacă ai mâncat în casă la un om necununat, patruzeci de zile trebuie să faci canon, căci masa lor este spurcată.

– Şi ce canon trebuie să faci? Câte metanii trebuie să faci?

– Trebuie să faci canon de cincizeci de metanii în zi cu psalmul 50, timp de 40 de zile. Nu-i voie, frate, să trăiască ca dobitoacele aşa.

– Ce se poate face, când vor să se căsătorească doi tineri de credinţe diferite?

– Când vei vedea că a luat un ortodox pe o catolică sau o protestantă sau o evreică sau o turcoaică, astea se cheamă căsătorii mixte. Totdeauna femeia trebuie să treacă de partea bărbatului. Dacă bărbatul este ortodox, ea trebuie să devină ortodoxă. Dacă nu vrea să treacă de partea bărbatului, atunci să se despartă. „Nu merg după tine, că eşti catolică, dacă nu te faci ortodoxă".

– Dacă un catolic trece la ortodocşi, ce rânduială trebuie să i se facă?

– Gata! Acum nu i se mai face botezul. Îl miruieşte pe frunte de trei ori cu sfântul şi marele mir şi-i citeşte dezlegarea rânduită şi gata!

– Dar dacă un ortodox trece la catolici, ce se întâmplă?

– Care trece la catolici primeşte botezul papistaş. Se face catolic, dar îşi pierde sufletul. Cu catolicii încă nu am ajuns la unire. Au cedat ei în favoarea noastră până acum vreo 13 puncte, dar mai sunt zece puncte care ne despart.

– Dar dacă trece la iehovişti?

– Martorii lui Iehova sunt draci fără coarne. Când veţi auzi de martorii lui Iehova, asta este sectă alimentată de evreii din America cu miliarde de dolari, ca să despartă lumea de Hristos şi de Biserică.

– Am o rudă care a trăit 60 de ani şi a murit aşa, fără veste, fără spovedanie. Ce pot să-i fac?

– Foarte greu, dacă a fost nespovedit. Când moare nespovedit, ca şi cum ar muri nebotezat. Ferească Dumnezeu! Numai, Doamne fereşte, dacă moare în război, dacă moare accidentat.

– Nu era spovedit din tinereţe.

– De atâta vreme nespovedit? Şi cum a putut trăi atât?...

– Părinte Cleopa, ce să fac că nu reuşesc să-mi găsesc un duhovnic?

– Tu să-l găseşti? El să te găsească pe tine!

– Părinte, se spune că vin vremuri grele. Ce putem face?

– Tata-i la cârmă! Voi nu auziţi ce spune Proorocul David în Psalmul 32? *Domnul risipeşte sfaturile neamurilor, leapădă gândurile popoarelor şi*

defaimă sfatul boierilor. Iar sfatul Domnului rămâne în veac şi gândurile inimii Lui, din neam în neam.

Nu vă tulburaţi şi nu vă temeţi, că nu va fi cum vor ei. Ehei, câte vor ei să facă! Voi nu vă temeţi! Rugaţi-vă şi faceţi Sfânta Cruce cu credinţă şi fug toţi dracii!

– Mamele care îşi omoară pruncii se mai mântuiesc sau nu?

– Pentru avorturi, dumnezeieştile Canoane opresc 20 de ani de la Sfânta Împărtăşanie, dacă l-a făcut cu voia. Dacă l-a pierdut fără voie, numai doi ani.

– Dar femeile care se feresc să rămână însărcinate, ce canon primesc?

– Care se păzesc să nu facă copii, sunt oprite de Sfânta Împărtăşanie nouă ani. Dacă încetează şi face canon, îl aduci la doi ani aproape de Sfânta Împărtăşanie. Dacă nu, intră la canonul celor care fac avort.

– Dacă se întâmplă ca preotul să verse din Cinstitele Daruri, ce canon primeşte? La o sfântă biserică un preot bătrân s-a împiedicat de o persoană care stătea să treacă peste ea.

– Mare păcat au persoanele care stau în calea preotului bătrân, când el iese cu Cinstitele Daruri, căci le poate vărsa. S-a întâmplat la mai mulţi preoţi bătrâni. Cinstitele Taine încă nu-s sfinţite, dar preotul pentru asta este oprit un timp de Sfânta Liturghie, iar cel care a fost piedică preotului, este oprit trei ani de la Sfânta Împărtăşanie.

Dacă ar fi darurile sfinţite şi s-ar vărsa din Sfântul Potir, atunci preotul nu mai poate sluji un timp şi trebuie să-i dea arhiereul canon.

– La noi la biserică lumea se îngrămădeşte în faţă să le pună potirul pe cap, când iese la sfârşit cu Sfintele Daruri.

– Ei, lumea! Câte capete, atâtea minţi. Sunt biserici în ţară unde nu se pune la nimeni. Preotul, dacă poate să pună puţin sfântul potir, să-l atingă de capul omului, bine, dacă nu, nu are nici o obligaţie. Ăsta-i un obicei local, nu este general.

– Părinte, soţul meu nu vrea să meargă pe calea credinţei şi mă lupt cu el, dar nu-l pot convinge.

– Stai oleacă! Nu-l poţi face sfânt dintr-o dată! Ce vreau să spun? Sfântul Teodor Studitul spune: „Femeie, nu încerca să-l faci pe bărbat sfânt dintr-o dată, că nu poţi! Câte puţin, câte puţin se îmbogăţeşte cineva şi la cele trupeşti şi la cele duhovniceşti".

„Hai să ţinem azi post, că este sfânta vineri!" „Nu pot, că eu am treabă!" „Hai să ţinem până la amiază!" Dă-i cu linguriţa!

„Hai să facem milostenie!" „Nu am de unde da!" „Hai să dăm măcar o pâine în numele Domnului. Un pahar de apă în numele Domnului!"

„Lasă înjuratul!" „Nu pot, că sunt obişnuit!" „Uite ce! Lasă-l măcar o zi! Ia luptă-te tu o zi, să vezi că n-ai să mori!" La toată fapta bună ia-l câte oleacă! Şi aşa încetul cu încetul vede el că a avansat; şi apoi începe şi el să pună voinţă mai tare. Dar nu

deodată: „Măi, că nu faci aşa! Că nu umbli aşa!" Dacă ai să faci aşa, dai cu toporul unde-i aţa slabă şi se rupe.

Îmi povestea o femeie aici: „Părinte, mă lupt cu el de zece ani de zile să păstrăm oleacă de curăţie în posturi, la zile mari. N-am reuşit în nici un chip. Am zis: «Doamne, aş vrea şi eu să mă împărtăşesc!»". Că din cauza lui nici ea nu putea primi Sfintele Taine.

Şi-i spune: „Măi, uite ce-i! Te rog, pentru dragostea lui Iisus Hristos, lasă-mă să fiu curată în Săptămâna Mare, să postesc şi eu, să mă pot împărtăşi!" Că preotul i-a spus: „Dacă poţi să ţii o săptămână măcar, te împărtăşesc". Că dacă nu ţine curăţia, poate să ţină tot postul şi tot nu se poate împărtăşi. Ea postea până la Paşti postul, dar din cauza lui nu se putea împărtăşi, că nu păzea curăţia în familie. Şi el zice: „Îi cam mult o săptămână!"

Dar a învăţat-o o rudă de-a ei bătrână: „Fată, ia ţine tu trei zile de post negru şi ai să vezi ce-o să facă Dumnezeu cu dânsul!" Trei zile n-a gustat nici apă, nimic. La trei zile i-a dat Dumnezeu o boală şi a zăcut până la Paşti. Nu i-a mai trebuit nimic! Trecuse Paştele! I-a spus femeia: „Acum ce zici? Ai să ţii de acum posturile?" „De acum ţin toată viaţa, că era să mor! Nu-mi mai trebuie nimic!" a zis el.

L-a biruit femeia cu postul şi cu rugăciunea.

– Părinte, ce înseamnă *anatema*?

– Trei pedepse are Biserica! *Afurisenia,* pe care o dezleagă duhovnicul la spovedanie; *caterisirea,* la persoane sfinţite – diaconi şi preoţi –, pe care o poate

dezlega episcopul; iar *anatema* o poate dezlega, cu mare greutate, Sfântul Sinod. Anatema înseamnă *pogorâre de viu în iad cu dracii şi tăiere de la Trupul tainic al Bisericii lui Iisus Hristos.* Sectari sunt daţi anatema, pentru că s-au rupt de la Trupul lui Hristos, care este Biserica.

– Părinte, ce reprezintă metaniile pe care le avem drept canon?

– Câtă frumuseţe şi câtă armonie este între cele patru stihii ale pământului: apă, aer, pământ şi foc; cele patru zidiri lucrează între ele unite şi amestecate şi neamestecate. Două sunt grele şi două uşoare.

În om se văd aceste patru stihii, când face metanii: două stihii îl trag în jos, către pământ; şi două îl ridică în sus, către Dumnezeu. Focul şi aerul îl ridică; pământul şi apa mereu îl trag în jos.

Omul este sâmburele universului. Grecii au zis că omul este o lume mică în cea mare, adică microcosmos în macrocosmos, iar Sfântul Grigorie Bogoslovul a zis invers: lume mare în cea mică, macrocosmos în microcosmos.

Omul, când se închină lui Dumnezeu cu toată inima şi cu toate puterile sufleteşti ale lui şi cu cele fireşti, aduce mereu lui Dumnezeu cerul şi pământul, pe care le conţine el într-însul.

Omul are din cele patru lumi: lumea minerală, lumea vegetală, lumea animală şi lumea duhurilor, şi mai presus de ea, are minte, cuvânt şi duh; duhul fiind în chip de raze de lumină în mijlocul inimii, cum arată preaîndumnezeitul la minte Grigorie Palama.

Ce este duhul cel de viaţă făcător, care este în chip de raze în mijlocul inimii, cu care omul este mai mare decât îngerii? **Este un dor gânditor care stă între minte şi între cuvânt şi care circumscrie în sine şi pe cuvânt şi pe minte.**

Precum Duhul Sfânt în sânul Sfintei Treimi cuprinde şi pe Tatăl şi pe Fiul, aşa acest duh de viaţă cuprinde mintea şi cuvântul omului, arătând astfel că omul este făcut după chipul şi asemănarea Sfintei Treimi şi este icoană vie a lui Dumnezeu pe pământ.

– Părinte, ce ne puteţi spune despre sfârşitul lumii?

– Pe noi nu ne interesează când va fi sfârşitul lumii. Asta ne interesează: „Cum am să termin eu viaţa?" Că Mântuitorul a spus: *Iar despre ziua şi ceasul acela, nimeni nu ştie; nici îngerii din cer, nici Fiul* ca om, *ci numai Tatăl.*

Dar eu de ce să mă gândesc la sfârşitul lumii, dacă eu mor mâine? Ce dacă va mai ţine lumea asta o mie de ani? Cu ce mă duc eu de aici şi ce-am pus eu în traistă, asta mă interesează. Că Mântuitorul a spus: *Privegheaţi şi vă rugaţi, că nu ştiţi ziua, nici ceasul!*

MESAJE DUHOVNICEŞTI ALE MARILOR PĂRINŢI

transmise pe bandă magnetică

(I)

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE ARSENIE PAPACIOC

(1979)

De n-ar păzi Domnul casa sufletului, în zadar am priveghea. Iar acoperindu-ne sufletul, nimeni nu va strica cetatea noastră. Acesta-i antifonul pe care-l cântă Biserica. Eu sunt păcătos şi nevrednic de mila şi acoperământul lui Dumnezeu. Dar nădăjduiesc la mila Lui, că Hristos pentru cei păcătoşi a murit.

Spune-i Preacuviosului părinte duhovnic Arsenie, marele stareţ de la Techirghiol, să se roage pentru mine păcătosul, că ştiu că este un suflet activ, credincios, sfătuitor, răbdător, iscusit, şi-i împodobit cu toate bunătăţile.

Şi eu nici una nu am. Eu sunt leneş, nerăbdător, neiscusit, somnoros, împrăştiat cu mintea, fără evlavie, fără vegherea minţii, şi n-am nimic bun. Să se roage pentru mine, păcătosul, să pun şi eu început

bun. Îi doresc la mulţi şi fericiţi ani de sfintele sărbători. Şi să dea Preasfântul şi Bunul Dumnezeu să ne întâlnim cu toţii la rai.

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE ILARION ARGATU

(1979)

Spune-i Părintelui Arhimandrit Ilarion Argatu smerite închinăciuni, cu toată dragostea în Iisus Hristos. Să se roage pentru mine, păcătosul, ca să-mi ajute Preasfântul Dumnezeu să pun început bun la fapta bună şi să am răbdare, că n-am nici răbdare, n-am nici smerenie, n-am nici înfrânare, n-am nici priveghere, n-am nici rugăciune, sunt sărac de toate. Şi poate, cu rugăciunile Înalt Preacuvioşiei sale, să pun şi eu, păcătosul, început bun. Şi să-i spuneţi la mulţi şi fericiţi ani, să se roage pentru mine, păcătosul, lui Dumnezeu şi Maicii Domnului. Amin.

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE PAISIE OLARU

(Vineri, 1 August 1980)

Blagosloveşte, Preacuvioase Părinte Paisie!

Iată, prin fratele Petru putem vorbi câteva cuvinte. Eu la ora asta am terminat cu spovedania soborului. Este ora aproape două (14). Am fost la Piatra Neamţ, mi-am scos aproape toţi dinţii din partea de sus. Numai doi au mai rămas. Am tăiat

îmbrăcămintea veche de pe dinţi. O măsea de jos mă doare. Nu pot vorbi bine. Vorbesc fonfăit.

Am oră la doctor marţi, în ajunul Schimbării la Faţă. La ora şapte trebuie să fiu la Piatra Neamţ. Nu ştiu dacă am să mă pot duce la hram. Doar dacă oi trimite doctorului răspuns prin cineva că renunţ să mă duc marţi. Trebuie să-mi ia măsură şi să-mi fixeze, că de-acuma pun o placă mobilă, o proteză, ceva, că nu mai are cu ce-mi face legătură.

Aici lumea nu mă mai lasă zi şi noapte. Îi ca în Gara de Nord! Îmi pare rău că n-am plecat la Sfântul Munte de tot, cum aranjasem acuma. Ca acolo să scap de oameni, că aicea nu mai scap. Dacă te-i ruga sfinţia ta, poate, poate... şi mi-a trece măseaua asta care mă doare, poate să mă duc luni la deal, dacă oi renunţa să mă duc la doctor. Dacă nu te-i ruga cu credinţă, n-o să mă fac sănătos, şi atunci nu mă duc.

M-aş fi dus de luni seara, luni adică după slujbă, să stau acolo că am nevoie şi de spovedanie, şi dacă a ajuta mila lui Dumnezeu, poate să şi slujesc. Nu ştiu cu predica cum va fi, fiindcă nu pot vorbi bine. Aşa este.

Aici am avut musafiri mari, trei episcopi: episcopul de la Râmnicu-Vâlcea, episcopul de la Roman şi episcopul de la Ungro-Vlahia, Preasfinţitul Roman, care a venit cu directorul Institutului Biblic, părintele Anania, care-mi corectează lucrarea mea ca să o dea la editură.

Suntem ocupaţi până în gât. Şi obosiţi şi bolnavi. Şi nu mai pot! Ştiu că şi sfinţia ta eşti ocupat. Îmi dau seama şi mai ales la vârsta sfinţiei

tale, dar la noi aicea vin cu autobuzele şi se duc permanent.

Acuma era vorba să mai sosească o delegaţie de prin America. Îi venită la Iaşi. Dacă va ajunge şi pe aici sau nu, nu ştiu. Aşa că, dacă a fi voia Domnului şi am să pot şi oi vedea că mă pot bizui, că acum urmez nişte tratament, iau nişte tetraciclină, iaca de vreo două zile şi încă am să mai iau, voi veni. Văd că oleacă mi-a mai trecut măseaua, poate a îngădui ca să mă pot bizui să mă urc acolo la deal. Blagosloviţi şi mă iertaţi şi vă rugaţi pentru mine, păcătosul.

RĂSPUNSUL PĂRINTELUI PAISIE PENTRU PĂRINTELE CLEOPA

(Sâmbătă, 2 August 1980)

Blagosloveşte, Preacuvioase Părinte Cleopa! Am primit veste prin fratele Petru, corespondentul nostru, despre starea sfinţiei voastre în care vă aflaţi şi dorinţa de a veni la noi. Suntem bucuroşi de aceasta.

Să renunţaţi la doctor cu dinţii, vă veţi duce altădată, că doctorul îl poţi găsi oricând, iar ziua Schimbării la Faţă o dată în an. Şi dacă dă Dumnezeu şi e vreme bună, încă o dată aş vrea să vă aud vocea, predica, pe care aveţi sfinţia voastră obicei ca să o spuneţi.

Aici e vreme frumoasă. Are să fie slujbă afară, cum a mai fost. Despre Sfântul Munte, că tot amintiţi, nu aveţi blagoslovenie de la noi! Din altă parte dacă veţi căpăta blagoslovenie, dar de la noi nu aveţi

blagoslovenie să plecaţi cu totul la Sfântul Munte. Aşadar poate ar trebui să ne mulţumim la aşa cum suntem în ţara noastră românească şi să ne păzim biserica strămoşească a noastră, nu în alte părţi.

Este pornit şi Părintele Chiril (Roşu) cu gândul şi poate este aproape şi pregătit să plece. Nu mă pot certa cu dânsul. I-am stat în opoziţie câtăva vreme, şi acuma am zis: „Mergi sănătos, Părinte Chiril, şi te roagă şi pentru noi", dar încă nu a plecat.

Aşadar vă aşteptăm să veniţi, aşa cum o-ţi fonfăi, veţi spune oleacă de predică. Eu fonfăiesc de vreo zece ani, şi care are urechi bune, mă aude, care nu, pot să vorbesc cât de tare la urechea lui.

Aşadar mulţumesc fratelui Petru că ne-aduce veşti bune şi îmbucurătoare şi de pe la fratele nostru, Părintele Arsenie, de la maici de la Râmeţ, şi rămânem în aşteptare ca să veniţi de luni seara sau marţi dimineaţa, când veţi putea.

Dumnezeu să vă dea sănătate şi putere ca să puteţi îndeplini şi ascultarea asta încă o dată în an. Doamne ajută! Blagosloviţi şi mă iertaţi! Amin.

PĂRINTELE CLEOPA CĂTRE PĂRINTELE ARSENIE

(Vineri, 1 August 1980)

Blagosloveşte, preacuvioase părinte Arsenie!

Iată, prin mijlocirea lui Dumnezeu şi a Maicii Domnului, şi prin mijlocirea fratelui Petru, iar putem să vorbim câteva cuvinte de la mare distanţă.

Eu îmi dau seama că pronia lui Dumnezeu v-a rânduit acolo, pentru că sfinţia voastră sunteţi un suflet activ, care vă place să vă ocupaţi şi de mântuirea altora. Şi acolo ca în nici un alt loc mai mult puteţi să aveţi legătură cu multe feluri de persoane care se duc acolo la odihnă, la băi. Eu nu ştiu cum este acolo. Dar ştiu că sunteţi activ şi vă interesaţi şi luptaţi pe toate căile pentru mântuirea sufletelor omeneşti.

Şi la noi aici nu-i puţin de lucru. Este foarte, foarte mult. Rar când se întâmplă să am un ceas pe zi liber sau două. Poate în zile de lucru aşa, dar în sărbători suntem peste măsură.

Am înţeles că o călugăriţă de acolo mi-a bătut la maşină o carte de predici. Dacă a fi voia Domnului, am să vă trimit şi altă carte, dar întâi după ce oi primi-o pe asta. Cât a costa de bătut la maşină şi de legat eu plătesc la maica care s-o ostenit. Şi după aceea am să vă dau altă carte, că am terminat acum cartea *Predici pentru monahi*.

Da, şi sectologia, care acum îi facem ultima corectură pentru tipar, că s-a aprobat şi de Înalt Preafericitul Patriarh şi de stat. A fost părintele Bartolomeu Anania aici ieri cu episcopul de la Ungro-Vlahia, cu Preasfinţitul Roman, şi mi-a spus că-i aprobată şi speră că prin octombrie-noiembrie se va tipări. Această carte se cheamă *Călăuză spre cunoaşterea şi apărarea credinţei strămoşeşti*. Am lucrat la dânsa câţiva ani pe apucate, aşa.

Acuma lucrez, dacă a fi mila Domnului, la altceva, care mai târziu vă voi spune. Da-s foarte

puţin liber ca să mai pot să mă mai ocup şi de asta. Iaca, chiar la ora când vă vorbesc, am venit de la spovedania călugărilor, de vale. De dimineaţa până acuma, e ora aproape două (14), am avut spovedania părinţilor.

Îs bolnav, mi-o chicat dinţii din partea de sus; jos mai am câteva măsele îmbrăcate, mă dor şi acelea. Vorbesc greu. Vine groapa, vine mormântul, nu m-am pregătit cu nimic şi mă duc sărac din lumea asta. N-am făcut nimic bun. Vă rog să vă rugaţi pentru mine, păcătosul.

A venit pe aici Înalt Preasfinţitul Antim de la Galaţi cu părintele Teofil Pandele. A venit şi Preasfinţitul Epifanie de la Constanţa, acu de curând. Şi au stăruit şi unul şi altul să mă duc în Dobrogea să le vizitez mănăstirile. O zis că-mi dă maşina, merg ei cu mine.

N-am prea promis că nu am timp, suntem împărţiţi în chipuri şi feluri. Dar s-ar putea după Sântă Mărie, după Adormirea Maicii Domnului, totuşi să merg până la Galaţi, că acolo mănăstirea a turnat un clopot mare la o turnătorie de stat, un clopot de 2300 de kilograme. Şi spunea stareţul că cu orice preţ vrea să mă ia şi pe mine la recepţia clopotului şi a stăruit mult părintele Teofil, care a venit acum a doua oară – Teofil, dacă-l ştii, care a fost director în Ministerul Cultelor. E un mare ctitor la noi, mare binevoitor pentru mănăstirea noastră.

Şi dacă cumva ajută mila Domnului şi mă duc pe acolo şi îi vreme bună, s-ar putea întâmpla să ajung şi până la Preacuvioşia voastră, că aş dori să ne mai vedem în viaţa asta faţă către faţă, că mi-e dor de sfinţia voastră. Nu se ştie viaţa. Eu sufăr şi cu inima şi mă simt obosit tare. Am vrea ca înainte de a ne despărţi cu trupurile să ne mai vedem o dată, dacă a fi voia Domnului şi a Maicii Domnului.

Vă rog să mă iertaţi şi să vă rugaţi pentru mine, păcătosul. Am auzit că pe acolo e timpul frumos, recolta o mers bine. Pe la noi pe la munţi plouă şi iar plouă. Azi avem o zi frumoasă. Dar a plouat multă vreme. Aşa-i la munte, după cum ştiţi, totdeauna. Iertaţi-mă şi să ajute mila Domnului să ne mai vedem. Dumnezeu să ne miluiască. Amin.

PĂRINTELE PAISIE CĂTRE PĂRINTELE ARSENIE

(Sâmbătă, 2 August 1980)

Blagosloveşte, Părinte Arsenie! Să vă găsească fratele Petru în sporire duhovnicească şi bucuros. Vă mulţumim pentru atenţie că nu ne-aţi dat uitării, precum şi noi, la nevrednicele noastre rugăciuni, vă pomenim. Ne bucurăm că măcar aşa, prin veştile care se pot aduce de pe-acolo, ne mai bucurăm unul de altul. Vă rog să mă iertaţi. Eu sunt tot la Sihla. Sunt în aşteptare.

Ai văzut, şi asta din carte. Un bătrân a trimes ucenicul la târg. Şi sta în uşă şi-l aştepta şi tot dădea din cap: „Oare care ucenic va veni întâi? Cel de sus sau cel de jos?" Aşa şi eu stau în aşteptare, să vedem care ucenic va veni!

Vă rog să mă iertaţi că sunt cam bolnav, ocupat trupeşte şi cu grija vieţii. Blagosloviţi! Dumnezeu să

vă ajute, ca să prisosiţi faptele şi cuvintele şi predicile pe care le daţi poporului şi maicilor care sunt acolo.

Dumnezeu să ne ajute! Dacă nu ne vom putea întâlni aici în lumea asta, să ne facă Domnul şi Măicuţa Domnului parte să ne întâlnim dincolo. Acolo unde nu sunt scârbe, nici întristare, nici suspinare, ci viaţă bucuroasă şi fără de sfârşit. Amin.

CUPRINS

Tehnoredactare computerizată
la Sfânta Mănăstire Sihăstria

Tipărită la Tipografia Mitropolitană Trinitas
în colaborare cu

MULTIPRINT
Tipografia MULTIPRINT S.A.
str. Bucium nr. 34, Iași - 700265
Tel: 0232-211225, 236388, Fax: 0232-211252

